

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Факультет іноземних мов

ПИТАННЯ СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ

Тези доповідей

VIII Всеукраїнської дистанційної науково-методичної конференції
з міжнародною участю

(18 квітня 2024 року, м. Харків, Україна)

Електронний ресурс

Харків

2024

*Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
(посвідчення № 527 від 07 грудня 2023 року)*

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням
Науково-методичної ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 8 від 21 травня 2024 року)*

Редакційна колегія : С. А. Віротченко (відповідальний редактор),
Ю. В. Лахмотова, С. С. Науменко, І. А. Хотченко,
І. А. Кіріяченко, М. І. Кривоніс (технічний редактор)

Адреса редакційної колегії: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4
Факультет іноземних мов
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Відповідальність за достовірність викладених фактів, аутентичність цитат, правопис, стиль, а також правильність списку використаних джерел несуть автори тез, які включені до електронної збірки.

Питання Сходознавства в Україні: тези доповідей VIII Всеукраїнської дист. наук.-метод. конф. з міжнар. участю, (18 квітня 2024 року, м. Харків, Україна) [Електронний ресурс]. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – (PDF 149 с.)

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам іноземної філології, освіти та виховання, методики викладання сходознавчих дисциплін, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу та Африки.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних, історичних спеціальностей та фахівців-міжнародників.

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
V. N. KARAZIN KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY
SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES

THE ISSUES OF ORIENTAL STUDIES IN UKRAINE

Abstracts Collection of
the VIII All-Ukrainian Remote Scientific
and Methodological Conference

(April 18, 2024, Kharkiv, Ukraine)

Electronic resource

Kharkiv

2024

UDC 908(5):001](477)(063)
II35

Registration certificate UkrINTEI
(№ 527 December 07, 2023)

Approved for publication by the decision of the Scientific-methodical Council
of V. N. Karazin Kharkiv National University
(Protocol No 8, May, 2024)

Editorial board: Virotschenko S. A. (Executive editor), Lakhmotova Y. V.,
Naumenko S. S., Khotchenko I. A., Kiriyaachenko I. A.
Kryvonis M. I. (technical editor)

The editorial board address: 61022, Kharkiv, Svobody sq., 4,
School of Foreign Languages
V.N. Karazin Kharkiv National University

The authors are responsible for the content and accuracy of the facts set forth in the abstracts included in this electronic collection.

The Issues of Oriental Studies in Ukraine: Abstracts Collection of the VIII All-Ukrainian Remote Scientific and Methodological Conference. (April 18, 2024, Kharkiv, Ukraine). [Electronic resource]. – Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University, 2024. – (PDF 149 p.)

The collection includes articles that cover issues of foreign philology, education, methods of teaching Oriental disciplines, translation, intercultural communication, literary studies, history, economics, politics, and the society of the countries of the East and Africa.

For researchers, teachers, graduate students, students of philological and historical specialties, and international scientists.

© V. N. Karazin Kharkiv National University, 2024
© The team of authors, 2024

ЗМІСТ/TABLE OF CONTENTS

ЛІНГВІСТИКА, ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО, ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО КРАЇН СХОДУ *Linguistics, Interpretation and Translation Studies of the Orient*

Luchenko Olha, Chervinko Yevhen The influence of multilingualism on japanese teachers' practice – implementing EMI	8
Алмакаєва К.Т., Науменко С. С. Мовні засоби формування табу в сучасній китайській мові	10
Баранік К.П. Види фразеологізмів (чен юй) в китайській мові згідно з функціонально-стилістичною класифікацією	13
Бежан Д. А., Лахмотова Ю. В. Синонімія як об'єкт лінгвістичних досліджень у китайській мові	15
Брайнінгер М. В., Лахмотова Ю. В. Словосполучення та словотвір у сучасній китайській мові	18
Вечоринська Т. В. Xu Shixu: An "Exceptional" Author of Global Chinese Literature Narratives	20
Динь О. В. Інтертекстуальність діалогості: алюзія (на матеріалі творчості Р. Чілачави	22
Ільницька М. Б. Міжкультурна складова художньої прози Софії Яблонської та Саньмао	24
Маленька Т. Ф. Перська класична поезія в англійських й українських перекладах кін.19-поч.20 ст. (на матеріалі перекладів Г.Белл й А.Кримського)	27
Москальов Д. П., Боришполець Ю.В. Функціонально-семантичне поле японського часу в сучасній японській мові	29
Комарницька Т. К. Експлуатація синтаксичної фігури повтору у мові японської масової культури	32
Космін О. І., Нікітіна Ю. О. Використання корпусних технологій під час перекладання тексту китайською мовою	34
Кузнецова А. С., Науменко С. С. Китайський сленг в інтернет комунікації	38
Луцюк М. В. Мережева література Китаю: феномен популярності	40
Оленич О. П. Особливість використання малюнків та симуляції знаків піктографічного письма для дослідження семантичного та контекстуального значення слова	43

Піхтовнікова Л. С. Лінгвостилістична інтерпретація тексту: соціокультурний аспект	45
Плаксіна А. В., Віротченко С. А. Стилістичні особливості мови сучасної китайської преси	49
Садова С. К., Науменко С. С. Лексико-семантичні особливості фразеологічних одиниць із компонентом «час» у сучасній китайській мові	51
ФІЛОСОФІЯ ТА КУЛЬТУРА КРАЇН СХОДУ <i>Philosophy And Culture Of The Orient</i>	
Дубінін М. В., Кривоніс М.І. Мовна політика в Китаї та збереження і захист діалектів в КНР	54
Долженко В. І., Кіріяченко І.А. Інновації китайських соціальних мережевих культур у цифровому віці	56
Короваєнко П. О. Техніки малювання на воді в мистецтві країн Сходу	58
Лубченко В. А. Вишуканість і таємниці китайських чаїв у світлі культурної спадщини	61
Семеніст І. В., Москальов Д. П. Японська мовна картина світу: від фюзиса до поезиса	63
Ситник М. М. Вплив конфуціанства на сучасну китайську культуру і суспільство	65
Смольницька О. О. Вода як сакральний архетиповий символ на прикладі одного з віршів Лі Цін-Чжао в китаїстичному дискурсі Ярослави Шекери	68
Тітова С. О., Кривоніс М.І. Вплив китайського сільськогосподарського календаря на культурне та соціальне життя Китаю	70
Товкун Г. О., Кіріяченко І.А. Розгадка та аналіз китайських забобонів як ключа до психологічного благополуччя	73
ОСВІТА, ВИХОВАННЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СХОДОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН ТА ВИХОВАННЯ У КРАЇНАХ СХОДУ <i>Methods of teaching oriental disciplines and education of the Orient</i>	
Аністратенко Л. С. Особливість використання малюнків та симуляції знаків піктографічного письма для дослідження семантичного та контекстуального значення слова	75
Ма Лі Професійний розвиток вчителів при неформальній освіті у КНР	78

Кедря О. В., Віротченко С. А.	Практичні аспекти розвитку мовлення учнів у процесі вивчення китайської мови	80
Кіріяченко І. А., Шевченко А. О.	Інноваційні підходи до викладання фонетики китайської мови	82
Маремора А. А., Віротченко С. А.	Методика формування перекладознавчої компетенції у студентів при вивченні китайської мови	84
Ситник І. В.	Створення HSK та стандартів рівнів володіння китайською мовою	86
ІСТОРИЯ СХОДУ : ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ <i>History of the Orient: problems of theory and practice</i>		
Новіков І. А.	Курди на близькому сході: етнічна, культурна та релігійна ідентичність	88
Смольницька О. О.	Кипарис як дендрологічний символ у суфійській поезії доби Кримського ханства	91
Ямпольська Л. М.	Теоретичний концепт "Ізратина" М. Каддафі в контексті вирішення близькосхідної проблеми (друга половина 70-х рр. XX – початок XXI ст.)	93
КРАЇНИ СХОДУ ТА КРАЇНИ АФРИКИ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ <i>Oriental and African Countries in World Politics</i>		
Миросєді О. В.	Особливості сучасної зовнішньої політики Китайської Народної Республіки	96
Тумаков О. І.	Проголошення Корейської Імперії (Техан Чегук) та її доля в контексті міжнародної ситуації на Далекому Сході наприкінці XIX - на початку XX ст.	99
Хотченко І. А.	Планові та фактичні результати демографічної політики «однієї дитини» в Китайській Народній Республіці	101
МОДЕРНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ КРАЇН АЗІЇ ТА АФРИКИ <i>Modernizational Economic Processes in the Oriental Countries</i>		
Шахова С. А., Нікітіна Ю. О.	Зелене виробництво по-китайськи: виклик та економічна спроможність Піднебесної	103

АРАБСЬКА МОВА ТА МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ
Arabic language and intercultural communication

Ахмад Гарібо Гарібо , Кривоніс М. І., Крижановська Ю. М., Фараджов Е. А. Історія арабської літератури	107
Алкуфафі М., Мізяк О. В. Історія арабської каліграфії: розвиток та вплив на культуру та мову	109
Ламааші Мохамед (LAMAASHI Mohamed) Історія розвитку перекладу в арабів: пік, плоди та сучасні реалії	112
Бреусова А. О., Мізяк О. В. Роль диглосії: аналіз відмінностей між класичною арабською мовою та розмовними діалектами	114
Попейко Д. А. , Мізяк О. В. Роль Ісламу у формуванні арабської мови та культури: аналіз віровчення та його впливу на мистецтво та літературу	116
Семчук А. Р., Мізяк О. В. Варіація арабських діалектів у різних регіонах: вплив історії та культури	119
Гриневський А. Є., Мізяк О. В. Сучасні підходи до методики викладання арабської мови і формування білінгвальної компетентності	123
Чернушенко Д. Є., Мізяк О. В. Історичний огляд арабізмів та їх вплив на мови світу	125
Мохамед АЗХАРІ (Mohamed AZHARI) Роль контексту у визначенні типу значення арабського слова	127
Талхадов І. Т., Мізяк О. В. Арабська мова і формування ісламської культурної ідентичності: роль білінгвального контексту	129
Ель Гуессаб Карім, Білокопитова Н. І. Особливості діалектів арабської мови та види каліграфії	131
Коваль К. Г., Кривоніс М. І. (女) 皇帝: Шлях імператрки Китаю	141
Клюєв О. Д. Особливості перекладу китайських фразеологізмів	143
Усенко Д. А. Особливості вживання та функціонування стилістичних засобів опису зовнішності людини	144

THE INFLUENCE OF MULTILINGUALISM ON JAPANESE TEACHERS' PRACTICE – IMPLEMENTING EMI

Luchenko Olha,

Research fellow at the Department of East Asian Studies,

Comenius University in Bratislava, Slovakia

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2844-0441>

Chervinko Yevhen,

Associate Professor at the Department of Languages,

Ukrainian National Tchaikovsky Music Academy, Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2567-2773>

Summary: *The present study aims to establish the relationship between JFL (Japanese as a foreign language) teachers' command of several languages and their use of EMI (English as a medium of instruction) while teaching the highly contextualised Japanese language.*

Keywords: *JFL (Japanese as a foreign language), EMI (English as a medium of instruction), factors of significant influence, command of multiple languages, multilingualism.*

In the context of globalisation and migration, multilingual learning and teaching, as well as the inherently connected notion of multilingualism, have assumed ever greater importance.

Multilingualism is defined as a command of more than one language, including the ability to apply cognitive, psychological, and affective experiences that ensue from this command (Calafato & Simmonds, 2023). In terms of teaching practices, multilingualism has a considerable potential to affect various teaching patterns. According to Tang and Calafato (2021), language teachers who speak more than one language are less likely to encourage self-regulation in their students. This can be accounted for by the fact that multilingual teachers appeared to be more multilingually aware than teachers with less language learning expertise (Otwinowska, 2014). Moreover, this multicompetence can prove helpful in increasing the effectiveness of foreign language teaching. On the other hand, other researchers suggest that sometimes teachers are not aware of or able to apply their multicompetence (Calafato, 2019). Additionally, familiarity with foreign languages may serve as a prerequisite for employing them in classrooms (De Angelis, 2011).

The practical aspect of applying multilingualism in practice is the implementation of EMI – English as a medium of instruction, whereby English is employed to teach the contents of other subjects, predominantly other than languages (Macaro et al., 2018). However, within the framework of the present research, we employ the notion of EMI specifically to teaching foreign languages, namely Japanese.

Hence, one of the prime objectives of our research was to gain insights into how teachers' linguistic competencies impact the use of EMI and whether multilingualism influences their willingness to employ English while teaching the highly contextualised Japanese language. In order to do that, we asked the respondents (274 teachers worldwide) what other languages they could speak. For those respondents who indicated the knowledge of two native languages in the respective question, the second mentioned (L2) was counted into the foreign languages group for a better understanding of the situation with language proficiency in the category of "other languages". According to the results, the vast majority of the respondents stated their knowledge of English (n=266), followed by French (n=33). The command of other languages (among them Chinese, Galician, German, Hindi, Indonesian, Italian, Korean, Portuguese, Punjabi, Russian, Spanish, Taiwanese, Turkish, Urdu, Uzbek, etc) accounted for less than 10% each.

Subsequently, we determined the extent to which knowledge of multiple foreign languages (multilingualism) influenced teachers' willingness to employ EMI in JFL (Japanese as a foreign language) classrooms. It was established that the respondents who had a command of three or more foreign languages (including Japanese and English) tended to employ EMI more: the highest positive deviation was about 7% for the respondents who indicated the knowledge of four or more foreign languages.

Thus, the results of our study established a positive relationship between teachers' knowledge of multiple foreign languages and their willingness to employ EMI in JFL classrooms. The study found that EMI was employed to a greater extent by the respondents who had a command of three or more foreign languages. The highest positive deviation was found among those who stated knowledge of four or more foreign languages. Consequently, the factor of multilingualism was assigned to the category of factors of significant influence. These findings can help us develop effective language teaching strategies, promote EMI, and better prepare students for the globalised world.

References:

1. Calafato, R., & Simmonds, K. (2023). The impact of multilingualism and learning patterns on student achievement in English and other subjects in higher education. *Cambridge Journal of Education*, 53(5), 705-724. <https://doi.org/10.1080/0305764X.2023.2206805>
2. Tang, F., & Calafato, R. (2021). Multilingual, bilingual, and monolingual Arabic teachers' development of learner self-regulation and language awareness in the Emirates. *Foreign Language Annals*, 54(1), 233–254. <https://doi.org/10.1111/flan.12515>
3. Otwinowska, A. (2014). Does multilingualism influence plurilingual awareness of Polish teachers of English? *International Journal of Multilingualism*, 11(1), 97–119. <https://doi.org/10.1080/14790718.2013.820730>

4. De Angelis, G. (2011). Teachers' beliefs about the role of prior language knowledge in learning and how these influence teaching practices. *International Journal of Multilingualism*, 8(3), 216–234. <https://doi.org/10.1080/14790718.2011.560669>
5. Macaro, E., Curle, S., Pun, J., An, J., & Dearden, J. (2018). A systematic review of English medium instruction in higher education. *Language Teaching*, 51(1), 36–76. <https://doi.org/10.1017/S0261444817000350>

Лінгвістика країн Сходу
Linguistics of the Orient

МОВНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ТАБУ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Алмакаєва К. Т., Науменко С.С.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2791-2929>

Анотація: Досліджено мовні засоби формування табу в сучасній китайській мові. Зосереджено увагу на лексичних та фразеологічних одиницях, соціокультурному контексті їх вживання, а також впливі на мовленнєві стандарти.

Ключові слова: Табу, китайська мова, лексичні засоби, фразеологічні одиниці, соціокультурний контекст, мовленнєві стандарти.

Досліджено актуальність мовних засобів формування табу в сучасній китайській мові через аналіз лексичних та фразеологічних одиниць. Виокремлено соціокультурний контекст вживання табу та його вплив на мовленнєві стандарти.

Метою є аналіз мовних засобів формування табу в сучасній китайській мові, використовуючи лексичні та фразеологічні одиниці. Матеріалом для дослідження є тексти різних жанрів китайської мови. Методи включають аналіз текстів, лінгвістичні спостереження та інтерв'ю з носіями мови.

Під час дослідження було виявлено широке використання різноманітних лексичних та фразеологічних одиниць для вираження табу в китайській мові. Наприклад, використання імені імператора під час розмови або звертання до нього вважається не доречним у повсякденному спілкуванні. Усвідомлення його влади та статусу створює атмосферу табу.

1. «Чотири» (四): У китайській культурі число «4» вважається нещасливим через свою вимову, яка дуже схожа на слово «смерть» (死). Ця асоціація призводить до того, що це число уникають у різних сферах

життя, таких як: нумерація поверхів у будівлях, номери автомобілів, а також у складанні подарунків чи обиранні дат для важливих подій. Навіть у медичному контексті, де числа часто використовуються для ідентифікації різних станів або показників, «4» може бути проігнороване через його негативне сприйняття. (Fuyu Chen, 2012).

2. «Дарувати годинник» (送钟): Цей вираз є одним із прикладів культурного табу в Китаї, яке відображається в униканні подарунків, пов'язаних з годинниками під час різних урочистих подій. Це явище виникає через асоціацію з виразом (送终), що означає «проводи в останню дорогу» або «завершення життя». Такий подарунок може сприйматися як недоброчливе бажання або навіть провокативний жест, що може привести до погіршення здоров'я або смерті отримувача (Man-ping Chu, 2009).

3. «Тибет» (西藏): Після анексії Тибету Китаєм у 1950-х роках та наступних політичних репресій, використання цього терміну у певних контекстах може сприйматися як табу або політично чутливе.

4. «Тяньаньмень» (天安门): Після подій на Майдані Тяньаньмень у 1989 році використання цього терміну асоціюється з кровопролитними подіями та політичними репресіями. Вживання його може бути вважатися табу у певних обговореннях або політичних контекстах.

5. «Смерть» (死亡): В китайській культурі тема смерті має велике значення і часто оточена табу. Вживання слова «смерть» у розмовах чи побутових ситуаціях може бути сприйняте як невідповідне або обтяжливе. Замість цього, використовуються м'якші або обхідні вирази, такі як «піти в інший світ» (去世) (Ma Xiaowei, Liu Zhengbing, 2020).

Крім того, деякі терміни або вирази можуть мати негативне забарвлення через історичні події або політичні конотації. Наприклад, вираз «Великий голод» (大饥荒) вказує на трагічні наслідки голодомору в Китаї під час Великої культурної революції, і його вживання може сприйматися як табу у розмові.

Також існують інші приклади термінів або виразів, які можуть мати негативне забарвлення через історичні події або політичні конотації. Наприклад, термін «Божевільний вождь» (疯子领袖) використовувався для опису політичних лідерів, чия влада або дії були спрямовані на репресії та пригнічення громадян. Вживання такого виразу може викликати негативну реакцію або вважатися табу у певних контекстах спілкування.

Соціокультурний контекст визначає способи вживання цих лексичних та фразеологічних одиниць. Наприклад, у формальних або офіційних обставинах, таких як бізнес-зустрічі чи урочисті події, певні слова можуть вважатися неприпустимими або не відповідати мовленнєвим стандартам.

Вплив вживання табу на мовленнєві стандарти відображається в формуванні мовної поведінки. Наприклад, люди можуть уникати вживання певних слів або виразів у певних ситуаціях, щоб уникнути конфліктів або неприємних наслідків. Таким чином, мовні засоби формування табу впливають на культурні норми та спосіб спілкування в китайському суспільстві.

Досліджено мовні засоби формування табу в сучасній китайській мові. Виявлено їх вплив на мовленнєві стандарти та соціокультурний контекст вживання. Результати можуть бути корисними для розуміння специфіки мовленнєвої поведінки в китайському суспільстві.

Література (References):

1. Fuyu Chen, (2012). Taboos in China: To Be or Not to Be. Retrieved from: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1079668.pdf>
2. Man-ping Chu, (2009). Chinese Cultural Taboos That Affect Their Language & Behavior Choices. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/42368704_Chinese_Cultural_Taboos_That_Affect_Their_Language_Behavior_Choices
3. Ma Xiaowei, Liu Zhengbing, (2020). A Comparative Study of Chinese and English Taboo. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, volume 497. Retrieved from: <https://www.atlantispress.com/article/125949527.pdf>

LANGUAGE MEANS OF TABOO FORMATION IN THE MODERN CHINESE LANGUAGE

Krystyna Almakaieva, Stanislav Naumenko

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2791-2929>

Summary: *linguistic means of forming taboos in the modern Chinese language have been investigated. Attention is focused on lexical and phraseological units, the socio-cultural context of their residence, as well as the influence on speech standards.*

Key words: *taboo, Chinese language, lexical means, phraseological units, socio-cultural context, speech standards.*

**ВИДИ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ (ЧЕН ЮЙ) В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ
ЗГІДНО З ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНОЮ
КЛАСИФІКАЦІЄЮ**

Баранік К.П.

*старший викладач закладу вищої освіти кафедри східних мов та
міжкультурної комунікації*

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Анотація: *Види фразеологізмів в китайській мові та проблема групування їх до певного стилю мови згідно стилістичної класифікації. Використання та функціонування стійких виразів, їх співвідношення з іншими частинами мови на прикладі конкретних Чен Юй.*

Ключові слова: *фразеологія, фразеологізм, Чен Юй, стиль мови, мовний вираз.*

Виходячи із функціонально-стилістичних властивостей фразеологія трактується, як особливий розділ науки про мову, що вивчає фразеологічну систему в її сучасному стані та історичному розвитку, а також являє собою чітку схему, яка є автономною, оскільки фразеологізми принципово відрізняються, по-перше, від окремих слів, по-друге, від вільних словосполучень, і в той же час входить в більш складну систему, перебуваючи в певних відносинах з іншими елементами мови. Оперуючи наявними прикладами з китайської мови, можна виділити наступні види фразеологізмів і групувати їх до певного стилю мови: *фразеологізми розмовного, публіцистичного, науково-технічного і офіційно-ділового стилів.* Отож, коротко розберемо кожен функціонально-стилістичну класифікацію.

1. Фразеологізми розмовного стилю:

Розмовна мова як форма розмовного стилю літературної мови виділяється трафаретними формами словесного вираження, серед яких важливе місце належить мовним штампам. Мовні штампи – це фразеологічні одиниці, які мають різну структуру, зміст, функціональні особливості, а деяким з них властива висока ступінь виразності. Фразеологізми даного (*розмовного стилю*) типу діляться на 2 підтипи:

До першого відносяться мовні форми, які використовуються в побуті та мають трафаретні фразеологічні сполучення. Наприклад: 一般地说, 一般说来 – взагалі кажучи, 一般所谓 – так би мовити, 按我的意见 – на мою думку, 没有办法 – нічого не поробиш, 一句说 – одним словом, 有的是有 – хоч відбавляй, زیادто багато(багато-багато), 不成说 – ні на що

не схоже, нікуди не годиться, 等着瞧吧 – поживемо – побачимо. 可不是吗? – А хіба ні? 哪里的话 – З чого ви взяли?

До другого підтипу відносяться мовні форми, які використовуються в етикеті спілкування – це, як правило, стаціонарні фрази діалогової мови. Наприклад: 如果不反对的话 – Якщо не заперечуєте, 等一会儿 – почекайте хвилиночку, 感谢不尽 – щиро вдячний і так далі.

2. Фразеологізми публіцистичного стилю:

До таких Чен Юй відносять фразеологізми, утворені виключно за нормами китайської мови. Наприклад: 保持中立 – дотримуватися нейтралітету, 本来面目 – справжнє обличчя, 保持现状 – зберігати статус-кво, 共同理想 – загальний ідеал, 文言: 无所不为 – робити все, що заманеться, 安于现状 – задовольнятися досягнутим, 无济于事 – виявитися марним.

3. Фразеологізми науково-технічного стилю:

За формами мовного вираження істотно відрізняються від розмовного та публіцистичного стилів. Для даної групи характерна чіткість формулювань. Наприклад: 举例如下 – нижче наведений приклад, 不可否认 – не можна заперечувати, 不乏先例 – чимало аналогічних прикладів, 综上所述 – резюмуючи вищесказане, 应当着重指出 – слід підкреслити і так далі.

4. Фразеологізми офіційно-ділового стилю:

Чен Юй даної групи характеризуються саме ясністю окремих положень і формулювань, а отже мають власні типові мовні вирази. Наприклад: 报部批准 – внести на затвердження міністерства, 提交首长批示 – передати на резолюцію керівництва, 接受任命 – прийняти призначення, взяти в роботу, 具有约束力 – мати обов'язкову перевагу, силу, бути кращим у чомусь.

Отже, можна зробити висновок, що китайські фразеологізми (Чен Юй), – це стійкі вирази з образним і глибоким значенням, які використовуються в мові, а також являють одну з найглибших спадщин традиційної культури Китаю та надають китайській мові глибину, гнучкість і чарівність. Ідіоми передають мудрість народу, зібрану за весь період історії, чим завжди приваблюють китаїстів.

TYPES OF PHRASEOLOGICAL UNITS IN THE CHINESE LANGUAGE ACCORDING TO THE FUNCTIONAL AND STYLISTIC CLASSIFICATION

Baranik Katerina

Lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication,

V. N. Karazin Kharkiv National University

Summary: Types of phraseological units in the Chinese language and the problem of grouping them into a certain language style according to stylistic classification. The usage and functioning of stable expressions, their relationship with other parts of speech on the examples of particular Chen Yu.

Keywords: phraseology, Chen Yu, language style, linguistic expression.

*Лінгвістика країн Сходу
Linguistics of the Orient*

СИНОНІМІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Бежан Д. А., Лахмотова Ю. В.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Анотація: було розглянуто вивчення синонімії як об'єкту лінгвістичних досліджень у китайській мові та аналіз синонімічних відношень у мові, зокрема на прикладі фразеологічних одиниць. Охарактеризували вивчення різноманітних аспектів синонімії, визначення її впливу на сприйняття тексту та особливостей перекладу. Було проведено аналіз дослідження лексико-семантичних особливостей фразеологічних одиниць з використанням синонімічних відношень.

Ключові слова: мова, синонім, фразеологізми, мовна одиниця, функція.

Аналіз синонімії у китайській мові виявляє її різноманітність та значущість. Наприклад, в ряді випадків, синоніми в китайській мові використовуються для підкреслення певних аспектів ідей або понять, забезпечуючи більш точне й глибше їх розуміння. Наприклад, слова «爱» (ài) та «爱情» (àiqíng) обидва перекладаються як «любов», проте перший використовується для вираження більш загального поняття, тоді як другий акцентує увагу на романтичних почуттях. Також важливо відзначити, що синоніми в китайській мові можуть мати різний емоційний відтінок. Наприклад, слово «幸福» (xìngfú) передає виключно позитивні емоції та радість, тоді як «快乐» (kuàilè) може мати більш загальне значення і використовуватися для опису будь-яких приємних емоцій.

Один із основних аспектів синонімії – це розширення семантичного спектру мовних одиниць (Луцька, 2013). Тобто складову частину слів або словосполук, а також фразеологізми. Синонімія в фразеологізмах в китайській мові є не менш цікавим і складним явищем, що відображає багатогранність мовного виразу та особливості культурного контексту.

Синоніми в фразеологізмах можуть виявлятися через використання різних слів або варіантів виразів зі схожими або однаковими значеннями. Наприклад, вирази «望眼欲穿» (wàngyǎnyùchuān) та «望穿秋水» (wàngchuānqiūshuǐ) обидва вживаються для вираження надмірного бажання або очікування чогось, і вони можуть вважатися синонімами, оскільки вони використовуються для передачі схожого значення.

Деякі фразеологізми можуть мати кілька синонімів, що залежать від контексту або стилістичних вимог. Наприклад, вираз «心直口快» (xīnzhíkǒukuài) може мати синоніми «直言不讳» (zhíyán bùhuì) та «直言无隐» (zhí yán wú yǐn), усі три фразеологізми означають «відвертий у мовленні», «той, хто говорить правду в очі і нічого не приховує».

У китайській мові багато слів мають синоніми, що дає необмежені можливості для вибору того чи іншого виразу залежно від контексту та бажання автора. Наприклад, слова «美丽» (měili) та «漂亮» (piàoliang) обидва перекладаються як «красивий», «гарний», проте кожне з них має свої нюанси вживання та сприйняття.

Однією з функцій синонімії є також питання з уникненням повторів при написанні будь якого тексту, що різняться за стилем, а також в повсякденному спілкуванні (Луцька, 2013). Наприклад, слово «дякую», такі як «谢谢» (xièxiè), «感谢» (gǎnxiè). Кожен з них має свої відтінки значень та застосовується у різноманітних контекстах. Наприклад, вираз «谢谢» використовується для висловлення вдячності у щоденному спілкуванні, тоді як «感谢» має більш офіційний відтінок та застосовується, наприклад, під час вираження подяки на офіційних заходах

Крім того, синоніми можуть виконувати експресивну функцію, надаючи тексту емоційного забарвлення та виразності (Леонтьєва, 2013). Деякі синоніми можуть мати більш сильний емоційний заряд, ніж інші, і використовуються для підкреслення або поглиблення певних емоційних станів чи вражень. Наприклад, слово «悲伤» (bēishāng) може викликати більш глибокі почуття суму, ніж «伤心» (shāngxīn), яке також перекладається як «сумний».

Отже, аналіз синонімії в китайській мові виявляє її складність та різноманітність, а також вплив на сприйняття тексту та емоційне забарвлення мови. Дослідження цього явища дозволяє глибше зрозуміти мовну систему та її функціонування, а також розкриває багатогранність мовного виразу в китайській мові.

Література (References):

1. Леонтєва, Л. М. (2013). Синтаксичні та стилістичні особливості вживання синонімів в англомовних наукових текстах. Іноземні мови в школах України.
2. Луцька, Н.В. (2013). Синонімія в китайській мові. Наукові праці Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Серія: Філологічні науки.
3. Дзюнь, Л. І. (2011). Синоніми в китайській мові: особливості вживання та переклад. Філологічні науки. Методологія лінгвістики.

SYNONYMY AS AN OBJECT OF LINGUISTIC RESEARCH IN THE CHINESE LANGUAGE

Bezhan Daryna, Yuliia Lakhmotova

V. N. Karazin Kharkiv National University

Summary: *It was discovered the study of synonymy as an object of linguistic research in the Chinese language and analysis of synonymous relations in the language, in particular on the example set by phraseological units. It was characterized the study of various aspects of synonymy, determination of its influence on the understanding of the text and specific features of translation, study of lexical and semantic features of phraseological units using synonymous relations.*

Key words: *language, synonym, phraseological units, linguistic unit, function.*

СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ ТА СЛОВОТВІР У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Брайнінгер М. В., Лахмотова Ю. В.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Анотація: У роботі досліджується, що з себе представляють слова китайської мови, з чого вони складаються та яким чином утворюються нові слова. Конкретно розглядається процес афіксації китайської мови (суфіксація, префіксація), будова ієрогліфів, а також принципи, за якими утворюються слова-запозичення.

Ключові слова: словотвір, запозичення, суфікс, префікс, ієрогліф.

Розуміння принципів словотвору мови покращує розуміння мови в цілому, надає можливість швидше аналізувати інформацію, викладену цією мовою, а також надає можливість самостійно утворювати нові слова. В цій роботі я намагаюсь досягти цих цілей, бо це може стати в нагоді перекладачеві або мовознавцю.

В роботі досліджується, що таке китайське слово та з чого воно складається, з чого складаються ієрогліфи. Аналізуються часто вживані суфікси та префікси китайської мови. Розглядаються принципи формування слів-запозичень. Матеріалами дослідження слугували мовні одиниці китайської мови (окремі ієрогліфи, їх складові; китайські слова, утворені суфіксацією або префіксацією; слова-запозичення).

В результаті дослідження було виявлено, що китайське слово може бути представлене одним або декількома ієрогліфами. Ієрогліф складається з рисок: комбінації рисок утворюють радикали, радикали же можуть виступати окремими ієрогліфами або поєднуватися із іншими рисками/радикалами і таким чином утворювати ієрогліфи. Довгий час ієрогліфи було прийнято поділяти на категорії, представлені в праці 说文解字, проте ця класифікація зазнає критики (John Renfro). Додавання суфіксів та префіксів є частим явищем в китайській мові; в роботі були розглянуті значення та використання суфіксів 们, 学, 家, 子, 头, 儿, 边, 主义, 的, 者, 员, 性, 度, 兮兮, 然, 地, 化; префіксів 可, 好, 难, 重, 第, 初, 小, 老, 啊. До принципів утворення слів-запозичень можна віднести наступне: 1. Більшість слів китайської мови складаються із 2—3 складів, і це треба враховувати під час утворення слова-запозичення (Ding Shi-hua, 2017). 2. Так як китайські слова-запозичення, так само, як і звичайні слова, складаються з ієрогліфів, а кожен ієрогліф має певне значення, то з ієрогліфами та словами, що вони складають,

будуть виникати певні асоціації, добрі чи погані (Ding Shi-hua, 2017). Щоб утворити слово-запозичення без негативних асоціацій треба підбирати ієрогліфи із нейтральним чи позитивним значенням. 3. Є тенденція створювати запозичення із приблизно такою конструкцією: ієрогліфи-фонетики+ієрогліф(и), що передають значення слова (Ding Shi-hua, 2017). Наприклад, 艾滋病 (àizībìng), СНІД (англійською СНІД буде AIDs, і саме це читання передається у запозиченні): тут 艾滋 àizī – це ієрогліфи, що фонетично копіюють оригінал, а 病 bìng – ієрогліф, що передає зміст.

Висновки. Результати дослідження можуть допомогти в певній мірі зрозуміти процес словотвору китайської мови, що може полегшити та пришвидшити процес когнітивного сприйняття мови. Також, використовуючи отримані дані, можна утворювати нові слова китайської мови самостійно. Ці переваги стануть в нагоді перекладачеві або ж мовознавцю.

Література (References):

1. John Renfroe. Liushu and categorical thinking. Outlier. Retrieved from: <https://www.outlier-linguistics.com/blogs/chinese/liushu-and-categorical-thinking>
2. Shi-hua, Ding (2017). The Assimilation of English Transliterations in Chinese. 2017 International Conference on Economic Development and Education Management (ICEDEM 2017) (Dalian, China, December 16-17, 2017). Dalian : Atlantis Press. DOI: <https://doi.org/10.2991/icedem-17.2017.28>

COLLOCATIONS AND WORD FORMATION IN MODERN CHINESE LANGUAGE

Braininher Marharyta, Lakhmotova Yuliya
V. N. Karazin Kharkiv National University

Annotation: *The work is focused on the researching of what a Chinese word is, what it consists of and what are the ways of new word formation in the Chinese language. Specifically, the formation of Chinese characters, the processes of suffixation and prefixation in the language and principles of Chinese loanword formation were researched.*

Keywords: *word formation, loanword, suffix, prefix, Chinese character.*

**XU SHIXU: AN "EXCEPTIONAL" AUTHOR OF GLOBAL CHINESE
LITERATURE NARRATIVES**

Tetiana Vechorynska

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Summary: *Chinese-language literature in Korea has a long history and prominent representatives. Modern Sinophone writings in Korea are normally discussed within academic circles in the context of global Chinese literature or Chinese literature in Northeast Asia with common themes and issues. This article discusses a unique representative of this literature – Xu Shixu, the one being non-Chinese descent.*

Keywords: *Global Chinese literature, Korean literature, Xu Shixu, Heo Sewook, exophony.*

There were many Classical Chinese poetry writers throughout Korean history, but their role of cultural envoys of Chinese civilization has ceased with the abandoning of Chinese characters and introduction of Korean alpha-phonetic writing back in 15th century. Nowadays, in a modern society where the world integration processes are accelerating, the globalization of culture has infused Global Chinese literature with multi-faceted and interactive aesthetic features. It seems no more to be simple imitation of Chinese classic texts, but creative writing with a language of choice.

The term Overseas Chinese literature (海外华文文学) or Global Chinese literature (世界华文文学) refers to Sinophone writings created and published in countries and regions outside the PRC. Global Chinese Literature is considered to be a new literary manifestation that differs not only from Chinese literature but also from the literary mainstream of any other Eastern or Western countries. Its essence lies in a globalism and cross-culturalism, joined under a common form of expression in the Chinese language. Overseas Chinese literature undoubtedly is rooted in Chinese culture, but the localization of its representatives in various other cultures of the world, their unique life experiences, and the intersection of different national cultures as the background of their writings determine a kind of unique literary aesthetics (Vechorynska, 2021, p. 195).

It must be particularly admitted, that most Sinophone writers in Southeast Asia, Australia, Europe and the United States are Chinese immigrants and their descendants. Nevertheless, there is an exception: a Korean writer Xu Shixu (Chin. 许世旭), also Heo Sewook (Kor. 허세욱) and his Sinophone writings made a great contribution to Korean Chinese literature (韩国华文文学). Xu Shixu (1934 – 2010) was born in Imsil County, North Jeolla Province, Republic of Korea. His grandfather and father were sinologists, who instilled in him a

love for Chinese classical literature from an early age. He received his higher education in China, and back to Korea, he worked at the Chinese faculty of the Hankuk University of Foreign Studies, was the director of the Chinese Institute, the dean of the School of Oriental Languages, the president of the Korean-Chinese Contemporary Literature Association.

Xu Shixu was a bilingual writer and scholar engaged in literary creation and scientific research. He began to write modern poetry and modern prose in Chinese in 1961, and became famous in the literary world, known as “the first Korean to create new poetry in Chinese” (Huang, 2004, p. 719) or “the only foreign writer who can write in Chinese” (A Course of Overseas Chinese Literature, 2009, p. 92). His Sinophone works published included the poetry and prose collections “Hidden in the Closet” (《藏在衣柜里》, 1971), “Selected Works of Xu Shixu” (《许世旭自选集》, 1981), “Snowflake Ode” (《雪花赋》, 1985), “The City Lord and the Leaves of Grass” (《城主与草叶》, 1987), “Love in the East” (《东方之恋》, 1994), “Moving Home” (《移动的故乡》, 2004), “Lamp” (《一盏灯》, 2005) etc. Xu Shixu's Sinophone writing itself is a kind of cultural exchange, and the practical work he has done for cultural exchanges between China and South Korea cannot be overestimated. Besides a numerous poetic anthologies and collections, Xu Shixu's Korean-Chinese translations include famous Korean folk love story “Chunhyangjeon”, Chinese-Korean translations of “Zhuangzi”, “The True Story of Ah Q”, “Taipei people” etc.

As non-mother tongue writing, Korean Chinese writings of Xu Shixu have become a kind of spiritual self-awareness in the cultural background of globalization, using Chinese culture as a frame of reference for self-understanding. Such an approach is consistent with one of the basic categories of the theoretical discussion of the Overseas Chinese literature – the so-called “Chinese consciousness” (中国意识) (Vechorynska, 2021, p. 196), which indicates a certain level of kinship with China, when people, regardless of own identification, being in a foreign country, strives to create and to express their values and ideals in the Chinese language. Xu Shixu's exophonic writings are of particular interest for research within Global Chinese literature discourse.

References:

1. Вечоринська, Т. В. [Vechorynska, Tetiana] (2021). Дискусійні аспекти вивчення літератури китайської діаспори [Discussion aspects of the study of the literature of the Chinese diaspora]. *Китаєзнавчі Ідослідження*, 1, 194-202. <https://doi.org/10.51198/chinesest2021.01.194>
2. 黄发有 [Huang, Fayou] (2004). 韩国华文文学的现代转型——以许世旭为例 [The modern transformation of Korean Chinese literature—taking Xu Shixu as an example]. *多元文化语境中的华文文学*/黄万华主编. 济南: 山东文艺出版社. 715–725 页.
3. 海外华文文学教程 [A Course of Overseas Chinese Literature] (2009) / 饶芈子, 杨匡汉主编 [Eds. Rao, Pengzi & Yang, Kuanghan]. 广州: 暨南大学出版社, 2009. 272 页.

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ДІАЛОГОВОСТІ: АЛЮЗІЯ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ Р.ЧІЛАЧАВИ)

Динь Оксана Василівна, аспірантка 1 курсу

Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-5571-0010>

Науковий керівник: д.пед.н., проф. Асадчих О.В.

Анотація: *Алюзія розглядається як засіб додатково прихованого сенсу, збагачуючи і насичуючи художній текст. Дослідження має на меті розкрити як саме грузинський поет за допомогою алюзій відображає та презентує культурну ідентичність. На прикладі поезій з книги «Дві столиці» розглядаємо два види алюзій: міфологічні та літературні.*

Ключові слова: *алюзія, міфема, символ, інтертекстуальність, текст.*

У контексті літературної традиції існує багато форм за допомогою яких збагачується семантика тексту, відображається, презентується культурна ідентичність. Серед них вагоме місце посідає алюзія. Відомо, що алюзія – «використання в мові чи в художньому творі загальновідомого вислову як на добре відомий факт, історичний чи побутовий» (Громяк Ю., Ковалів Ю., 1997). І.В. Свиридецька під алюзією розуміє «художньо-стилістичний прийом, натяк, відсилання до певного літературного твору, сюжету чи образу, а також історичної події з розрахунком на ерудицію читача, покликаною розгадати закодований зміст» (Свиридецька, 2012). Цікаву думку щодо визначення алюзії висловлює Переломова О.С., вважаючи її запозиченням «лише певних елементів претексту, за якими їх можна впізнати в тексті-реципієнті» (Переломова О.С., 2008). Відповідно до джерела запозичення, алюзії прийнято поділяти на *біблійні, міфологічні, історичні, побутові та літературні*. Для означення міфологічних алюзій прийнято використовувати терміни – міфологема та міфема.

Щоб підсилити прагнення почуття кохання, Р. Чілачава вводить в текст міфему *Ікар* («*Той, хто любив, пізнав жагу Ікара*» (Чілачава, 2002). Непочутого поета автор порівнює з *Феніксом*. Постійну тривогу, що заповонила дім, автор прирівнює з *Дамоклом* («*Тепер вселився в дім Дамокл*») (Чілачава, 2002). Порівнюючи жінку з *Гекубою*, автор показує символ людського безумства у коханні («*вона ж тебе кохає, мов Гекуба*») (Чілачава, 2002). Зустрічаємо й міфему, що пов'язані з культурою Грузії. Згадуючи про минуле, грузинський поет вводить образ *Медеї* (міф про агронавтів), тим самим показуючи на що здатна людина заради кохання. Символом молодості, творчого натхнення та перемог постає образ *Мерані* (чарівний кінь): «*Як сталь кресав з підків своїх*

Мерані // І мчав мене, летів, летів стрімглав...» (Чілачава, 2002). Віддаючи хвалу чеснотам у людських стосунках, автор прирівнює ліричного героя до *Амірана (герой грузинського епосу)*, тим самим підкреслюючи їх вагомість: *«До пари я сам Амірану»*. Поряд з грузинським *Аміраном* постає український козак *Мамай*: *«...і все довкола мліло, а я немов козак Мамай...»* (Чілачава, 2002). Власне українських міфем не багато, але вони зустрічаються у тих віршах, головним мотивом яких є повернення до своєї батьківщини та входження до нової для нього, української культури. Так на рівні з грузинським *Девом (злий дух)* постає український *Вельзевул (злий дух)*: *«то що ж обрати жертві Вельзевула?»* (Чілачава, 2002). Поряд з *Медесею*, жінкою переповненою горем, постає образ *Зигзиці*, котра символізує засмучену жінку, або ж прихід смерті: *«зі мною будь, зигзице сизокрила!»* (Чілачава, 2002).

Зустрічаємо приклади й літературних алюзій. Так, фраза Р. Чілачави з віршу «В Каневі» *«І ми - в сімі великій, вольній, новій...»* (Чілачава, 2002) є алюзією на слова Т.Г. Шевченка *«І мене в сімі великій, в сімі вольній, новій...»*. А вираз *«І де б не був, скрізь проростав услід Божественних пісень квітучий сад»* (Чілачава, 2002) апелює до назви однойменної збірки Г. Сковороди *«Сад божественних пісень»*. Знаходимо приклади й побутових алюзій, котрі близькі з середовищем тексту, в якому вони вживаються. Для грузинського читача близькі та знакові є *колхурі тетрі, батоно, хміаді, тихий тарі, квітка Цінандалі, ведреба, хаті, марані, мчаді, долі, пурі, хачапурі, тоне, ода, лаваш*, а для українського - *паланиця, бандура, колиска, коровай*. Дані алюзії в першу чергу є знаками певної культури. Деякі з таких алюзій автор вводить в текст у якості міжмовних омонімів, римуючи українську лексику з грузинською: *долі – доли* (долі – музичний ударний інструмент), *надія – іа* (іа – фіалка), *моді – моді* (моді – дієслово приходить), *мова – мова* (мова – дієслово прийде), *хаті – хаті* (хаті – ікона).

Така взаємодія двох світів в одній особі є виявом інтертекстуальності. Грузинські лексеми в українських віршах Р. Чілачави стають інтертекстуальними елементами, вводять читача в контекст грузинської культури, сприяють міжкультурній комунікації в рамках українського художнього дискурсу.

Література (References):

1. Гром'як Р.Т., Ковалів Ю.І. та ін. (1997) Літературознавчий словник-довідник. Видавничий центр «Академія».
2. Свиридецька І.В. (2012) Алюзія як стилістичний засіб реалізації авторської інтенції. – Узято з http://www.rusnauka.com/6_PNI_2012/Philologia/2_101350.doc.htm
3. Переломова О.С. (2008) Типи взаємодії текстів: види і форми інтертекстуальності. Філологічні науки. Узято з: <https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/12-7.pdf>
4. Чілачава Р. (2002) Дві столиці: Українська творчість грузинського поета. Поезії. Переклади. Маргіналії. Есе. Монографії. Видавничий центр «Академія».

INTERTEXTUALITY OF DIALOG: ALLUSING (BASED ON THE MATERIAL OF R. CHILACHAVA'S CREATIVITY)

Oksana DYN, PhD Student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-5571-0010>

Scientific supervisor: doctor of science in pedagogical studies Asadchykh O.

Summary: *Allusion is considered as a means of additional hidden meaning, enriching and saturating the artistic text. The research aims to reveal exactly how the Georgian poet reflects and presents cultural identity with the help of allusions. Using the example of poems from the book Two Capitals, we consider two types of allusion: mythological and literary.*

Key words: *allusion, myth, symbol, intertextuality, text.*

*Літературознавство країн Сходу
Literary Studies of the Orient*

МІЖКУЛЬТУРНА СКЛАДОВА ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ СОФІЇ ЯБЛОНСЬКОЇ ТА САНЬМАО

Льницька Марія Борисівна, здобувачка поза аспірантурою 4 курсу

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник: *д-р філол. н., проф. О.О. Бровко*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4882-4557>

Анотація: *Основне завдання даної роботи – виявити та охарактеризувати спільні риси зображення міжкультурних складових в художній прозі мисткинь-емігранток Софії Яблонської-Уден та Саньмао 三毛. Досліджено поняття «тревелог» як різноманітні описи «мандрів душі й думки», нариси, есе, репортажі, мандрівні замітки, мемуари тощо. **Ключові слова:** тревелог, емігрантська проза, тендерна література, ідентичність, автохтон.*

Софія Яблонська-Уден – представниця української літератури ХХ ст. Софія Яблонська була авторкою перших українських тревелогів, мандрівницею, фотографом та кінооператором (Агеєва, 2017).

А. Полонський розглядає тревелог у «рамках публіцистичної жанрової форми». На його думку, корпус тревелогів включає, по-перше, нариси, есе, репортажі, мандрівні замітки, мемуари (Разінкевич, 2019).

Софія Яблонська у тревелозі «З країни рижу та опію» (1932-1935 рр.) під час кругосвітньої подорожі Китаєм та Індокитаєм акцентує увагу на утисках прав жінок. Яблонська описує муки давньокитайського обряду бинтування ніг в дівчаток: «- Маленькі ноги жінки – це її гордощі, -

пояснював він. – Я маю три доньки, розуміється, вже заміжні, бо вони мають найменші ноги з цілої околиці... - Як же довго тривають ці тортури? – запитала я. – Більш-менше десять літ, від п'ятох до п'ятнадцяти» (с. 26). В тревелозі «Далекі обрії» (1934-1935 рр.) під час повені у воду зі сходів впала молода китаянка. Її не змогли знайти, адже нещасна дівчина зі своїми «лотосовими ніжками» не могла нормально пересуватись і врятуватись від повені. Тому авторка досить критично висловлюється щодо стародавнього обряду бинтування ніг в дівчат: «Дівчини китайці не знайшли, зате я знайшла цікавий приклад застосування китайського звичаю, який вимагає, щоб змалку повивачами стискати жіночі ноги, щоб вони їм зісохли і змаліли, на те щоби жінка не могла далеко втікти від своєї хати» (с. 136).

Саньмао (三毛) – тайванська письменниця, авторка збірки «Історії Сахари» («撒哈拉的故事») (1976). Авторка показала своє життя з чоловіком Хосе в Західній Сахарі. Саньмао була норавливою китаянкою із добрим серцем. Вона завжди допомагала своїм сусідам сахараві ліками, що були привезені з Європи. Авторка читала неосвіченим жінкам лекції про біологію, зокрема про народження дітей, протікання вагітності тощо, хоча сама Саньмао ще не народжувала дітей: «真是天下怪事，没有生产过的老师，教已经生产过的妈妈们孩子是如何来的» «Життя - справді дивна річ. Учителька, яка сама ніколи не народжувала, навчає матерів, звідки беруться діти» (с. 57).

Авторка описує жителів Західної Сахари як дуже забобонних, консервативних й релігійних. Саньмао ж, напротивагу була дуже сучасною й освіченою. Авторка була категорично проти насилля над жінкою: як психологічного, так і фізичного. Одного разу мисткиня отримала запрошення до своєї знайомої, сусідки Джвейджи, на весілля. Радощі авторки не було меж. Адже це перший незабутній досвід – бути свідком весілля сахараві, дихати одним повітрям з ними, їсти автентичні страви: «等到阿布弟拿着一块染着血迹的白布走出房来时，他的朋友们就开始呼叫起来，声音里形容不出的暧昧。在他们的观念里，结婚初夜只是公然用暴力去夺取一个小女孩的贞操而已。我对婚礼这样地结束觉得失望而可笑，我站起来，没有向任何人告别就大步走出去。」 «Коли Абід вийшов із кімнати й показав білу тканину з плямами крові, його друзі відразу почали голосно кричати. Для них нічого поганого не сталося. В їхньому уявленні перша шлюбна ніч полягала лише в публічному насильстві над цнотою маленької дівчинки. Я буда розчарована, що церемонія закінчилася так безглуздо. Тому встала й пішла геть, ні з ким не попрощавшись» (с. 73). Проте ми бачимо як боляче було для Саньмао побачити справжні традиції Західної Сахари.

Яблонська-Уден та Саньмао – прогресивні, незалежні жінки. Мандрі – їх покликання. Проте після кожної подорожі Саньмао та Софія

Яблонська вивчають та накопичують образи автохтонів, їх унікальні традиції й звичаї, стиль життя, побут, психологічний портрет й відкритість до світу.

Література (References):

1. Агєєва В. (2017). Софія Яблонська: кругосвітня подорож української репортерки. <https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-39919135>
2. Розінкевич Н. (2019). Українська мандрівна проза початку ххі століття: тематика, проблематика, поетика, 252 с. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/28050/1/%D0%94%D0%98%D0%A1%D0%95%D0%A0%D0%A2%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%AF%20%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%20270919.pdf>
3. Яблонська С. «Далекі обрії». Київ: Родовід, 2018. 336 с.
Яблонська С. «З країни рижу та опію». Київ: Родовід, 2018. 240 с.
4. Саньмао. Історії Сахари / Пер. з кит. А. Дорічева — Київ : Сафран, 2021. 408 с.
5. 三毛著. 撒哈拉的故事. 台湾, 哈尔滨: 哈尔滨出版社, 2003. 217 页. <https://fliphtml5.com/wcby/cmva/basic>

INTERCULTURAL COMPONENT OF ARTISTIC PROSE BY SOFIA YABLONSKA AND SANMAO

Ilnytska Maria

Lecturer at the Department of Chinese language and translation

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4882-4557>

Summary: *The main task of this work is to identify and characterize the common features of the depiction of intercultural components in the artistic prose of the female emigrant artists Sofia Yablonska-Ouden and Sanmao (三毛). The concept of “travelogue” has been studied as various descriptions of “journeys of the soul and thought”, essays, reports, travel notes, memoirs, etc.*

Keywords: *travelogue, emigrant prose, gender literature, identity, autochthon.*

HAFEZ' POETRY IN ENGLISH AND UKRAINIAN TRANSLATIONS OF GERTRUDE BELL AND AGATHANGEL KRYMSKY

Malenka Tetyana Fedorivna, PhD (Philol.), Associate Professor
Educational and Scientific Institute of Philology,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-0016-4602>

Summary: *This article reviews the translation of Persian Classic Poetry (Hafez' ghazals) as well as adopting of the Arabic–Persian poetic canon by English and Ukrainian literatures of the 19th and beginning of the 20th centuries. The paper is also enlightening translation and receptive methods of G. Bell and A. Krymsky.*

Keywords: *Persian Classic Poetry, Hafez, divan, ghazal, translation.*

The purpose of this article is to introduce the Persian language's most popular poet Hafez and his best interpreter in the English language Gertrude Bell.

After the Koran, Hafez' divan (complete collection of poems) is the most ubiquitous book in an Iranian's home. The musicality, play on words and intentional vagueness which make the poems especially attractive in Persian, make them almost impossible for the translator. Among the many who have attempted to translate Hafez include Fitzgerald, Emerson, Goethe, W. Leaf, H. Bicknell and G. Bell.

The G. Bell' work was originally published as «Poems from the Divan of Hafiz». This little book of Verses first appeared in 1897 in London and although it was favourably noticed in the press it did not attract the attention it undoubtedly deserved. The general public was in those days less familiar with the Persian literature than it is today.

There are three main types of translation:

1. Literal prose translation.
2. Translations in which either the metre or the monorhyme or both together are imitated.
3. Free translations into English verse.

Many English translators have tried their hand at the poem of Hafez, and the three varieties of traditional referred to have all been attempted.

Finally there is the free translation into English verse without regard to the form, metre or rhyme of the original. Numerous efforts have been made in this style, but those of G. Bell are incomparably the best (Bell, 2007).

Owing to pioneering enlightening activities of Ukrainian writers-democrats of the end of 19– beginning of 20 century – I. Franko, L. Ukrainka,

A. Krymsky – the proces of discovery and translation of Oriental poetry in Ukraine started (Malenka, 2016).

The new stage in Ukrainian study of Hafez' ghazals were Ukrainian poetic translations and researches of A. Krymsky. He called Hafez along with Khayyam the most featured expression of the view system and the spirit of the Persian Classic Poetry.

A. Krymsky's heritage concerning Hafez could be divided into three periods between the years of 1891 and 1924: Early period (1891–1895), Middle period (1898–1916), Final period (1917–1924) (Krymsky, 2008).

The most vivid and artistically valuable synthesis result for A. Krymsky were translations of Hafez' poetry that A. Krymsky worked over for more than 30 years. Basic features of his method in these translations were the most perfected. Hafez' baits he translates with usual quatrain, rhymed a-b-a-b-a-b or a-b-c-b-c-b and with the same strophe of rhythmically cut 2th and 4th lines.

Moreover, in his translations we would meet feminine as well as muscular, dactylic and associative rhyme.

Stylistically these translations are very open, filled with folk vocabulary, vowels and repetitions, colloquial expressions and phrases, that allowed A. Krymsky to create really vital, very special linguistic structure (Krymsky, 2006).

It is necessary to stress that translation adaptation of traditional and features of Persian lyrics by A. Krymsky was little unfulfilling – it doesn't carry its real view system reflected i images used. And vice versus, it is more noticeable in his translations and oriental poetry relying on traditions of Ukrainian, Slavic and overall European poetry.

References:

1. Bell, G. L. (2007). *The Hafez Poems of Gertrude Bell: with the original Persian on the facing page*. Ibex Publishers, Bethesda, Md.
2. Malenka, T. (2016). Classical Arabic and Persian poetry in Ukrainian translations in the 18th–20th centuries. *Proceedings of the 1st International Conference on the History of Arabic Literature. (Kyiv, June 4-5, 2015)*, 119–126. Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv.
3. Кримський, А. [Krymsky, A.] (2008). *Вибрані сходознавчі праці в п'яти томах* (Т. 4. Іраністика). [*Selected Orientalist works in five volumes* (Vol. 4. Iranistics)]. Київ: Стилос.
4. Кримський, А. [Krymsky, A.] (2006). *Нариси життя і творчості*. [*Essays on life and creativity*]. Київ: Стилос.

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ МАЙБУТНЬОГО ЧАСУ В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

Москальов Д.П.,

*Завідувач кафедри східної культури і літератури факультету східних мов
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка*

orcid.org/0000-0003-1856-662X

Боришполець Ю.В.,

*Старший викладач кафедри японської мови і перекладу факультету східних мов
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка*

<https://orcid.org/0009-0001-9958-9315>

Анотація: В роботі робиться спроба окреслити функціонально-семантичне поле майбутнього часу в сучасній японській мові, тим самим зробити крок до вивчення більшої категорії – темпоральності в японській мові з точки зору функціонального методу. Вивчення проблеми темпоральності в японській мові дає можливість підійти до проблем часу в японській культурі загалом.

Ключові слова: функціонально-семантичне поле, темпоральність, майбутній час, японська мова.

Незважаючи на те, що в сучасній японській мові відсутня окрема форма дієслова, яка мала б виконувати функцію вираження дії в майбутнього часу, все ж основним засобом реалізації майбутнього часу, а відповідно, й центром функціонально-семантичного поля (ФСП) майбутнього, можна вважати саме дієслівну форму теперішньо-майбутнього часу. Часто в реченнях, спрямованих в майбутнє використовується додаткові часові маркери, іноді контекст може допомогти визначити час: 私が行く «Піду я».

Окреслюючи периферію ФСП майбутнього часу, можемо виділити, по-перше дієслово в формі потенційного стану, яке може нести функцію майбутнього.

- 明日重要なテストある、出席する? - «Завтра важливий тест, ти будеш?»

- 困った、行けない。 - «Дідько, не вийде».

Так само майбутній час може передавати дієслово у формі можливого способу (意志形) чи його аналітична форма (でしょう).

一緒に夕飯をたべましょう – «Повечеряймо разом».

明日給料が出るでしょう – «Певно завтра видаватимуть зарплатню».

Як в останньому прикладі, часто в таких реченнях можуть бути маркери майбутнього часу. До таких лексичних показників можна віднести слова *これから* «відтепер», «зараз»; *早速* «одразу» тощо.

Ці лексичні одиниці зазвичай і допомагають віднести висловлювання в той чи інший часовий план, якщо використовується дієслово в теперішньо-майбутньому часі, про який дослідник говорить: «Теперішнє і майбутнє сприймається як єдиний план; їхня диференціація сприймається лексично і конситуативно» (Комісаров, с.61)

これからそんなにかばかしいことを二度とするな – «Більше не роби таких необдуманих вчинків».

今日は本を買いに行く – «Сьогодні піду куплю книжку».

Також необхідно виділити велику групу різних модальних конструкцій та суфіксів, які несуть значення майбутнього часу. Сюди зокрема входять: *かもしれない*, *そう*, *恐れがある*, *かねない*. Конструкції *ようと* *おもう* та *予定だ*, які мають функцію наміру мовця до виконання певної дії також вказують, що дія відбудеться в майбутньому. До цієї ж групи відноситься і суфікс *まい*.

Особливістю японського минулого часу є можливість його застосування у контексті майбутнього часу. У такому випадку дієслово у формі минулого часу має виконувати функцію попередності. Дієприслівник попередності застосовується у реченнях з кількома дієсловами, що виражають послідовність дій однієї особи; це стосується як минулого, так і теперішньо-майбутнього часу. Сюди також можна додати і серединну форму на *て*, і сполучник *たら*, які мають перфектний відтінок значення форм попередності часу і вказують, що дія завершилася, але результат дії зберігається і надалі. Відповідно, використовуючи вищевказані мовні засоби, можна також виразити дії в майбутньому:

十分寝た後で宿題をしかけます – «Я почну робити домашнє завдання, після того як висплюся».

Також відзначимо, що в японській мові є ряд граматичних засобів, за допомогою яких можна утворювати речення умовного типу: *と*, *たら*, *なら* (*ならば*), *ば*. Кожен із них має свої функціональні особливості, серед яких – здатність утворювати складні речення, де основна дія виражає майбутній час.

進めてくれれば買います – «Якщо ти порекомендуєш, то я куплю».

На периферії ФСП майбутнього часу знаходяться й різні форми наказового способу (*なさい*, *て下さい* тощо).

Таким чином, ФСП майбутнього часу в сучасній японській мові представлений центром, куди входить форма теперішньо-майбутнього часу, і периферія, на якій знаходяться ряд інших засобів, що мають функцію майбутнього часу.

Література (References):

1. Комісаров К.Ю. (2010). Теоретична грамати́ка японської мови. Т.2. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго. 296.
2. Bybee J. (1994). The Evolution of Grammar: Tense, Aspect, and Modality in the Languages of the World. University of Chicago press. 420.
3. Comrie B. (1985) Tense. Cambridge University Press. 152.
4. Thompson G. (2014). Introducing Functional Grammar. 328.
5. 金田一 春彦(1976). 日本語動詞のアスペクト. 364.
6. 山田孝雄 (1943). 白水社. 124.
7. 山田孝雄 (2009). 国語学史要. 書肆心水. 263.

FUNCTIONAL SEMANTIC FIELD OF FUTURE TENSE IN JAPANESE LANGUAGE

Moskalyov Dmytro,

Head of the Department of Oriental Literature and Culture,

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

orcid.org/0000-0003-1856-662X

Boryshpolets Yuliia,

Senior teacher, the Department of Japanese Language and Translation

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

<https://orcid.org/0009-0001-9958-9315>

Summary: *The research is an attempt to study functional semantic field of future tense in modern Japanese language. Thus we are making a step to further study of the temporality using the method of functional grammar, which may become a contribution to the study of the problem of time in Japanese culture.*

Key words: *functional grammar, future tense, modern Japanese language, temporality, functional grammar, time.*

ЕКСПЛУАТАЦІЯ СИНТАКСИЧНОЇ ФІГУРИ ПОВТОРУ У МОВІ ЯПОНСЬКОЇ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ

Комарницька Т. К., к.філол.н., доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ORCID: 0000-0001-7196-0066

Анотація: Мові японської масової культури притаманне широке використання стилістичної синтаксичної фігури повтору, яку експлуатують різні жанри популярної культури, зокрема, поп-пісні, реклама і розважальні телешоу. Повторення слів і фраз у мові японської масової культури має сугестивний потенціал і підштовхує споживача масової культури до ще більшого споживання.

Ключові слова: японська мова, сугестія, повтор, мова популярної культури.

Наші дослідження показали, що мові японської масової культури притаманна низка синтаксичних особливостей, яка відрізняє її від літературного стандарту: різноманітні жанри масової культури активно послуговуються неповними реченнями (мова глянцеви́х журналів, розважальних телешоу та популярних пісень), інвертованими та парцельованими варіантами (мова манґи й аніме). Окремо хочеться виділити фігуру повтору, яку мова масової культури також активно експлуатує.

Синтаксична фігура повтору притаманна насамперед мові популярних пісень. Для прикладу, текст пісні *フジヤマ サンライズ* дівочого гурту *Idol college* складається всього з 85 повнозначних слів, із яких повторюються 38 слів, при цьому в деяких фрагментах пісні кількість повторів становить аж 24. Загалом, як свідчать наші спостереження, фігура повтору наявна абсолютно в усіх популярних піснях. Наведемо кілька фрагментів популярних пісень різних виконавців:

- 大好き大好き大好き大好きだからどんなどんな時も;

- 裸足の Feeling はだけの Feeling / マジになろうよって話 / 弾ける Feeling 始まる Feeling / I got it I got it / 思いのままに / You got it You got it / 我がままでオッケー / I got it I got it / 私は私 / You got it You got it / キミはキミなんだ / 都会は案の定一人ぼっち / Lonely night Lonely night / Hey 傷つけて / Hey 傷つくの.

Як нам видається, повторення одних і тих самих слів і фраз, до якого додається мелодія, створює ефект навіювання, вводить слухача у своєрідний транс і є дієвим способом змусити його запам'ятати пісню

ледве не з першого прослуховування. Відповідно, стилістична синтаксична фігура повтору зазнає активної експлуатації у рекламі – ще одному жанрі масової культури. Наведемо кілька прикладів японських реклам:

いと清々しい。サントリージン SUI。いと清々しい

NIDEC, NIDEC 空気には知らないけど、NIDEC, NIDEC 君に伝えている (текст другої реклами покладено на музику, що неначе перетворює його на пісню, підсилюючи цим самим його сугестивний потенціал).

Фігура повтору також є частотною у мові японських розважальних телешоу, при цьому повторюватися можуть практично всі одиниці мови. Розглянемо уривок із телешоу:

- では、まず東軍から行きましょう。よ～い、スタート！よ～し、パンツ！

- 危ない、危ない！大きいでいいんじゃないね！

- おおい、見てください！怪我モノ！怪我モノ！すごく早く戻れ、戻れ！動かなきゃ！おい、故意で、故意で、故意で、時間がない！早く！早く！早く！パンツ！パンツ出た！パンツ出た！パンツが出たの！急いでよ！危ない、危ない！急がなきゃ！急がなきゃ！ダイブ、ダイブ。痛い、痛い、痛い、痛い。早くしないと、早くしないと、早くしないと。パンツが出てきたよ。一層、一層、一層、当分。残りは30秒！バレーボールが飛んできます！（バレーボールマシーン START!!）危ない、危ない！戻って、戻って！急いで、急いで、急いで！回して、回して！

- 後ちょっとよ！後ちょっと！さ、もう少しだが、もう少しだ！時間がなくなる！あ、いてて、いてて！逃げ、逃げ、逃げ！

- おっばい！おっばい！おっばい！おっばい！おっばい！おっばい！おっばい！おっばい！きた、きた、きた！はい！終了！TIMEUP！いいところまで来ました。

- ああ、もうちょっとだよ！もうちょっと！

У вказаному фрагменті спостерігаємо повторення різних частин мови: іменників (おっばい！おっばい！おっばい！おっばい！おっばい！おっばい！おっばい！おっばい！おっばい！ – 8 разів); прикметників (痛い、痛い、痛い、痛い – 4 рази); дієслів (逃げ、逃げ、逃げ！ – 3 рази); прислівників (早く！早く！早く！ – 3 рази); вигуків (ダイブ、ダイブ。 – 2 рази). Повторення можуть зазнавати і цілі фрази: 早くしないと、早くしないと、早くしないと。; もうちょっとだよ！もうちょっと！ тощо. При цьому повтор експлуатується на тлі широкого вживання неповних речень, яких тут 46 із 55.

Вважаємо, що експлуатація фігури повтору у мові японської масової культури здійснюється з маніпулятивною та сугестивною метою, вводячи

споживачів масово-культурного продукту у трансний стан, у якому їм легше нав'язати споживання комерційної складової масової культури. Так, запам'ятавши тексти популярних пісень, що побудовані на повторі, слухачі з більшою вірогідністю купуватимуть альбоми цих виконавців і квитки та їхні концерти; повторювані рекламні гасла (особливо накладені на мелодію) також легко запам'ятовуються, роблячи рекламований продукт упізнаванішим, а, отже, покупці з більшою вірогідністю нададуть перевагу саме цьому продукту під час вибору товару. Багаторазове повторення слів учасниками телефіру «вимикає» свідомість глядача, вводячи його у розслаблений стан, перебуваючи у якому, він, по-перше, не має бажання перемикає канал, а, по-друге, легше піддається навіюванню від прихованої реклами (т. зв. product placement), наявної на телебаченні.

*Лінгвістика країн Сходу
Linguistics of the Orient*

ВИКОРИСТАННЯ КОРПУСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДАННЯ ТЕКСТУ КИТАЙСЬКОЮ МОВОЮ

Космін О.І., Нікітіна Ю.О.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

***Анотація:** У наші часи використання мовних корпусів набирає все більшої популярності, адже з осучасненням процесу перекладання фахівці починають все більше цікавитися, як саме вони можуть покращити текст свого перекладу, а також полегшити та пришвидшити свою роботу. У цій статті ми оглядово досліджуємо, як перекладач може використовувати корпусні технології у своїй діяльності.*

***Ключові слова:** корпусна лінгвістика, корпусне перекладознавство, мовний корпус, корпус текстів, переклад, паралельний корпус, зіставний корпус.*

Поява мовних корпусів ознаменувала зародження нової галузі перекладознавства – корпусного перекладознавства *CTS (corpus-based translation studies)*, що дало змогу посилити значимість емпіричного підходу в перекладознавчій науці. Сьогодні спостерігаємо стрімкий розвиток корпусних студій у світовому науковому просторі. Зокрема, проблема створення та використання корпусу текстів для різних наукових та практичних цілей цікавила таких дослідників, як Н. Дарчук, Н. Гриців, В. Жуковська, І. Гроза, Чжоу Цінцзін (周芹芹), Ген Яньфей (耿艳飞), Binhua Wang, Fang Tang та ін. З огляду на вищенаведене, актуальним питанням для сучасного перекладача є можливість, доцільність та спосіб

використання корпусних технологій у професійній діяльності, під час перекладання китайськомовних текстів англійською (й іншими мовами) та навпаки.

Існує безліч типів мовних корпусів (language corpora, 语料库), проте для перекладознавчих досліджень, загалом, використовують паралельний двомовний або багатомовний (bilingual/multilingual parallel, 双语/多语平行语料库) та зіставний одномовний (monolingual comparable, 单语对照语料库) корпуси (Biel, 2018). Паралельні корпуси складаються з вихідних текстів однією мовою та перекладів тих самих текстів іншою. Зіставні одномовні корпуси містять оригінальні тексти однією мовою, а також перекладені тексти тією ж мовою. Для нашого дослідження ми використали програмне забезпечення *Sketch Engine* – колекцію, яка нараховує 700 різнотипних корпусів.

Аби протестувати доступний паралельний двомовний корпус *United Nations Parallel Corpus – English*, зокрема функцію *PARALLEL CONCORDANCE*, у процесі перекладу, за вихідний текст (source text, 源文本) візьмемо статтю про цікаві місця Гонконгу. Припустимо, що в реченні «*With more than 9,000 high-rise buildings, most visitors assume that Hong Kong is an urban concrete jungle*», нам потрібно перекласти слово «jungle». Вводимо слово в пошукове вікно корпусу, налаштовуємо параметри *Query type – word – part of speech – noun*, як для вихідного слова, так і для цільового. Отримуємо вікно з результатом, де в англійському варіанті показано обране нами слово в контексті, а також переклад запропонованих англійських речень китайською (Рис. 1.). Так перекладач може самостійно підібрати кращий варіант перекладу, подібний до контексту оригіналу, проаналізувати та порівняти місце потрібного слова у реченні.

Рис. 1.

При перекладі речення «*With more than 9,000 high-rise buildings, most visitors assume that Hong Kong is an urban concrete jungle*» китайською мовою, можуть виникнути труднощі з першою частиною, а саме, як передати «with». Використовуємо *parallel concordance* з налаштуванням

Query type – phrase для обох мов та підбираємо найбільш слушно вживане слово «with» серед запропонованих речень. Бачимо, що в схожих за структурою реченнях, переважно, використовують слова «有», «随着» (Рис. 2.), тоді наше речення можна перекласти наступним чином: «因为香港有九千多高层建筑，大多数游客都认为香港是一个都市主义混凝土的丛林».

Переглянемо, як перекладачеві можна використати одномовний зіставний корпус, працюючи вже зі згаданим реченням «因为香港有九千多高层建筑，大多数游客都认为香港是一个都市主义混凝土的丛林», де, наприклад, перекладач не впевнений, чи правильно вживається слово «大多数». Знаходимо доступний одномовний китайський корпус *Chinese Web 2017 (zhTenTen17) Simplified*, а також інструмент *CONCORDANCE*, налаштуємо параметри *Query type – simple* та аналізуємо запропоновані результати. Корпус показує необхідне слово в контексті речень із різних джерел. Таким чином впевнюємося, що слово «大多数» вжито в перекладі правильно та не обов’язково потребує після себе частки «的» (Рис.2.).

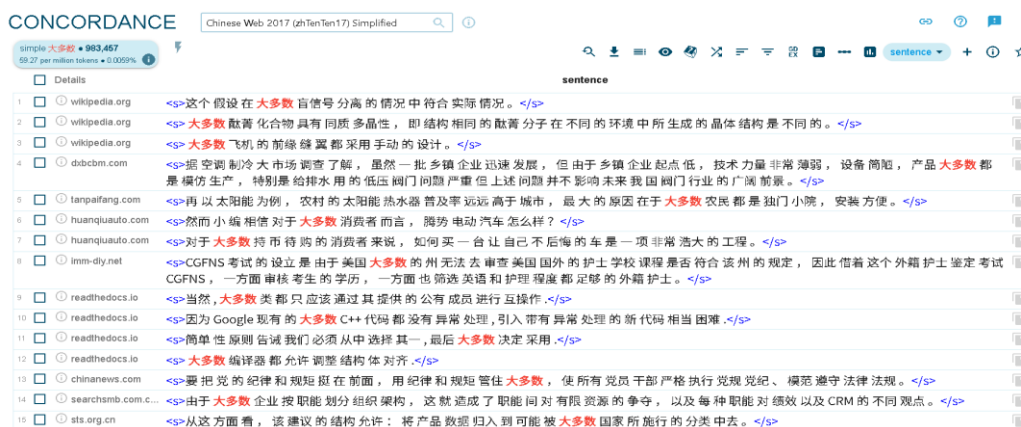

Рис.2.

Отож, корпусні технології в роботі перекладача – важливий інструмент, який дозволяє полегшити та пришвидшити процес перекладання текстів різними мовами, а також, покращити якість перекладу та надати більшої впевненості в смисловій близькості тексту перекладу до оригіналу.

Література (References):

1.Lavid-López, J. (2021). Corpus Resources and Tools: Looking back and going ahead. *Corpora in Translation and Contrastive Research in the Digital Age*, 1-12. Retrieved from: [Corpora in translation and contrastive research](#)

2. Biel, Ł. (2018). Corpora in Institutional Legal Translation: small steps and the big picture. *Institutional Translation for International Governance: Enhancing Quality in Multilingual Legal Communication*, 26. Retrieved from: https://www.academia.edu/43249462/Corpora_in_Institutional_Legal_Translation_Small_Steps_and_the_Big_Picture
3. Neshkovska, S. (2019). The role of electronic corpora in translation training. *Studies in Linguistics, Culture and FLT*, 6, 62-72. Retrieved from: https://www.academia.edu/41684083/THE_ROLE_OF_ELECTRONIC_CORPORA_IN_TRANSLATION_TRAINING
4. Гроза, І. (2021). Перекладацькі корпуси у сучасній лінгвістиці. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру*, 670-672.
5. Александрова, С. (2023). Роль використання корпусних технологій при перекладі науково-популярного тексту. *Всеукраїнська наукова конференція «Мовний простір сучасного світу»*, 8-15.
6. Dwyer, Ch. (2023). *Virginia Chan's six offbeat experiences in Hong Kong*. Узято з: <https://www.bbc.com/travel/article/20231006-virginia-chans-six-offbeat-experiences-in-hong-kong>
<https://www.sketchengine.eu/>

APPLICATION OF CORPUS TECHNOLOGIES IN TRANSLATION OF TEXTS INTO CHINESE

Oleksandra Kosmin, Julia Nikitina

V.N. Karazin Kharkiv National University

Summary: *Nowadays, the application of language corpora is gaining more and more popularity, since because of modernization of the translation process specialists are becoming more interested in how they can improve their translations, facilitate and accelerate their working process. In this article we review and make overall description of how a translator can use corpus technologies in their work.*

Keywords: *Corpus linguistics, corpus-based translation studies, language corpus, text corpus, translation, parallel corpus, comparable corpus.*

КИТАЙСЬКИЙ СЛЕНГ В ІНТЕРНЕТ КОМУНІКАЦІЇ

Кузнецова А.С., Науменко С.С.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2791-2929>

Анотація: розбір походження та розвитку китайського сленгу в інтернет комунікації, основні характеристики сленгу та вживання у популярних платформах, найпоширеніші терміни та їх використання в інтернет-комунікаціях та соціальних мережах.

Ключові слова: інтернет-сленг, соціальні мережі, інтернет-комунікації, термін, аббревіатура

На розвиток інтернет-сленгу в Китаї значно впливали різні фактори, що змінюються з часом. Зокрема, соціокультурні та технологічні трансформації в китайському суспільстві грали ключову роль у формуванні інтернет-сленгу. Спочатку інтернет-сленг виникає як спроба користувачів адаптувати звичайну китайську мову до нового електронного середовища. Такі фактори, як швидкість комунікації, потреба у вираженні емоцій та пошук унікальності в інтернет-спілкуванні, призвели до створення нових слів і аббревіацій.

На платформах типу Douyin (відомої також як TikTok у міжнародному форматі), користувачі часто використовують інтернет-сленг для створення оригінальних та захопливих відео-контенту. Це може включати в себе комічні діалоги, гасла та жаргонні вислови, які стають трендами в онлайн-середовищі.

1) 白富美 (Bái fù měi) Символ за характером, означає «білий, багатий, красивий» і використовується для опису жінок, які мають ці якості. «Біла» або незасмагла шкіра спочатку стала бажаною рисою через уявлення про те, що хтось із блідою незасмаглою шкірою взагалі не повинен бути на вулиці, що вказує на багатство. Проте нині білий колір вважається ознакою краси, а не лише ознакою багатства. (Luke Neale and Phil Crimmins, 2021)

2) 小鲜肉 (Xiǎo xiān ròu) Дослівний переклад: «свіже м'ясо», і використовується так само, як ми використовуємо це в англійській мові. Однак це стосується особливо гарних молодих чоловіків і дівчат (віком від 12 до 25 років), які мають м'який темперамент і майже не мають романтичного досвіду чи стосунків. Багато хто шукає такого партнера. (LTL Team HQ, 2023)

3) 么么哒 (Me me dā) Звуко-поетичне звучання поцілунків. В основному, звуки поцілунків.么么哒 можна додати в кінці речення, щоб

передати милозвучність, і його часто вільно використовують у текстових повідомленнях.

Об'єктом нашого дослідження є китайський інтернет-сленг, його походження та розвиток, що відзначається унікальними лінгвістичними виразами та зокрема творчим використанням китайської мови в онлайн-спілкуванні.

1) nsdd (你说得对) (nǐ shuō dé duì; nsdd) означає «те, що ви сказали, є правильним» і зазвичай використовується для підтвердження чи схвалення того, що хтось сказав. (Luke Neale and Phil Crimmins, 2021)

2) xswl (笑死我了)(xiào sǐ wǒ le; xswl) буквально означає «сміятися до смерті» і використовується мовцями, щоб відповісти на щось смішне, порівнянне з LOL англійською мовою. (LTL Team HQ, 2023)

3) bdjw (不懂就问)(bù dǒng jiù wèn, bdjw) — це корисна перехідна фраза, яка використовується для введення запитання. Це схоже на «просто цікаво» або «дозвольте запитати» англійською мовою. (Luke Neale and Phil Crimmins, 2021)

Окрім аббревіатур на основі пінїнь, сучасна китайська також містить безліч нових сленгових термінів.

1) 弯弯 (wān wān): Термін, який вказує на людину, яка є членом LGBTQ+ спільноти. Відповідає англійському терміну «queer». (Anna Marie Datinginoo-Goco, 2023)

2) 吃土 (chī tǔ): Буквально «їсти землю». Використовується для вираження важкого фінансового становища, бідності або труднощів у заробітку. (LTL Team HQ, 2023)

3) 剁手 (duò shǒu): Буквально «рубати руки». Використовується для опису імпульсивних покупок або витрат. (Sun Jiahui 孙佳慧, 2016)

Сленг у китайському Інтернеті виявляється не тільки експресивним та творчим, але й допомагає виражати соціокультурні та емоційні аспекти сучасного життя.

Література (References):

1. Luke Neale and Phil Crimmins (2021), Chinese Slang Words to Make You Sound Like A Native) <https://www.mandarinblueprint.com/blog/chinese-slang/>
2. LTL Team HQ (2023), 41 Ultimate Examples Of Chinese Slang <https://ltschool.com/chinese-slang/>
3. Sun Jiahui 孙佳慧 (2016), Cut Off My Hands: Shopping Slang for Retail Fanatics <https://www.theworldofchinese.com/2016/11/cut-off-my-hands-shopping-slang-for-retail-fanatics/>
4. Anna Marie Datinginoo-Goco (2023), Chinese Words For LGBTQ <https://ling-app.com/zh/chinese-words-for-lgbtq/>

CHINESE SLANG IN INTERNET COMMUNICATION

Kuznetsova Anastasiia, Stanislav Naumenko

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2791-2929>

Summary: *analysis of the origin and development of Chinese slang in Internet communication, the main characteristics of slang and its use in popular platforms, the most common terms and their use in Internet communications and social networks.*

Key words: *Internet slang, social networks, Internet communications, term, abbreviation.*

*Літературознавство країн Сходу
Literary Studies of the Orient*

МЕРЕЖЕВА ЛІТЕРАТУРА КИТАЮ: ФЕНОМЕН ПОПУЛЯРНОСТІ

Луцюк М.В.,

доцент кафедри східної культури і літератури факультету східних мов

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6872-641X>

Анотація: Розглядається феномен популярності в Китаї мережевої літератури, зацікавленість західної читацької аудиторії китайською поп-культурою, зокрема веб-романами, що виявляє себе у формуванні інтернет-спільнот прихильників у різних країнах (в т.ч. в Україні).

Ключові слова: китайська мережева література; китайський веб-роман; уся, сянься, сюаньхуань, даньмей.

Протягом останнього десятиліття чимала частина західної молодіжної аудиторії виявляє значну зацікавленість східною поп-культурою, зокрема японськими манга, китайськими маньхва і дорамами, в основі яких, як правило, є веб-романи, презентовані на інтернет-платформах. Ці тексти з різним ступенем адекватності перекладаються ентузіастами в багатьох країнах світу на спеціалізованих сайтах, в т.ч. і в Україні (напр., інтернет-ресурс UAAuthor), що спонукає до осмислення досвіду нових форм літературного процесу.

В українському професійному літературному середовищі (як в західному в цілому) ще й до сьогодні існує певна інерція і упередженість щодо мережевої літератури як дещо вторинної порівняно з друкованою, яка проходить жорсткий відбір у видавництвах. Така ж ситуація була і в китайському суспільстві, подібна література на початку свого існування вважалась «сяобай» (小白), легковажним, суто розважальним читивом, авторами якого є непрофесійні люди, аматори у царині літературної

творчості. Однак криза традиційного книговидавництва потребувала пошуків нових форм самореалізації авторів. І такою формою в Китаї стала мережева література з появою численних веб-романів, які почали переосутнювати поняття інтернет-літератури як масової (часто з негативною конотацією) до розуміння її як літературної форми, збазованої на нових гіпертекстуальних медіа, що прийшли на зміну традиційному простору продукування і поширення художніх текстів. Мережева література розвивалась поза межами прямого впливу державної культурної лінії і ортодоксальних літературних тенденцій. Інтернет-література запропонувала нові естетичні смаки і засоби вираження, врешті, вносить суттєві зміни в поняття літературної мови, відроджуючи народну мовленнєву традицію. Усього за перше десятиліття свого існування літературні інтернет-спільноти зруйнували узвичаєний дискурс літературної критики щодо традиційного поділу текстів на елітарні і масові, запропонували новий тип текстів, покликаний до життя кіберпростором. Однак в західних країнах видавничий сектор і до сьогодні є до певної міри прибутковим і респектабельним, що уповільнює широке розповсюдження інтернет-літератури. У Китаї веб-література набула статусу літератури серйозної (严肃文学), тоді як у західних культурах (в т.ч. в українській) вона все ще перебуває на периферії літературного процесу (Носкх, 2015).

Все більша популярність веб-романів за межами Китаю пояснюється тим, що з самих початків традиція всотувала різноманітні поп-культури і має ту ж природу, що і японська культура ACG (Animation, Comics and Games), голлівудське кіно, західні відеоігри і західне фентезі, щедро приправлені східною екзотикою з китайської міфології і класичної літератури. (Shuang Xu, 2018). Згідно зі статистикою, на сьогодні в Китаї налічується більше 40 літературних сайтів з числом авторів понад 13 млн. (Zhang Yijun, 2018).

У цій системі читач виступає важливим рушієм, ідентифікуючи себе з автором, літературна і моральна підтримка читачем популярного автора врешті каналізується у його фінансову підтримку. Веб-літературні платформи працюють абсолютно незалежно від видавництва, які раніше виступали гарантом визнання автора і були джерелом заробітку. Економічна модель інтернет-літератури сьогодні базується на читацькій підписці, тоді як паперові видання романів не дають авторам значимого і стабільного прибутку. Естетика тих чи інших веб-романних жанрів об'єднує своїх прихильників у спільноти, які онлайн спілкуються як між собою, так і з авторами. Такі дискусії часто змінюють початковий задум автора, що, по суті, є проявом колективної творчості (як західний аналог можна навести величезну кількість сценарних варіантів фіналу «Гри престолів», запропонованих фанатською спільнотою, оскільки Д. Мартін не дописав роман «Пісня вогню і полум'я»).

Саме завдяки читацьким рейтингам, набули світової популярності такі автори як Гу Мань, Мао Ні, Priest, Мосян Тунсю, Цзінь Хецзай, Тянься Гуйюань, Тан-Цзя Саньшао, Наньпай Саньшу, Сяо Дін, Цан Юе, Цзяннань Янью, Лю Цисінь, Цянь Ліфан, Ся Цзя і багато інших. З часом значна кількість таких спільнот диференціювалась на прихильників веб-романів для жіночої і чоловічої аудиторії з розмаїттям як традиційних, так і новаторських жанрів: уся, сунься, сюаньхуа, чуаньюе, даньмей, гуанчан, душі, яньцін тощо. Якщо твори жанрів уся і сянься, без сумніву, сягають корінням китайської класичної прози, в основі якої, перш за все «Річкові заплави» (15 ст.) та «Подорож на Захід» (16 ст.), то, скажімо, жанр даньмей розвинувся і набув популярності в останнє десятиліття 20 ст. У цьому жанрі працюють переважно гетеросексуальні жінки, що ніби має забезпечити «сексуальне алібі» автора в умовах тотального цензурування «непристойних» текстів. З 10-х років 21 ст. за веб-романами у Китаї почали створювати успішні серіали з інвестиціями провідних цифрових компаній країни. Однак, з 2014 р. через обмеження інтернету, впроваджені урядом, веб-література помітно маргіналізувалась, що в свою чергу спровокувало втручання цензури в її контент аж до закриття окремих ресурсів. Це викликало потребу у балансуванні авторів між прихильністю читачів, терпимістю технологічних компаній і поблажливістю регулятивних органів. Переважна більшість авторів, як і їх читачі, ховаються за псевдонімами, уникають публічності і у разі рекомендацій цензури погоджуються на значні трансформації контенту. На сьогодні інтернет-література часто вдається до езопової мови: за сюрреалістичними міфо-магічними світами нерідко у підтексті криються реальні суспільні проблеми сучасного Китаю. Інтернет-література стала наразі свого роду терапією для молоді, скажімо, тексти про права жінок, чи квір-література у жанрах даньмей або байхе.

Отже, китайська інтернет-література не тільки змінила національний культурний ландшафт, забезпечила нову конфігурацію зв'язку в тандемі «автор-читач», а й запропонувала нову форму літератури традиційній західній моделі, і це, без сумніву, потребує ретельного вивчення і осмислення.

Література (References):

1. Hockx M. (2015). Internet literature in China. N. Y.: Columbia Univ. Press. 229–238.
2. Zhang Yijun 在首届中国“网络文学+”大会上的发言. 18.11.2018
<https://book.sina.com.cn/news/whxw/2017-08-11/doc-ifyixtym0732414.shtml>
3. Shuang Xu. La web-littérature en Chine. Création, réception et canonisation : une nouvelle configuration littéraire / Impressions d'Extrême-Orient. Nouvelles tendances littéraires d'Asie. 8. 2018. <https://journals.openedition.org/ideo/752>

CHINESE NETWORK LITERATURE: POPULARITY PHENOMENON

Lutsiuk Mykola,

associate professor of the Department of Oriental Literature and Culture

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6872-641X>

Summary: *The phenomenon of the popularity of online literature in China, the interest of the Western readership in Chinese pop culture, in particular web novels, which is manifested in the formation of online communities of supporters in various countries (in particular, in Ukraine) are considered.*

Keywords: *Chinese network literature; Chinese web novel; wuxia, xianxia, xuanhuan, danmei.*

*Лінгвістика країн Сходу
Linguistics of the Orient*

ОСОБЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ МАЛЮНКІВ ТА СИМУЛЯЦІЇ ЗНАКІВ ПІКТОГРАФІЧНОГО ПИСЬМА ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СЕМАНТИЧНОГО ТА КОНТЕКСТУАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ СЛОВА

Оленич.О.П.

Викладач закладу вищої освіти кафедри японської мови та перекладу

ORCID: 0009-0001-4556-9554

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Анотація. *Дане дослідження акцентує увагу на важливості дослідження психологічної частини мови – функціонування значення знака як окремої системи в уявленні людини, пропонує можливі інструменти для дослідження цього аспекту мови та надає своє бачення функціонування значення знака засноване на аналізі малюнків та симуляції піктографічного письма.*

Ключові слова. *Значення знака, психіка, сема, малюнок, ієрогліф, культурно-мовний комплекс.*

У доробках Ф.Сосюра, Ч.С.Пірса, Ч.В.Морріса в цілому акцентується увага на сполученні значення і знака та на відношенні між знаками у тексті, натомість дослідження функціонування значення як мовно-психологічного елементу відсутні. Найближче до погляду на зміст слова як окремого елемента мови підійшли Ч.С.Пірс та Р.О.Якобсон, але у свої роботах вони розглядали семантику слова у тісному зв'язку з їхніми репрезентантами. Однак без глибокого усвідомлення функціонування

змісту лексичних одиниць об'єктивний аналіз впливу мови на свідомість неможливий. Тому, на нашу думку, для подальшого розвитку лінгвістики та семасіології визначення природи значення, а також і механізму його функціонування є надзвичайно важливим питанням.

Метою нашого дослідження стало створення ефективного методу аналізу смислів та зв'язків, що людина вкладає в ту чи іншу лексему(уявлення), виявлення спільних шаблонів та закономірностей уявлення навколишнього світу в певній культурно-мовній групі для глибшого розуміння механізму функціонування мови, як системи основних смислотворчих елементів.

У теперішньому дослідженні головним завданням є опис особливостей функціонування малюнка як способу аналізу функціонування значення у психіці людини, виявлення закономірностей уявлення навколишнього світу представниками різних культурно-мовних груп.

Цей експеримент являє собою набір слів, значення яких респонденти повинні передати малюнками. Сталі конструкції зображення навколишньої дійсності були виявлені шляхом аналізу і порівняння робіт респондентів за попередньо розробленими та описаними критеріями.

Література (References):

- 1.Бородицький Л. (2008) Do English and Mandarin Speakers Think Differently About Time?. Proceedings of the Annual Meeting of the Cognitive Science Society: <https://escholarship.org/content/qt5wb8p0nb/qt5wb8p0nb.pdf?t=op213k>
- 2.Васильовська, І. (2017). Сучасний стан та проблеми української медичної термінології. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*, 13, 116–121.
- 3.Morris, Charles W. (1938). Foundations of the theory of signs. In Otto Neurath et al. (eds.). International encyclopedia of unified science, Vol. I, No.2, 1—59. Chicago, Illinois: The University of Chicago Press.
- 4.Оленич.О. (2022) Вплив культури, мови та типу писемності на осмислення та сприйняття предметів явищ і понять навколишнього середовища. Київський Університет Бориса Грінченка.
- 5.Сосюр Ф. (1998) Курс загальної лінгвістики. Переклад Андрія Корнійчука та Константина Тищенка.
- 6.Фурман О., Бородицький Л. (2007)Mental Time-Lines Follow Writing Direction: Comparing English and Hebrew Speakers / Proceedings of the 29th Annual Conference of the Cognitive Science Society, :<https://escholarship.org/uc/item/68k986hb>
- 7.Яценко Т. Теслюк П.(2005) Особливості застосування малюнкових методик АСПН та у практиці онтопсихологічного дослідження: Контури порівняльного аналізу / Психологія і суспільство. ЗУНУ,
- 8.Goel, V(1995).: Sketches of Thought, Cambridge, MA / MIT Press 1995
- 9.Goodman, N.(1995): Languages of Art: An Approach to a Theory of Symbols / The Bobbs-Merrill Company,
- 10.Kosslyn, S. M.(1980): Image and Mind, Cambridge / MA, Harvard University Press
- 11.Kosslyn, S. M. (1996)Image and Brain, Cambridge, MA / MIT Press
- 12.The Essential Peirce. (1992) Selected philosophical writings / Indiana university press.

THE PECULIARITY OF USING DRAWINGS AND SIMULATION OF PICTOGRAPHIC WRITING FOR THE STUDY OF SEMANTIC AND CONTEXTUAL MEANING OF A WORD

Olenych Oleksii

Lecturer at the Department of Japanese Language and Translation
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Summary: This study focuses on the importance of studying the psychological part of language - the functioning of the meaning of a sign as a separate system in the human mind, offers possible tools for studying this aspect of language and provides its vision of the functioning of the meaning of a signs based on the analysis of drawings and simulation of pictographic writing.

Keywords. sign meaning, psyche, seme, drawing, hieroglyph, cultural and linguistic complex.

*Лінгвістика країн Сходу
Linguistics of the Orient*

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТЕКСТУ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

Піхтовнікова Л.С.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>

Анотація: Головне завдання роботи – розкрити сутність і зміст лінгвостилістичної інтерпретації тексту у зв'язку з аналізом соціокультурних чинників, відображених в тексті мовленням автора та персонажів. Позначений підхід до інтерпретації тексту продемонстровано на прикладах, які фрагментарно викладено за матеріалами індивідуальних творчих проєктів студентів факультету іноземних мов (2023/2024 навч. рік) під час спецкурсу «Соціо-та лінгвокультурна динаміка художнього тексту».

Ключові слова: інтерпретація тексту, коди соціокультури, єдність змісту і форми тексту, інтенція автора, перспектива розповіді, тональність тексту.

Лінгвістична інтерпретація тексту є досить складним системним процесом сприйняття і розуміння змісту, форми і смислу тексту і далі переведення адресатом результатів у словесно-знакову форму (Селіванова, 2006, с. 190). Найвищим завданням лінгвостилістичної інтерпретації тексту є: зрозуміти взаємозв'язок між змістом / формою з одного боку та

їх мовностилістичним вираженням з іншого (принцип змісту / форми), продемонструвати, чому автор тексту для тієї чи іншої інформації, для тієї чи іншої ідеї обрав саме ці, а не інші якісні чи кількісні комбінації окремих компонентів мовлення. Фундаментальним чинником, що визначає цілісність тексту художньої літератури, єдність його змісту та форми, є наміри, інтенції автора та перспектива розповіді, обрана ним для реалізації цієї інтенції, тобто точка зору, з якої зроблено оповідання, а перспектива розповіді визначає структуру композиції (композиційно-мовленнєві форми та їх поєднання) і загальну тональність тексту, що виражає ставлення автора до описаних подій (Піхтовнікова, 2011, с. 27; Riesel, 1970, 1974).

Соціокультурний аспект інтерпретації текстів полягає у виокремленні в них кодів соціокультури, тобто, мережі членування, категоризації і оцінок світу та внутрішнього досвіду людини, які зумовлені культурою певного суспільства і репрезентовані у семіотичних системах мови, мистецтва, образів, звичаїв, вірувань і в нормах моралі і поведінки. Виокремлюються такі основні коди: 1) соматичний (тілесний), найбільш давній з наявних, представлений символічними функціями різних частин тіла; 2) просторовий: пов'язаний із членуванням простору, локалізацією в ньому людини і предметів; 3) часовий: фіксує уявлення абсолютного і відносного часу; 4) предметний: відтворює еталони метричної системи, представляє побутові реалії і різні артефакти; 5) біоморфний: відображає сприйняття тваринного, рослинного світу та світу міфологічних істот; 6) духовний: відображає моральні пріоритети, культурні цінності. Межа між культурними кодами не є чіткою (Селіванова, 2006, с. 220).

Позначений підхід до інтерпретації тексту продемонструємо на конкретних прикладах, які фрагментарно викладено за матеріалами індивідуальних творчих проєктів студентів факультету іноземних мов (2023/2024 навч. рік) під час спецкурсу «Соціо-та лінгвокультурна динаміка художнього тексту». Арабська притча *قصة الملك شهريار وشهرزاد* «Історія царя Шахріара і Шахеризади» (переклад і інтерпретація Д. Чернушенко) – це уривок із збірки народних казок Близького Сходу з елементами фольклору та класичної літератури «Тисяча і одна ніч» (ألف ليلة وليلة 'Alf Laylah wa-Laylah), зібраних арабською мовою в ісламський Золотий вік. Цей текст є основною історією про Шахріара, якого оповідач називає «сасанідським королем», що править в «Індії та Китаї». Шахріар шокований, дізнавшись, що дружина його брата зраджує. Виявивши, що зрада його власної дружини була ще гіршою, він наказує її вбити. У своєму горі він вирішує, що всі жінки однакові. Шахріар починає одружуватися з низкою дів лише для того, щоб стратити кожену з них наступного ранку, перш ніж вона встигне зганьбити його. Коди духовності, що відображені у тексті: 1. Коди влади та величі: згадка про

великих королів-братів, їхню владу, протягнуту до віддалених куточків землі. 2. Коди моралі: зрада з боку дружин, що призводить до люті та рішення знищити їх усіх. 3. Коди емоцій: описи смутку, гніву, хвороби та розбитого серця, які є у головних персонажів. Крім того, в тексті присутні інші коди, що відіграють допоміжну роль і підкріплюють коди духовності: часовий код – хроніка захворювання брата Шахзамана, соматичний код – блідість та хвороба Шахзамана. Іntenції автора (невідомого) цієї притчі – показати справедливий гнів царя на підступність його жінок та водночас його перевищену реакцію – узагальнення уявлень, що всі без виключення жінки підступні, тому владою царя усіх треба знищувати. Перспектива розповіді не містить авторських коментарів та діалогів персонажів.

У китайській байці Чжуан-цзи «井底之蛙 «Жаба на дні криниці» (переклад та інтерпретація С. Садової) представлені дії та обставини, які розгортаються від початку до кінця; події та дії персонажів описані послідовно, за часовим порядком. Просторовий код: криниця та море як локалізація простору та символи не лише місць, де мешкають персонажі, але й їх невід’ємна частина буття та концепція світосприйняття. Біоморфний: у байці відображається у двох персонажах – Жабі та Черепаці. Ці тварини представляють різні аспекти життя та поглядів людей. Часовий: Черепаха казала про час так: «Час – це фокусник, який може все змінити, але він безсилий перед Східним морем. Скільки б не минуло часу, скільки б води не побільшало або не вибуло з моря, воно ніколи не зміниться». Отже, час – володар будь-якої матерії, все у світі приречене на зміни, окрім Східного моря. Черепаха згадує конкретні історичні епохи як часову хронологію: «У роки правління Так Юя майже щороку траплялися повені, але у Східному морі вода не підіймалася. У роки правління Шан Тана постійно панувала посуха, але рівень води у Східному морі не змінювався і тоді». Крізь призму часу, безкрає море – завжди залишається величним. Духовний: полягає в тому, що цінності кожної людини різні; те, що має велике значення для однієї людини, може бути байдуже іншій. Поняття про «комфорт», «успіх», «достаток» та купа інших також визначається індивідуально. Ми живемо в мультиетнічному суспільстві, де кожен народ має власні традиції, вірування, особливості поведінки, оцінки та характер. Окрім того людина народжується з певними можливостями, соціальним фоном, які, частково, мають вплив на світосприйняття, але ці фактори не можуть визначити подальшу долю людини, адже плисти за течією є синонімом до бездіяльності, а людина як «істота розумна» має робити все можливе задля власного щастя та благополуччя. Допоміжну роль відіграє також предметний код – криниця як об’єкт, подробиці її опису – слизький мох тощо. Ціль автора – висвітлення певних тем, що зумовлює перспективу його розповіді. Ці теми є: Індивідуалізм: кожна особистість є неповторною, із персональними оцінками життя, стилем, тенденціями та концепціями. Немає якогось

узагальненого стандарту щодо ідеального життя чи індивіда. Мудрість: потрібно бути мудрим, аби зрозуміти істину чи думку іншої людини. Персонажі Жаба та Черепаха так і не усвідомили переваг середовища одне одного, бо судили згідно зі своїм життям та стандартами. Життєві цінності – для кожного свої, що частково визначає сутність характеру особистості.

У цілому слід зробити висновок, що повноцінна лінгвостилістична інтерпретація тексту, зокрема художнього, має спиратись на його соціокультурний зміст, на відображення в ньому кодів культури, оскільки саме це зумовлює перспективу розповіді автора. Остання втілюється у єдності змісту тексту, його форми та мовностилістичного вираження. У доповіді більш детально наводяться інші зразки інтерпретації соціокультурної складової тексту, що виконано студентами відділення східних мов факультету.

Література (References):

1. Піхтовнікова Л.С. (2011). Тексти малих форм: Лінгвостилістична інтерпретація; Дидактизація; Переклад. Частина 1. Монографія / Навчальний посібник. Німецька мова. Для студентів, аспірантів і викладачів. Для наукової і навчальної роботи. Маріуполь. 160с.
2. Селіванова О.О. (2006). Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава. 716 с.
3. Riesel E. (1970). *Komposition als Zusammenwirken des inneren und äußeren Textaufbaus – eine linguostilistische Erscheinung. Wissenschaftliche Studien.* Leipzig. S.189–194.
4. Riesel E. (1974). *Theorie und Praxis der linguostilistischen Textinterpretation.* 184 с.

LINGUISTIC-STYLISTICAL INTERPRETATION OF THE TEXT: SOCIO-CULTURAL ASPECT

Pikhtovnikova Lidiya

Professor at the Department of Romance and German Philology,
at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication of
V.N. Karasin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>

Summary: *The main task of the work is to reveal the essence and content of the linguistic-stylistic interpretation of the text in connection with the analysis of socio-cultural factors reflected in the text by the speech of the author and characters. The indicated approach to the interpretation of the text is demonstrated using examples that are fragmentarily presented based on the materials of individual creative projects of students of the Faculty of Foreign Languages (2023/2024 academic year) during the special course "Socio-linguistic and cultural dynamics of fictional text".*

Key words: *interpretation of the text, codes of socioculture, unity of content and form of the text, author's intention, perspective of the story, tonality of the text.*

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВИ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ ПРЕСИ

Плаксіна А. В., Віротченко С.А.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

***Анотація.** Досліджено стилістичні особливості сучасної китайської преси, що впливають на спосіб передачі інформації. Особлива увага приділяється використанню фразеологічних одиниць та власних назв політичного характеру. Також розглядається класифікація сленгових виразів, що свідчить про вплив іноземних мов та сучасних тенденцій на китайську мову та культуру.*

***Ключові слова:** стилістика, преса, китайська мова, мовний жанр, сленг, фразеологічні одиниці.*

У сучасній китайській пресі виявляються численні стилістичні особливості, що визначають її унікальність та впливають на спосіб висловлення інформації, що і визначає актуальність дослідження.

Один із характерних аспектів – використання фразеологічних одиниць та власних назв політичного характеру, які надають текстам особливого колориту та глибини. Виразна ідіоматичність співвідноситься з активною персональністю, а емоційно-забарвлена лексика підкреслює значимість подій.

Синтаксичне спрощення та прямий порядок слів у реченні сприяють легкому сприйняттю інформації читачем. Суспільно-політична та термінологічна лексика відіграють ключову роль у формуванні змісту статей, забезпечуючи їх інформативність та точність.

До числа термінів, що регулярно зустрічаються в китайській пресі, відносяться такі поняття, «纲领» як (програма), «宣言» (декларація), «宣传» (пропаганда), «鼓动» (агітація), «职工会» (профспілка) (Бебик, 2017).

Слова-реалії, що зустрічаються в китайській пресі, такі як «首相» (прем'єр-міністр), «中国共产党第十八次代表大会» (XVIII з'їзд КПК) укріплюють стилістичне багатство та культурну специфіку китайського мовлення (Бебик, 2017).

Деякі журналісти, свідомо вдаючись до специфічних виразів, розраховують на поліпшене сприйняття аудиторією. Звернення до молодіжного сленгу, використання скорочень та аббревіатур пов'язані з прагненням до основної контркультури або молодіжної субкультури, що формує експресивний та специфічний стиль неофіційного спілкування.

Сленгові вирази можна класифікувати на декілька категорій, що відображають різні аспекти його використання в китайській пресі та

свідчать про вплив іноземних мов та сучасних тенденцій на китайську мову та культуру. Перша категорія включає запозичення з іноземних мов, зокрема англійської. Друга категорія полягає в використанні англійських слів або фраз у китайському контексті. Наприклад, у фразі 今天非常感谢大家抽来空参加这场排队 («Величезне дякую за те, що ви знайшли час сьогодні прийти на цю паті»), слово «派对» («паті») є запозиченням з англійської мови, але використовується в китайському контексті. Третя категорія включає трансформацію та нове використання слів під впливом інтернет-сленгу та сучасних тенденцій. Четверта категорія включає в себе використання фонетичних запозичень англійських слів у китайському мовленні. Наприклад, у виразі «我从来不明白为什么青年人一直喜欢泡吧» («Я ніколи не розумів, чому молодь любить постійно тусити»), слово «泡吧» («тусити») є фонетичним запозиченням англійського слова «bar» («бар»), що відображає вплив іноземної культури на китайську мову (Кравченко, 2016).

Отже, в китайській лінгвістиці існують різні терміни для позначення конкретних засобів стилістики китайської преси, які роблять висловлювання більш помітними та ефективними. Ці засоби включають в себе виражальні засоби, стилістичні маркери, тропи, фігури мови та інші прийоми. Вони допомагають передати додаткову інформацію та надають текстам особливого колориту, підвищуючи їх вплив на читача.

Література (References):

1. Бебик, В. (2017). Інформаційне суспільство Китаю: мас-медіа, мережі, безпека. Міжнародні відносини: Серія «Політичні науки», 17, 41-49.
2. Кравченко, О. О. (2016). Особливості функціонування сленгізмів у сучасному китайськомовному інтернет просторі. «Young Scientist», 7, 347-252.

STYLISTIC FEATURES OF THE LANGUAGE OF THE MODERN CHINESE PRESS

Alina Plaksina, Svitlana Virotschenko

V. N. Karazin Kharkiv National University

***Summary:** The stylistic features of the modern Chinese press, which influence the way of information transmission, are studied. Particular attention is paid to the use of phraseological units and proper names of a political nature. The article also examines the classification of slang expressions, which shows the influence of foreign languages and modern trends on the Chinese language and culture.*

***Keywords:** stylistics, press, Chinese language, language genre, slang, phraseological units.*

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ КОМПОНЕНТОМ «ЧАС» У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Садова С. К., Науменко С.С.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2791-2929>

Анотація: вивчення світогляду китайського етносу щодо феномену «часу», аналіз лексико-семантичних особливостей у фразеологічних одиницях китайської мови (ченьюй) із темпоральним компонентом, дослідження компоненту «час» та його функціонування в кожній ідіомі, специфіка перекладу українською мовою.

Ключові слова: час, ченьюй, фразеологія, семантика, темпоральність.

Сприйняття часу китайцями формувалося протягом багатьох століть. Цьому сприяв розвиток численних філософських течій, світоглядів, етнічних уявлень тощо. Час завжди був незамінним атрибутом китайської соціокультури, що відобразилося у значній кількості фразеологічних одиниць із темпоральним компонентом. Фразеологізми з компонентом «час» втілені не лише в чотирискладових «成语» (chéngyǔ), а й «谚语» (yànyǔ) – «прислів'я», «惯用语» (guànyòngyǔ) – звичні вирази та 俗语 (súyǔ) – «приказки» (Цимбал, 2016).

Загалом, ідіоми із темпоральним компонентом мали найрізноманітніші аспекти, такі як: цінність часу, нескінченність та швидкоплинність, циклічність тощо. Пропонується розглянути найпопулярніші теми, аби з'ясувати лексико-семантичну специфіку ідіом із компонентом «час».

Цінність часу завжди була однією з провідних тем філософії китайського етносу: кожній миті надавалося великого значення, адже саме вона була своєрідною «сходиною» до успіху в роботі, навчанні та будь-якій іншій діяльності. У даних ідіомах компонентами темпоральності є ієрогліфи «光阴» (guāngyīn) – «світло та тінь», «一刻» (yíkè) – «чверть години», «朝夕» (zhāoxī) – «цілими днями». Врешті, той, хто цінував час мав великі досягнення, саме тому ця ідея втілювалася в низці крилатих виразів:

1) «一寸光阴一寸金, 寸金难买寸光阴» (yí cùn guāngyīn yí cùn jīn, cùn jīn nán mǎi cùn guāngyīn) – дослівно означає «час можна обміняти на гроші, але на гроші складно купити час», в українському варіанті «час – гроші»;

- 2) «一刻千金» (yí kè qiān jīn) – прямо передаючи зміст «одна мить коштує тисячу золотих», тобто «безцінний час» і «дорогоцінна мить»;
- 3) «只争朝夕» (zhǐ zhēng zhāo xī) – «дорожити кожною миттю» (汉语成语词典 2004).

Однією з провідних тем темпоральних ченьюй є нескінченність, яка подібно до лінії часу не має початку та кінця. Китайський народ усіляко підкреслює виняткову сутність часу, адже все є змінним: вірування, соціокультури, людський характер, і тільки час завжди існуватиме в просторі (Haspelmath M., 1997). Він ніколи не перебуває в стані спокою, постійно відображаючи рух. У даних ченьюй представлені елементи часу «天» (tiān) – «день», «世» (shì) – «покоління», «年» (nián) – «рік». Із цієї причини у Китаї виникають крилаті вислови щодо безкінечності часу:

- 1) «天荒地老» (tiān huāng dì lǎo) – «доки не занепаде і не постаріє земля», у значенні «вічно»;
- 2) «永生永世» (yǒng shēng yǒng shì) – «на віки вічні», із запереченням «ніколи»;
- 3) «穷年累月» (qióng nián lěi yuè) – «тривати місяцями та роками», «із року в рік», тобто нескінченно» (汉语成语词典, 2004).

Важливим аспектом темпоральності китайського етносу є швидкоплинність. Хоч вона й суперечить принципу нескінченності, проте виражає сприйняття людиною часу, у якому вона обмежена, а саме похідні теми, подібні до нашої ментальності, такі як: «赶死线» (gǎn sǐ xiàn) – «поспішати, аби встигнути до дедлайну», «时间不等人» (shíjiān bù děng rén) – «час нікого не чекає». У фразеологічних одиниць вжиті такі компоненти часу як: «日» (rì) – «сонце» або «день», «月» (yuè) – «місяць» як небесне тіло та період, «昼夜» (zhòu yè) – «доба» (Scott, 1989):

- 1) «日薄西山» (rì bó xī shān) – «сонце сідає за західні гори» у значенні того, що час невпинно спливає;
- 2) «光阴似箭, 日月如梭» (guāngyīn sì jiàn, rì yuè rú suō) – «час летить як стріла, сонце та місяць, ніби ткацький човник», тобто «швидко»;
- 3) «逝者如斯夫, 不舍昼夜» (shì zhě rú sī fū bù shě zhòu yè) – «час плине безупинно, немов вода» (汉语成语词典, 2004).

На підставі аналізу даних ченьюй можна зробити висновок, що «час» може бути виражений не лише словом «时间» (shíjiān) – час, а одразу декількома ієрогліфами, а саме: «日» (rì) – «день», «月» (yuè) – «місяць», «光阴» (guāngyīn) – «час», які так само репрезентують поняття «часу». У деяких висловах лексичний компонент «час» не фігурує взагалі, але за сенсом виразу очевидно, що апелюють саме до нього, це є однією з

особливостей китайської імпліцитної концепції «часу». Наприклад ченьюй «地久天长» (dìjiǔ tiāncháng) – «доки є небо і земля», тобто «вічно».

Ченьюй із компонентом «час» представляє широкий спектр фразеології Китаю, яка тісно взаємопов'язана із мудрістю, культурою й історією етносу.

Література (References):

1. Haspelmath M. From space to time: Temporal adverbials in the world's languages. Munich & Newcastle : Lincom Europa, 1997. 181p. https://www.eva.mpg.de/fileadmin/content_files/staff/haspelmt/pdf/SpaceTime.pdf

2. Scott, A. (1989) The vertical dimension and time in Mandarin. Australian Journal of Linguistics. Vol. 9. pp. 295–314. <https://doi.org/10.1080/07268608908599424>

3. Цимбал, С. В. (2017) Концепти ПРОСТІР (空间), ЧАС (时间) та ЧАС-ПРОСТІР (时空) у китайських фразеологічних одиницях ченьюй через призму метафори. Одеський лінгвістичний вісник. Одеса : Національний університет “Одеська юридична академія”. Вип. 9. С. 161–165. <https://hdl.handle.net/11300/17302>

4. 何伟渔, 包南麟 [Хе, Вейю, Бао, Наньлін] (2004) 汉语成语词典 [Словник китайських ідіом] 上海教育出版社 [Видавництво шанхайська освіта].

LEXICO-SEMANTIC FEATURES OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH THE COMPONENT "TIME" IN MODERN CHINESE LANGUAGE

Sofia Sadova, Stanislav Naumenko

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2791-2929>

Summary: *study of the worldview of the Chinese ethnic group regarding the phenomenon of "time", analysis of lexical-semantic features in phraseological units of the Chinese language (Chengyu) with a temporal component, research of the "time" component and its functioning in each idiom, specifics of translation into Ukrainian.*

Key words: *time, Chengyu, phraseology, semantics, temporality.*

МОВНА ПОЛІТИКА В КИТАЇ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ І ЗАХИСТ ДІАЛЕКТІВ В КНР

Дубінін М.В., Кривоніс М.І.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>

Анотація: Автори розглядають ключові аспекти мовної політики Китаю та її роль у збереженні і захисті діалектів від зникнення. На основі матеріалів наукових статей та сайту zhongguoyuyan.cn продемонстровано стратегічне значення мовної політики для зміцнення національної єдності та збереження мовного розмаїття, культури та традицій.

Ключові слова: мовна політика, діалекти, Китай, культурне розмаїття, національна єдність.

Мова – не лише суспільне явище, але й основний засіб спілкування між людьми. Мова не тільки відображає рівень розвитку цивілізації та стан суспільного життя країни, без мови цивілізація приречена на занепад. В результаті впливу низки факторів, зокрема глобалізації, впливу інтернету тощо, локальні мови Китаю знаходяться під загрозою зникнення. Питання збереження цих діалектів відіграє важливе значення для розвитку стародавньої китайської цивілізації, а також для єдності та національної самобутності сучасного Китаю.

Реалізація унікального китайського досвіду в галузі мовної політики може стати в нагоді українським мовознавцям, тому актуальним є ознайомлення сходознавців із певними особливостями політичний курс Китаю у галузі захисту мовних ресурсів, що характеризується певними стратегічними напрямками для розвитку, які закріплені у відповідній нормативно-правовій базі.

По-перше, мовна політика Китаю орієнтована на зміцнення національної єдності. 1) *Стратегічний характер мовної політики Китаю – поширення путунхуа (普通话).* Надання путунхуа статусу офіційної державної мови забезпечує стабільність у суспільстві, зменшуючи мовні бар'єри та конфлікти між різними мовними спільнотами. Це сприяє єднанню китайської нації як єдиного цілого.

2) *Ефективна комунікація, подолання географічних і культурних відмінностей.* Ця стратегія сприяє ефективній комунікації всередині національної спільноти та допомагає подолати географічні та культурні відмінності, сприяючи економічному та соціальному розвитку Китаю.

По-друге, варто зазначити, що збереження, розвиток культурних та мовних традицій регіонів – основна мета мовної політики Китаю.

1) *Збереження культурного та мовного розмаїття, а саме – діалектів.* Систематичне врахування різних діалектів у мовній політиці підтримує культурне розмаїття, зберігаючи унікальні традиції, обряди та фольклор різних регіонів. Як приклад – вдалою ідеєю була трансляція окремих передач по телебаченню не на путунхуа, а з використанням певного діалекту.

2) *Підтримка місцевої ідентичності, регіональних мовних особливостей.* Визнання та підтримка регіональних мовних особливостей допомагає утверджувати місцеву ідентичність, сприяючи збереженню культурних цінностей та спадщини різних етнічних груп у країні.

На сьогоднішній день проблема повної елімінації низки китайських діалектів актуальна як ніколи. Тому у 2015 році Міністерством освіти Китаю, та Комісією державної мови та писемності було розпочато проєкт із «Захисту мовних ресурсів Китаю» (zhongguoyuyan.cn), де завдяки консолідації спільних зусиль вдалося зберегти близько 10 мільйонів варіантів діалектів із 123 мов та місцевих говірок. На сайті наявна інформація про носіїв, карти поширення діалектів, відео- та аудіозаписи носіїв, зібраний величезний письмовий лінгвістичний корпус матеріалів, також серія творів нематеріальної культурної спадщини (Цзян Б., 2023).

Як висновок варто зазначити, що мовна політика Китаю відіграє ключову роль у зміцненні національної єдності та збереження мовного розмаїття. Визнаючи загрози, які нависли над діалектами, країна намагається їх зберегти, тим самим передаючи у майбутнім нащадкам свою культурну спадщину.

Література (References):

1. Jiang, B. (2023) The Preservation and Inheritance of Chinese Dialects: Reflections on the Phenomenon of Chinese Dialect Loss in the New Era. Proceedings of the 9th International Conference on Education, Language, Art and Inter-Cultural Communication (ICELAIC 2022), 2949-8937 <https://doi.org/10.55060/s.atssh.230322.003>
2. Платформа збору та демонстрації ресурсів проєкту «Захист мовних ресурсів Китаю» Узято з : <https://zhongguoyuyan.cn/help/#attribute>

LANGUAGE POLICY, PRESERVATION AND PROTECTION OF DIALECTS IN CHINA

Dubinina Mykyta, Kryvonis Maksym
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>

Summary: *The authors consider key aspects of China's language policy and its impact on the preservation and protection of dialects from extinction. Based on the materials of scientific articles and the website zhongguoyuyan.cn, the article shows the strategic importance of language policy for strengthening national unity and preserving linguistic diversity, culture and traditions.*

Key words: *language policy, dialects, China, cultural diversity, national unity.*

Філософія та культура країн Сходу
Philosophy and Culture of the Orient

ІННОВАЦІЇ КИТАЙСЬКИХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖЕВИХ КУЛЬТУР У ЦИФРОВОМУ ВІСІ

Долженко В.І., Кіріяченко І.А.
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Анотація. *Популярність соціальних мережевих культур останнім часом набула культурного та історичного значення. Особливо серед лідерів передових технологій можна виділити Китай, чії досягнення застосовуються у СММ-спільноті по всьому світу. Дослідження має на меті проаналізувати сучасні інновації, що можна застосувати для розвитку соціальних мереж в Україні.*

Ключові слова: *соціальна мережа, інтернет, інновація*

Основний акцент дослідження спрямований на вивчення новаторських підходів до розвитку соціальних мереж у Китаї. Було використано сучасні наукові матеріали з актуальною інформацією та статистикою. Методи дослідження- аналіз активності використання китайських соціальних мереж, вивчення впливу інновацій на міжнародні тренди та їх порівняння.

З розвитком Інтернету та інших сучасних технологій, соціальні мережі стали повсякденним осередком культури серед усіх шарів суспільства. Китай зіграв провідну роль у розвитку сучасних трендів та технологій, що використовуються по всьому світу. Також він став осередком найбільшої кількості користувачів та унікальних соціальних мереж. Станом на 2022 рік більше 1 мільярду інтернет користувачів знаходяться в Китаї. WeChat, мобільна платформа для обміну текстовими та голосовими повідомленнями, станом на 2023 рік має більше ніж 1,26

мільйонів користувачів (Dwivedi & Hughes, 2022) , що ставить її на 5 місце серед найпопулярніших соціальних мереж у світі. Серед особливостей даного застосунку можна виділити багатофункціональність та крос-платформеність. У 2017 році були інтегровані міні-застосунки, що дозволяють використовувати різні сервіси (Webster, 2019) . Таким чином, звичайний месенджер включає в себе операції купівлі-продажі, мікроблогінг, перегляд розважальних відео і т.д. Якщо на таких платформах, як Douyin (аналог світового TikTok), функції зосереджені на обміні короткими відео з музикою та ефектами, то у той же час, WeChat орієнтований на обмін фотографіями, статтями та оновленнями (Peiyi, 2023). Не мало важливо зазначити вплив найпопулярніші платіжних систем, по типу AliPay, WeChat Pay, UnionPay; за рахунок їх інтеграції у застосунки типу Taobao, Bilibili, WeChat та інші, повністю витіснили з китайського ринку Visa, MasterCard, Paypal та ін. (Yang, 2003)

Таким чином, зручність та адаптованість під користувацькі потреби соціальних мереж у Китаї робить їх актуальним предметом для аналізу та дослідження. Дані інновації мають стати прикладом наслідування та удосконалення українських соціальних мережових культур, а також їх поширення на світовий ринок.

Література (References):

1. Dwivedi, Y. K., Hughes, L. (2022). Metaverse beyond the hype: Multidisciplinary perspectives on emerging challenges, opportunities, and agenda for research, practice and policy. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2022.102542>
2. Webster, G. (2019). A Brief History of the Chinese Internet. Logic Magazine. <https://logicmag.io/china/a-brief-history-of-the-chinese-internet/>.
3. Peiyi, D. (2023). The Evolution of Chinese Internet Culture A Study, 6, 260.
4. Yang, G. (2003). The Co-evolution of the Internet and Civil Society in China. Asian Survey, 43(3), 405–422. <https://doi.org/10.1525/as.2003.43.3.405>.

INNOVATIONS OF CHINESE SOCIAL NETWORK CULTURES IN THE DIGITAL AGE

Violetta Dolzhenko, Kiriachenko Iryna

V. N. Karazin Kharkiv National University

Summary. *The popularity of social media cultures has recently gained cultural, historical and marketing significance. Especially among the leaders of advanced technologies, China can be singled out, whose achievements are used in the SMM community around the world. The study aims to analyse modern innovations that can be applied to the development of social media in Ukraine.*

Key words: *social media, Internet, innovation*

ТЕХНІКИ МАЛЮВАННЯ НА ВОДІ В МИСТЕЦТВІ КРАЇН СХОДУ

Короваєнко Поліна Олексіївна, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету історії і права

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-4368-0304>

Науковий керівник: к.і.н., доц. Л.М. Ямпольська

***Анотація:** Доповідь присвячена технікам малювання на воді як малодослідженому феномену культури Стародавнього та Середньовічного Сходу. Досліджено історію появи та розвитку різновидів техніки малювання на воді – ебру, сумінагаші, марблінг; проаналізовано їхні особливості; визначено вплив використання цих методів у арт-терапії.*

***Ключові слова:** Схід, мистецька техніка, ебру, сумінагаші, марблінг, арт-терапія.*

Людина в ХХІ ст. майже повністю поглинута інтернет-простором: робота, розваги та навіть буденні справи не обходяться без використання різних гаджетів. Серед глобальних проблем людства слід зазначити постійний стрес і депресію, що формуються внаслідок відсутності соціальних взаємодій, нав'язування соціальними мережами стереотипів, перевантаження. Однією з популярних сучасних мистецьких технік, поширених в арт-терапії, є малювання на воді. Воно увійшло до стилістики деяких видів татуювань і декору.

Завдання нашої доповіді полягає в дослідженні малювання на воді як особливої культурно-мистецької техніки країн Сходу, розкритті її історії, видів і смислового наповнення.

Серед технік малювання на воді виділяють три основні: ебру, сумінагаші, марблінг (Ебру: історія, особливості, таємниці). Для оволодіння нами необхідні матеріали: ванночка для води, спеціалізовані фарби, що містять у своєму складі воду та жовч або чорнила, вода, палички та пензлі для створення візерунків, папір, інший матеріал. Для створення малюнків на поверхні води треба, щоб її поверхня мала відмінний від фарби поверхневий натяг, для чого використовують згущувачі. Найпоширенішим є розчин з рослини гевен – морської червоної водорості (Пантелеймонова, 2018, с. 598).

Дослідники розходяться в думках, як і де саме виникла ця техніка. Ще в Стародавньому Китаї для оформлення паперу та декорування книг використовували подібні орнаменти, аналогічні знахідки було виявлено і на теренах Індії та Ірану. Ебру – вид живопису в країнах Сходу, результатом якого є малюнок, створений на воді та перенесений на папір чи іншу

поверхню; використовувався як основа для каліграфії, поліграфії, оздоблення приміщень. Припускається, що ебру виник у IX чи XI ст. (з перськ. «еб» – вода, «ебрі» – хмара) (Ебру: історія, особливості, таємниці). Найбільшого поширення досяг на території Османської імперії. В наш час Туреччина є одним із центрів розвитку техніки малювання на воді (A Brief History of Watercolor; Ayduz, 2020). Її філософія пов'язана з вченням ісламу, де заборонено зображувати щось, крім неживих предметів і візерунків.

Марблінг, або мармурування – це техніка оздоблення поверхні для імітації зовнішнього вигляду мармуру, вважається одним із різновидів малювання на воді та похідною від ебру. Цей метод набув поширення в Західній Європі в XVII ст. і використовувався переважно для декорування книг, чому передувало створення Й. Гутенбергом друкарського верстату (Brett, 2014, p. 34). «Мармуровий папір» використовували для здешевлення вироблених книг, що раніше оздоблювалися дорогоцінним камінням та металами, і прикрашання форзаців. Особливість марблінгу полягала в тому, що для створення малюнку треба рухати листком по фарбі всередині ванночки з водним розчином (Ayduz, 2020).

Різновид малювання на воді, поширений в Японії, має назву сумінагаші (з япон. «плаваюче чорнило на воді») (Пантелеймонова, 2018, с. 598). Результат досягається за допомогою поміщених на воду кружечків з картону, на яких знаходиться фарба. Сколихуючи воду рукою, майстер рухає кружечки, які залишають по собі кольоровий слід. Потім на воду кладеться чистий аркуш паперу, через деякий час він знімається, в результаті виходить картина сумінагаші. Однією з перших згадок про твір, виконаний в такій техніці, є «Чотири коштовності дослідження вченого» імператорського чиновника Су І Цзянь (957-995 pp.) (Пантелеймонова, 2018, с. 598). У XV ст. техніка «плаваючих чорнил» поширилась на всьому Сході (Brett, 2014; Frenwick, & Smith, 1997). Всі техніки поєднують в собі медитативність і красу, тому їхній заспокійливий вплив використовують в арт-терапії, а тонкі лінії та візерунки, створені за допомогою води, є відображенням хвиль ладу та гармонії (Wolfe, 1990, p. 54).

Дана тема потребує подальшого дослідження культурологами, мистецтвознавцями, істориками, оскільки має міждисциплінарний характер, складає цікавий і малодосліджений феномен культури Стародавнього та Середньовічного Сходу, що існує й досі.

Література (References):

- 1.Ебру: історія, особливості, таємниці. Узято з: <https://lihtaryk.com.ua/ebru-istoriya-osoblivosti-tayemnitzi/>
- 2.Пантелеймонова, Ю.О. (2018). Історія розвитку та становлення живописної техніки малювання на воді – ебру. *Молодий вчений*, 2, 597–599.
- 3.A Brief History of Watercolor. Retrieved from: <https://www.austinartistsmarket.com/brief-history-of-watercolor/>

4. Ayduz, Salim (2020). Ebru: The Art of Paper Marbling. Retrieved from: <https://muslimheritage.com/ebru-the-art-of-paper-marbling/>
5. Brett, Bernard (2014). A History of Watercolour. New York: Excalibur Books, 155 p.
6. Frenwick, Simon, & Smith, Greg (1997). The Business of Watercolour. A Guide to the Archives of the Royal Watercolour Society. L., 345 p.
7. Wolfe, Richard J. (1990). Marbled Paper: Its History, Techniques, and Patterns: with Special Reference to the Relationship of Marbling to Bookbinding in Europe and the Western World. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 240 p.

TECHNIQUES OF DRAWING ON WATER IN THE ART OF EASTERN COUNTRIES

Polina Korovayenko, a student of the first (bachelor) level of higher education at the Faculty of History and Law

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

Summary: *The report is devoted to water painting techniques as an understudied phenomenon of the culture of the Ancient and Medieval East. The history of the appearance and development of various types of water painting techniques, such as ebru, suminagashi, marbling is studied; their features are analyzed; the impact of using these methods in art therapy is determined.*

Key words: *East, art technique, ebru, suminagashi, marbling, art therapy.*

*Філософія та культура країн Сходу
Philosophy and Culture of the Orient*

ВИШУКАНІСТЬ І ТАЄМНИЦІ КИТАЙСЬКИХ ЧАЇВ У СВІТЛІ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Лубченко В. А., Кіріяченко І. А.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Summary: *The paper is devoted to the consideration of various types of Chinese teas. The paper covers the main aspects of the topic, including the classification of teas, their characteristics and influence on the culture and daily life of the Chinese people. An overview of different varieties of tea is provided, emphasising their importance as an element of China's cultural heritage.*

Key words: *tea, tea ceremony, cultural heritage, chinese, traditions.*

Китайські чаї мають багатий історичний та культурний контекст. Вони не лише представляють напій, але і втілюють в собі тисячолітню традицію, вишуканість та історію. Кожен вид чаю має свою таємницю смаку та особливості, які розкриваються по-різному. Споживання чаю в Китаї включає в себе багато традиційних та духовних тонкощій. Всі ці

аспекти сприяють вишуканості та важливості китайських чаїв, роблячи їх не лише напоєм, але і невід'ємною частиною культурної спадщини, яка передається з покоління в покоління.

Історія походження чаю сягає корінням до китайського імператора Шень-нуна. Вважається, що саме він відкрив таємницю чайного дерева для людства. Згідно з легендою, імператор Шень-нун усвідомлюючи шкідливість вживання сирієї води, наказував всім жителям Китаю кип'ятити воду перед споживанням. Одного разу, подорожуючи країною разом зі своїми підданими, вони вирішили зупинитися в гірському лісі, щоб перепочити та набратися сил після тривалої дороги. Випадково під час процесу кип'ятіння води, до горщика впав листок із дикого чайного куща. Слуга, не помітивши, що це трапилось, дав імператорові цю воду, який, випивши її, відчув відновлення сил та свіжість. Він зацікавився рослиною, з якої впали листочки. Це було чайне дерево. Саме від тоді цей напій почали використовувати у різних сферах життя. З часом кількість письмових джерел, присвячених чаю, поступово збільшувалася, і тенденція до формування чаю як культурного явища ставала все більш вираженою. Неймовірно важливо виокремити внесок Лу Юй (陆羽), відомого письменника династії Тан, який став першим в історії, хто систематизував та узагальнив всі наукові та практичні знання того часу про чай, зафіксувавши їх письмовою. У своєї книзі «Чайний канон» (茶经) він подав всі актуальні на той момент описи технологій вирощування, виробництва, обробки та приготування чаю. Таким чином, заклавши основу для подальшого розвитку чайної культури.

Стародавні китайці відкрили духовну та лікувальну цінність чаю, внаслідок чого він став невід'ємною частиною їхнього культурного надбання. Традиційна чайна церемонія пред'являє дуже жорсткі вимоги до чайного листя, температури води і чайних сервізів, а також до способів заварювання і етикету чаювання. Цей обряд володіє символічним значенням, відображаючи духовні таємниці та ідеали. Чайна церемонія залишається важливим обрядом у сім'ях та під час важливих подій протягом багатьох століть. Вона сприяє спілкуванню, згуртовує родини та друзів, а також підкреслює уважність і повагу одне до одного. Процес наливання та подачі чаю втілює гармонію і баланс, символізуючи потік енергії та взаємозв'язок із всесвітом. Більш того, чай також символізують із концепцією інь та янь, що втілюють у собі суперечливі, але взаємодоповнюючі сили. Ніжний смак і приємний аромат чаю символізують аспект інь, тоді як його енергійні та омолоджуючі властивості представляють аспект янь. Вважається, що ця рівновага сприяє гармонії і балансу між розумом та тілом.

Загалом виділяють 6 основних видів чаю. Кожен вид чаю має свої особливості приготування та таємниці. Зелений чай (绿茶) є одним із

найбільш розповсюджених видів чаю та росте по всій країні. Процес заварювання відрізняється тим, що висока температура припиняє дію ферментів, що дозволяє зберегти його яскраво-зелений колір і свіжий аромат. Білий чай (白茶) найбільше розповсюджений у районі Фудін провінції Фуцзянь та є найбільш природним. Зазвичай його розкладають та сушать на слабкому вогні, щоб забезпечити природне окислення чайних поліфенолів. Схожі на срібло, у напої присутні білі ворсинки, які надають чаю світлого кольору та відчуття свіжості. Жовтий чай (黄茶) історично вважався виключно імператорським чаєм та деякий час був таємницею для іноземних споживачів. Для виробництва цього чаю є особливе правило, яке складається із 9 важливих пунктів. Чай Улун (乌龙茶) в основному розповсюджений у провінціях Фуцзяні, Гуандуні та на Тайвані. Цей вид чаю має свою унікальність у тому, що вважається золотою серединою між класичним зеленим та чорним чаєм. Найбільш ферментований та найяскравіший червоний чай (红茶) є досить молодим та також походить із провінції Фуцзянь. Чорний чай (黑茶) є єдиним видом чаю, ферментація якого відбувається за рахунок ферментів, що виробляються мікроорганізмами, тому він допомагає травленню і згладжує роботу шлунку.

Концепція чаю займає ключове місце у світлі культурної спадщини Китаю. Протягом тисячоріч цей напій відіграє важливу роль у житті народу і не лише зберігає свої традиції, але і адаптується до змін та характеру сучасного життя, впливаючи на відзначення важливих подій і навіть бізнес-практики. Тому цей культурний аспект потребує подальшого дослідження та розвитку. Адже, на нашу думку, у цьому неймовірно унікальному та цілющому напої ховається ще багато актуальних таємниць та особливостей.

Література (References):

1. [Електронний ресурс] **Узято з** : <https://chazhidao.org/en/third-circle/first-period-tea-history-herb-tea-times-2700-206-bc> (2014 - 2023)
2. [Електронний ресурс] **Узято з** : http://cul.china.com.cn/2023-05/08/content_42359869.htm (宋时磊 2023)
3. [Електронний ресурс] **Узято з** : <https://acemoneytransfer.com/blog/the-cultural-significance-of-tea-in-china-amazing-facts-to-know> (2023)
4. [Електронний ресурс] **Узято з** : <https://zhuanlan.zhihu.com/p/94948950> (2019)

ЯПОНСЬКА МОВНА КАРТИНА СВІТУ: ВІД ФЮЗИСА ДО ПОЕЗИСА

Москальов Д.П.,

*Завідувач кафедри східної культури і літератури факультету східних мов
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка*

orcid.org/0000-0003-1856-662X

Семеніст І.В.

Декан факультету східних мов

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

orcid.org/0000-0002-0847-8856

Анотація: В дослідженні робиться спроба виокремити певні елементи японської мовної свідомості, які демонструють зв'язок творчої активності (в першу чергу – словесності) із фюзисом, та які складові виявилися життєздатними і актуальними для японської традиційної культури, і які трансформації відбулися з ними.

Ключові слова: фюзис, поезис, японська культура, мовна картина світу.

Типове для японської мовної поведінки ухилення від прямого запитання чи прямої відповіді; наявність в японській мові великої кількості модальних показників, що вказують на сумнів, вірогідність, можливість тощо, вказують на певну неконкретність, нещирість співрозмовника. Однак, подібні мовні явища, так само як і відсутність окремої дієслівної форми майбутнього часу безпосередньо пов'язані із особливою мовною картиною світу, в якій поняття, що виражають майбутнє 未然 та 未来 не несуть категоричного значення констатації того, що буде, а скоріше вказують на те, що ще невідоме і не відбулося. Носій японської мови зазвичай уникатиме жорсткого факту на кшталт «Я прийду», а вказуватиме скоріше на певну можливість чи вірогідність такої дії. Поряд з відсутністю західної ідеї спрямованості історії в майбутнє і часу – до кінця історії, це пов'язано із особливим ставленням до сказаного слова, яке в японській мовній картині зберігає, по-перше, прив'язку до архаїчних уявлень про 言靈 – «душу слова», за якими сказане, промовлене має статус актуалізованого. За давніми уявленнями японців виключність Японії полягає в тому, що це країна, в якій трава та навіть пеньки дерев і каміння мають дар мовлення, і сказане ними сакралізовано. Як це нам показують перші писемні джерела (古事記、万葉集), японський поезис не лише народжується з фюзису, а й продовжує бути з ним нерозривно пов'язаним. Можна пригадати також, що фюзис проявляється в системі

«трав'яного» каліграфічного письма, а назву першої антології 万葉集 можна передавати як «збірка міріад слів», так і «збірка міріад листів», а сам знак 葉 тобто «мова», «слово» означає також «листя», «хвою».

Згодом, японська поетика висуває, а з 10 сторіччя стверджує як базовий – принцип *макото* «істинність». Естетична категорія, яка стає критерієм і мірилом поетичного слова. Поет, який не пройшов інстанцію *макото* не може вважатися поетом, і його вірші не можуть вважатися віршами. Саме за цим принципом відбувався відбір до першої імператорської антології 古今集, яка з моменту появи і по сьогодні має статус скарбниці вірцевої і безсмертної поезії. *Макото* – істинність, правдивість, відвертість входить в культуру як фундаментальний і невід'ємний елемент і стає складовою мовної свідомості.

Ідея відповідальності за сказане, яка витікає з принципу правдивості свого слова, стверджується вже самурайській естетиці. В самурайську епоху слово, як і будь психосоматичний прояв, стає предметом обережного ставлення і пов'язується із принципом честі, гідності, шляхетності. У воїна, тобто людини, яка стає на Шлях, є обов'язок, вона повністю підпорядковує свою свідомість категоричному імперативу, що прописаний в кодексі, і відповідно, його слова мають бути вагомим та відповідальними.

Культура дзен-буддизму, яка здебільшого і сформувала самурайську естетику, наповнила духовним змістом також і театр (в першу чергу Но), живопис, літературу тощо. Мистецтво тяжіє до лаконізму, стриманості, скупості на емоційні прояви. В основі дзен-буддизму лежить впевненість, що істину неможливо передати словами, однак не слово як таке ставиться під питання, а скоріше говоріння, повторення вже сказаного, на яке пізніше, вже в 20 сторіччі, вказував Гайдеггер, відділяючи буття від його симуляції.

Цю тенденцію кристалізації справжнього в мові, яке не втрачає зв'язку зі світом природи, було продовжено в 17 сторіччі поетом Мацуо Басьо, для якого робота зі словом була справжньою аскезою і духовним подвигом – єдино можливим способом пізнання світу і себе.

Література (References):

1. Аністратенко А., Бондаренко І. (2011) Японські поети. Біографічний словник. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго. 368.
2. Гайдеггер М. (2007). Дорогою до мови. Львів. 232.
3. Suzuki D. (1994). An introduction to Zen Buddhism. Grove Press. 144.
4. Кокінсю. Збірка старих і нових японських пісень 2009. Київ. 334.
5. 古事記 (1963). 岩波文庫. 3 4 2 .
6. 古今集 (2009). 角川ソフィア文庫. 5 9 2
7. 芭蕉 (2010). 角川学芸出版. 6 0 7
8. 万葉集 (2009). 角川ソフィア文庫. 4 4 6

JAPANESE LANGUAGE WORLD PICTURE: FROM PHYSIS TO POESIES

Moskalyov Dmytro,

Head of the Department of Oriental Literature and Culture,

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

orcid.org/0000-0003-1856-662X

Semenist Ivan,

Dean of the Department of Oriental Studies

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

orcid.org/0000-0002-0847-8856

Summary: *The work is devoted to some elements of Japanese language consciousness, which show the connection between art (poetic art) with physis, and what parts appeared to be resilient and actual for Japanese traditional culture, and which transformations they endured.*

Key words: *Japanese language world picture, physis, poesis, traditional Japanese culture*

Філософія та культура країн Сходу

Philosophy and Culture of the Orient

ВПЛИВ КОНФУЦІАНСТВА НА СУЧАСНУ КИТАЙСЬКУ КУЛЬТУРУ І СУСПІЛЬСТВО

Ситник Маргарита Максимівна, здобувачка першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти факультету

міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Науковий керівник: *к.п.н., доц. І.А.Хотченко*

Анотація: *Досліджено вплив конфуціанства на сучасну китайську культуру та суспільство, зосереджуючись на родинному вихованні, освіті та суспільних традиціях. Результати дослідження підкреслюють актуальність конфуціанських канонів у формуванні китайських культурних цінностей у сучасному китайському суспільстві.*

Ключові слова: *Конфуціанство, китайська культура, сучасне суспільство, освіта, вплив.*

Китайська Народна Республіка сьогодні є однією з найбільших економічних та політичних лідерів у світі. У той час, її культурний вплив широко відчувається як на міжнародному рівні, так і всередині країни. Однією з найважливіших філософських шкіл, яка мала культурний вплив на суспільство, що формувалася та розвивалася на протязі століть, є конфуціанська філософська школа. Вона заснована на принципах,

викладених Конфуцієм та до нині має значний ефект на китайське суспільство. Конфуціанство зіграло велику роль у розвитку КНР у багатьох сферах, зокрема у політиці та освіті.

Головною метою дослідження є аналіз впливу конфуціанства на сучасну китайську культуру і суспільство з метою виявлення ключових аспектів цього фактору та розуміння його ролі в формуванні китайської культури в сучасному світі. Використовуючи якісні методи дослідження, включаючи аналіз та синтез існуючої літератури, це дослідження прагне з'ясувати переважаючу позицію конфуціанських принципів, що впливає на сучасну китайську культуру та соціальні структури.

Сучасний Китай відзначається значним впливом конфуціанства у якості основного чинника, який мав особливе значення на формування сучасних культурних цінностей китайського суспільства. Принципи конфуціанської моралі, такі як повага до старших, підтримка гармонії у суспільстві та підкреслення ролі родини шануються індивідами та підтримуються у внутрішній політиці.

Досліджувана філософія значно вплинула на культуру Китаю, та має відображення у багатьох аспектах життя. Наприклад, у сфері сімейних цінностей та моралі конфуціанські принципи, такі як шанобливість до батьків, родинна єдність та взаємна підтримка, грають ключову роль. У суспільному устрої ця ідеологія підкреслює важливість гармонії та ієрархії, впливаючи на управління та міжособистісні стосунки. Також, конфуціанські канони пронизують китайську освітню систему, де акцент зроблений на моральному вихованні та вдосконаленні особистості.

Важливо зазначити, що принцип конфуціанства «служіння своєму покровителю» допоміг уряду Китаю свого часу об'єднати селян і провести реформи в аграрному секторі найефективніше - це дозволило не тільки запобігти голоду у країні, а й зберегти зростання промислового виробництва на високому рівні. Ринкова економіка та політична сфера китайського суспільства досі спираються на моральні принципи, закладені Конфуцієм: гуманізм, збагачення чесною працею, а не обманом та пограбуваннями (Трубіцина, 2011).

Упродовж століть в рамках китайської цивілізації створювалися і закріплювалися багато фундаментальних принципів релігії, основні норми поведінки, стійкі стереотипи в мові, мисленні, уявленнях і світосприйнятті, певна ціннісна орієнтація. Тривалість і безперервність національних традицій і психологічних стереотипів сприяли їх міцності і стабільності. Враховуючи це, дослідження значного фактору конфуціанства на сучасну китайську культуру є дуже актуальним завданням.

На думку китайських істориків, які досліджують питання формування та розвитку національної освіти, зміст морального виховання в Китаї у XX ст. неодноразово зазнавав значних перетворень під впливом

соціально-політичних змін у країні. Проте цінності конфуціанства залишаються духовною основою китайського суспільства (Заліська, 2020).

Дослідження сідчить, що вплив конфуціанства на сучасну китайську культуру та суспільство проявляється в наступних ключових сферах:

- цінності синівської шанобливості та сімейних зобов'язань, які продовжують розвивати міжособистісні стосунки;

- в освіті через принципи, закладені конфуціанством, що сприяють моральному вдосконаленню завдяки впливу на педагогічні підходи та освітні пріоритети;

- питанні ієрархії та поваги до влади, що продовжують формувати повагу китайців до управління та соціального порядку, впливаючи на політичні інститути та суспільні норми.

Підсумовуючи відстежений значний вплив конфуціанства на сучасну китайську культуру у різних сферах життєдіяльності країни, це дослідження підкреслює незмінну актуальність філософії конфуціанства, акцентуючи увагу на динамічній взаємодії між традицією та сучасністю в китайському суспільстві.

Література (References):

1. Трубіцина В. (2011). Конфуціанські цінності та їх вплив на формування змісту морального виховання в Китаї у ХХ ст. Наука і освіта: наук.-практ. Журнал №6, 231-235. https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/6_2011/70.pdf
2. Заліська М. (2020). Вплив конфуціанства на розвиток культури Китаю. Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. 134-135. <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ff1224d8-d791-4046-8354-5424584d58c0/content>

THE INFLUENCE OF CONFUCIANISM ON CONTEMPORARY CHINESE CULTURE AND SOCIETY

Sytnyk Margarita Maksymivna,

a student of the first (bachelor) level of higher education

School of International Economic Relations and Travel Business

V. N. Karazin Kharkiv National University

Scientific supervisor:

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor Iryna Khotchenko

Summary: *The impact of Confucianism on contemporary Chinese culture and society has been investigated, focusing on family structures, education, governance, and social customs. The results underscore the relevance of Confucian ideals in shaping Chinese values and social structures in the modern world.*

Keywords: *Confucianism, Chinese culture, contemporary society, education, influence.*

**ВОДА ЯК САКРАЛЬНИЙ АРХЕТИПОВИЙ СИМВОЛ
НА ПРИКЛАДІ ОДНОГО З ВІРШІВ ЛІ ЦІН-ЧЖАО
В КИТАЇСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ЯРОСЛАВИ ШЕКЕРИ**

Смольницька О. О.,
кандидат філософських наук
консультант з філології

Місія «Постуляційний Центр беатифікації й канонізації святих»
Української Греко-Католицької Церкви (Львів)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9864-1727>

Анотація: Дослідження пропонує розглянути архетиповий символ води на прикладі вірша Лі Цін-чжао в перекладі Ярослави Шекери. Для аналізу залучаються наукові тексти, у тому числі примітки, згаданої китаїстки. Виявлено цей символ як експлікатуру та імплікатуру в деталях філософського та любовного твору.

Ключові слова: китаїстика, поезія, переклад, образ, символ, архетип, вода.

Вода як образ і символ, пов'язаний із давньою та середньовічною китайською літературою, а також і живописом як синкретизм, не раз аналізувалась у наукових статтях, лекціях, перекладах української китаїстки Ярослави Шекери (1982–2019) – кандидатки філологічних наук, літературознавиці, перекладачки, поетеси, упорядниці хрестоматій, антологій, мисткині, не кажучи про її редакторську та викладацьку діяльність. Мета – дослідити воду як сакральний архетип на прикладі окремої поезії Лі Цін-чжао (李清照, 1084–1151/1155/1156 (Шекера, 2013, с. 241) – різнобічної постаті, яка була «найвідомішою поетесою Південної Сун» (*idem, ibid.*), мисткинею, науковицею (сучасною мовою), музиканткою, колекціонеркою та взагалі різнобічною постаттю. Завдання: 1) звернутися до образу-символу води взагалі; 2) простежити еволюцію води як експлікатури та імплікатури на прикладі конкретного вірша згаданої поетеси. Твір цитується в перекладі Я. Шекери.

Вода в дискурсі згаданої синологині вже досліджувалась як китайський символ (Смольницька, 2023, с. 56–58), проте вивчення цього питання вимагає докладнішого аналізу. Це зумовлюється складністю символу води (що китаїстка розглядала як образ), оскільки він архетиповий, а також і сакральний. Оскільки вода як джерело життя, народження, але і смерть, спокій, чистота тощо, наявна і в інших культурах, є дуже давнім архетиповим символом (що підтверджують міфи

і ритуали, обряди, пов'язані з цією стихією), дослідження пропонує зосередитися саме на розгляді його згаданою синологоминею.

Зокрема, імпліцитно вода з'являється у віршах, навіть позірно не пов'язаних із нею. Так, Лі Цін-чжао писала («Зрізана сливова гілка» – «І цзянь мей»): «Легенько скидаю одягу і шаль, / Сама в орхідеєвий човен сідаю. / Та межі туману і хмар хто на шовку листа перешле?.. // Водиця спливає, квітки ж бо природно на вітрі собі облітають. / Лиш спогад єдиний про нього зостався...» (Шекера, 2013, с. 246). Примітка перекладачки: «Орхідеєвий човен (兰舟) – образний епітет до човна (тобто гарний, красивий човен)» (*idem, ibid.*). Човен пов'язаний із водою. Туман і хмари імпліцитно натякають на воду, оскільки це волога, а хмари дощитимуть. Про «на шовку лист» пояснюється про історичний факт – чиновника: «Його дружина, пані Су, дуже нудьгувала за ним і, написавши на кольоровій тканині витончений паліндром із 840-а ієрогліфів, послала йому. Відтоді слова „лист на кольоровій тканині” (锦书) вживаються для позначення любовних листів подружжя» (*idem, ibid.*).

Отже, вода – на яку недарма спочатку натякається символом човна, а потім ця стихія фігурує в пейзажі води і квітів («Водиця спливає, квітки ж бо природно на вітрі собі облітають...» (*idem, ibid.*)) – у цьому вірші означає шлях, ініціацію, перехід, поєднання просторів. Також вона пов'язана з посланням – уявним листом на шовку, тобто вірш – це звернення до реципієнта. Дослідження інтертекстуальності завдяки майстерним перекладам, коментарям і науковим розвідкам Я. Шекери дозволяють різноаспектно проаналізувати і зрозуміти натяки в цьому творі. Робота має перспективу продовження з огляду на символічну та архетипову насиченість у дослідженнях цієї китаїстки.

Література (References):

1. Шекера, Я. В. (2013), *Китайська література VII–XIII століть*. К.: ВПЦ «Київський університет».
2. Смольницька, О. О. (2023), Символіка пейзажу води і квітів на прикладі перекладознавчого дискурсу Ярослави Шекери, *Питання сходознавства в Україні. Тези доповідей VII Всеукраїнської дистанційної науково-методичної конференції з міжнародною участю 13 квітня 2023 р.* – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Факультет іноземних мов. Харків, 56–58. http://foreign-languages.karazin.ua/departments/oriental_languages/doshka-ogoloshen-2 .

**WATER AS A SACRED ARCHETYPICAL SYMBOL ON THE
EXAMPLE OF ONE
LI QINGZHAO'S POEM IN YAROSLAVA SHEKERA'S
SINOLOGICAL DISCOURSE**

*Olga Smolnytska,
Candidate of Philosophical Sciences
Consultant in Philology,
the Mission „Postulation Center of Beatification and Canonization of Saints” of
the Ukrainian Greek Catholic Church (Lviv)
ORCID iD [0000-0001-9864-1727](https://orcid.org/0000-0001-9864-1727)*

Summary: *The research proposes to consider the archetypal symbol of water using the example of the poem by Li Qingzhao in Yaroslava Shekera's translation. Scientific texts, including notes by the mentioned sinologist, are involved in the analysis. This symbol is revealed as an explicature and implicature in the details of the philosophical and love chef-d'oeuvre.*

Key words: *Chinese Studies, poetry, translation, image, symbol, archetype, water.*

*Філософія та культура країн Сходу
Philosophy and Culture of the Orient*

**ВПЛИВ КИТАЙСЬКОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
КАЛЕНДАРЯ НА КУЛЬТУРНЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЖИТТЯ КИТАЮ**

Тимова С. О., Кривоніс М. І.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>

Анотація: *Китайський сільськогосподарський календар, як унікальне культурне явище, значно вплинув на формування філософії, світогляду, традицій культурного та соціального життя як стародавнього так і сучасного Китаю. 24 сезони календаря знаходять своє відображення в народних звичаях, традиціях, фестивалях та святах.*

Ключові слова: *24 сезони китайського календаря, світогляд, фестиваль, культура Китаю, традиція.*

Дослідження значення та ролі китайського сільськогосподарського календаря у формуванні традиційного китайського світогляду є актуальним напрямком сучасних наукових досліджень в Китаї. Однак це питання недостатньо досліджене в україномовних синологічних роботах, тому наш огляд спонукатиме до подальших досліджень у цій галузі та сприятиме популяризації україномовних варіантів назв 24 сезонів

китайського календаря, їх взаємозв'язку із традиційними святами та соціальним життям сучасного Китаю.

Серед китайських дослідників, варто виділити праці Сю Ваншена (2017), де окрема увага приділяється питанню походження та аналізу важливості китайського сільськогосподарського календаря. Тао Сіань (2018) детально дослідив взаємозв'язок між традиційними святами та фестивалями та культурний вплив китайського сільськогосподарського календаря на формування традиційної китайської ідентичності.

Традиційний китайський сільськогосподарський календар – це унікальне культурне явище, яке поєднує в собі астрономію та агрономію, та служить для відслідковування сезонних змін та сприянню аграрної діяльності. Календар був створений на основі руху сонця та зміні його положення протягом року, завдяки чому поділявся на 24 сезони, а саме: Початок весни (立春), Дощова вода (雨水), Пробудження комах (惊蛰), Весняне рівнодення (春分), Ясні дні (清明), Хлібні дощі (穀雨), Початок літа (立夏), Мала ряснота (小满), Колосіння хлібів (芒种), Літне сонцестояння (夏至), Мала спека (小暑), Велика спека (大暑), Початок осені (立秋), Кінець спеки (处暑), Біла роса (白露), Осіннє рівнодення (秋分), Холодна роса (寒露), Поява інію (霜降), Початок зими (立冬), Малі сніги (小雪), Великі сніги (大雪), Зимове сонцестояння (冬至), Малий холод (小寒), Великий холод (大寒).

Крім наукового значення календар також має філософські підгрунття. В основі лежить філософія гармонії людини та природи, концепція «Небо, Земля та людина», яка підкреслює важливість мудрого використання фермерського сезону та ресурсів, тому за своїм значенням китайський календар охоплює як природничі, так і гуманітарні науки. Захоплення людей сезонними змінами та важливої ролі Сонця втілилось у народні звичаї, традиції, свята та народну мудрість. Наприклад, китайці кажуть «робота усього року залежить від гарного початку весною», «від весни до осені час летить та нікого не чекає», «як така маленька травинка як я відплачує за тепло сонця?» (англ. «the whole year's work depends on a good start in spring», «from spring to autumn, time flies and waits for no man», «how can tiny grass like me repay the warmth the sun has cast?»).

Свята та фестивалі для позначення змін сезонів глибоко укоренилися у культурі китайського народу, тим самим тісно пов'язуючи його з природою. Найбільш шанованими фестивалями вважаються: Свято Весни, Свято середини осені, Фестиваль Цінмін і Свято зимового сонцестояння (Дунчжи).

Свято Весни, як найголовніший фестиваль, ознаменує початок нового року, першого сезону китайського календаря. Це свято займає своє особливе місце, бо символізує оновлення та сімейне возз'єднання. Сучасні китайці офіційно святкують це свято протягом двох тижнів аж до свята

Ліхтарів (Юаньсяо), де кожний день ознаменується певними обрядами: перегляд вечірньої телепередачі фестивалю, поїдання каші з восьми злаків, запуск феєрверків, відвідини близьких, дарування «хунбао» (грошові подарунки родичам), поклоніння духам сім'ї тощо. Свято середини осені символізує середину річного циклу та збір урожаю після сільськогосподарських робіт, а в сучасній китайській культурі – це також день єднання, і милування Місяцем, поїдання мункейків (місячного печива «юебін»). Фестиваль Цінмін проводиться для вшановування пам'яті предків, прославлення їх та прибирання їхніх могил. Вшановування передбачає жертвні ритуали, наприклад, підношення квітів, їжі, вина, паління ладану або паперових грошей. Дотепер у китайців збереглася традиція запуску повітряних зміїв, походів на пікніки, поїдання холодної локшини (凉面). Фестиваль зимового сонцестояння (Дунчжи) святкується у найкоротший день та найдовшу ніч у році. Цей фестиваль символізує поступовий перехід від зимових холодів та темряви до тепла та світла і визначає важливість родинних цінностей та гармонії природи. Сучасні китайці змінюють свій гардероб та змінюють меню на «зимові страви», проводять обряди піклування за здоров'ям відповідно до вимог традиційної китайської медицини.

Отже, можна зазначити, що 24 сезони китайського сільськогосподарського календаря стали поштовхом для виникнення та розвитку народного фольклору та культури, значно вплинули на формування вірувань, обрядів, традицій Китаю. 24 сезони сільськогосподарського китайського календаря широко впроваджені повсякденне життя Китаю та впливали не тільки на його фермерську та аграрну діяльність, а й на соціальну та культурну сферу життя китайців.

Література (References):

1. Xu, Wangsheng (2017). The Origin and Significance of the Twenty-Four Solar Terms in China. Contemporary Social Sciences: No. 6, Article 4, 33-44. Retrieved from: <https://css.researchcommons.org/journal/vol2017/iss6/4>
2. Tao, Siyan (2018). Cultural Structure of Solar Terms and Traditional Festivals. Contemporary Social Sciences: No. 5, Article 11, 131-140. Retrieved from: <https://css.researchcommons.org/journal/vol2018/iss5/11>
3. Глобальна мережа Інститутів Конфуція. Матеріали з країнознавства. Узято з <https://www.ci.cn/zwkt/kywkt/334bb658-f873-4969-a721-856b3a4c640e>

THE SIGNIFICANCE OF THE CHINESE AGRICULTURAL CALENDAR ON THE CULTURAL AND SOCIAL LIFE OF CHINA

Titova Sofia, Kryvonis Maksym

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>

Summary: *The Chinese agricultural calendar, as a unique cultural phenomenon, has significantly influenced the formation of philosophy, worldview, traditions of cultural and social life in both ancient and modern China. The 24 seasons of the calendar are reflected in folk customs, traditions, festivals and holidays.*

Key words: *24 seasons of the Chinese calendar, worldview, festival, Chinese culture, tradition.*

*Філософія та культура країн Сходу
Philosophy and Culture of the Orient*

РОЗГАДКА ТА АНАЛІЗ КИТАЙСЬКИХ ЗАБОБОНІВ ЯК КЛЮЧА ДО ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ

Товкун Г. О., Кіріяченко І. А.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Анотація: *У цій публікації досліджені китайські забобони, їх коріння в культурі та традиціях, а також вплив на психологічне благополуччя. У роботі описані різні марновірства, причини та шляхи подолання віри в них.*

Ключові слова: *забобони, культура, традиції, благополуччя, заборона, вплив, страх.*

Китайські забобони мають глибокі корені в культурі та традиціях Китаю. Незважаючи на те, що вони можуть здаватися нераціональними, для багатьох китайців вони є невід'ємною частиною їх повсякденного життя. Актуальність цього дослідження полягає в кращому розумінні значень забобонів, їх вплив на психологічне благополуччя та подолання шкідливих переконань.

Коли йдеться про тлумачення слова «забобон», кожен розуміє його значення по-різному, а тому в академічних колах чіткого визначення немає. Наприклад, за версіями ранніх психологічних дослідників, забобон – це коли люди вважають, що звичайні події, які можна пояснити наукою, насправді є проявом божественної волі, таємних сил або надприродних явищ. Іншими словами, це віра в те, що не відповідає

дійсності, або безпідставний страх перед невідомим, таємничим або уявним, часто пов'язаний з релігією (陈永艳 & 张进辅 & 李建, 2009). Лю Ханьбо (刘汉波, 2021) у своєму дослідженні надає термін 日常迷信 (rìcháng míxìn) «щоденні забобони», які проявляються в тому, що успіх можна пояснити «вибуховим» характером, а невдачу – поганим.

В якості наочної демонстрації та подальшого аналізу китайських забобонів, можна виділити деякі з них:

1. Страх цифри «4». Тетрафобія, або боязнь цієї цифри зумовлена тим, що в китайській мові 4 (四 sì) дуже схожа за вимовою на слово «смерть» (死 sǐ). Саме тому жителі Китаю намагаються уникати її в повсякденному житті й всіляко замінюють цю цифру: іноді номери будинків або поверхів у ліфті можуть бути позначені як «3A» тощо.
2. Щасливі числа завжди починаються з 6, 8 і 9. На відміну від 4, ці цифри приносять успіх. Наприклад, 6 (六 liú) співзвучно за вимовою до слова «плавність, гладкість» (流 liú), 8 (八 bā) з «виплачувати», тобто багатством (发 fā), а 9 (九 jiǔ) зі словом «тривалий, довготривалий» (久 jiǔ).
3. Заборона встромляти палички в рис. Це насамперед пов'язано з тим, що в Китаї вертикально встромлені в рис палички нагадують пахощі, які використовуються під час похоронних ритуалів (自然探险者, 2020). Замість цього їх можна залишати збоку тарілки або на столі.

Віра в подібні та інші забобони може бути зумовлена різними факторами. Зазвичай люди шукають причинно-наслідкові зв'язки там, де їх нема, переоцінюючи вплив цифр або якихось дій на успіх або провал.

Проте віра в них може мати негативний вплив на психіку людини. Психологи вважають, що невротичні та песимістичні особистості більш схильні до того, щоб вірити в забобони, оскільки вони допомагають їм вибудувати захисну систему, яка їх заспокоює. А тому варто руйнувати віру в них: підвищувати свій культурний рівень, покращувати свій ментальний стан та утверджувати віру в матеріалізм. Можна культивувати власні захоплення: займатися фізичними вправами, танцями, риболовлею, шахами, фортепіано тощо (小西考研, 2015).

Дослідження китайських забобонів та їх впливу на психологічне благополуччя є надзвичайно актуальним у сучасному світі. Важливість цієї теми полягає в тому, що аналіз китайських забобонів дає нам ключ до розуміння поведінки людей та їхніх страхів. Незважаючи на значний обсяг досліджень, проведених у цій галузі, все ще залишається багато питань, які потребують подальшого вивчення.

Література (References):

1. 陈永艳, 张进辅, 李建 (2009). 心理科学进展, 218-219.
2. 刘汉波 (2021). «日常迷信». 是纾解心理焦虑的网络符号.
<http://health.people.com.cn/n1/2021/0419/c14739-32081137.html>
3. 自然探险者 (2020). 盘点: 中国民间七大迷信禁忌, 最后一个确有科学根据.
https://www.sohu.com/a/391654406_120679877
4. 小西考研 (2015). 为什么中国那么多人相信迷信? 迷信是什么心理.
https://www.sohu.com/a/23961987_209583

SOLUTION AND ANALYSIS CHINESE SUPERSTITIONS AS A KEY TO PSYCHOLOGICAL WELL-BEING

Tovkun Hanna, Kiriyauchenko Iryna

V. N. Karazin Kharkiv National University

Summary: *This publication explores Chinese superstitions, their roots in culture and tradition, and their impact on psychological well-being. The work describes various prejudices, their causes and ways to overcome belief in them.*

Keywords: *superstitions, culture, tradition, well-being, prohibition, influence, fear.*

*Методика викладання сходознавчих дисциплін та виховання у країнах Сходу
Methods of teaching oriental disciplines and education of the Orient*

ЗАСТОСУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ ПОЧАТКОВОГО РІВНЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Аністратенко Лідія Сергіївна,

канд. філол. н., доцент кафедри японської мови і перекладу

Київський столичний університет ім. Бориса Грінченка

Анотація. *Увазі читача пропонується короткий огляд інтернет-ресурсів із каналів Youtube для навчання студентів-початківців у закладах вищої освіти. Стисло проаналізовано Youtube-канали, які використовуються для освоєння, повторення, удосконалення знань у галузі граматики та лексики японської мови. Розглядаються можливості впровадження подібних ресурсів у систему Moodle.*

Ключові слова: *японська мова, методика викладання, інтернет-ресурси, освітні платформи, граматика японської мови.*

Методиці викладання японської мови присвячено низку новітніх праць (Боришполець, Шаповал, Москальов, 2023; Грикун, 2023; Міцуморі, 2017), проте, зважаючи на стрімкий розвиток інтернет-джерел, з'являються

нові можливості залучення якісного навчального контенту до викладання в закладах вищої освіти, що викликає потребу аналізу та презентації подібних навчальних засобів.

Сучасні студенти охоче сприймають навчальний матеріал з Youtube-каналів, створених носіями мови для вивчення японської мови іноземцями. Завдання викладача – підказати студентам-початківцям відповідний навчальний контент. Подібні ресурси використовуються як додатковий матеріал до комплексу базових підручників, а також аудіо- та аудіо-візуальних матеріалів основного курсу. Такі навчальні відео-ролики з Youtube-каналів містять пояснення нових синтаксичних конструкцій, лічильних суфіксів, числівників, форм дієслова тощо. Завдання з перегляду та конспектування основних нюансів змісту відео-ролику студент зазвичай отримує в якості домашнього завдання або як додаткове завдання під час он-лайн навчання на освітній платформі Moodle. Також подібний контент стає в нагоді студентам, які з певних причин були відсутні на занятті в аудиторії або на он-лайн занятті, і пропустили пояснення нової теми викладачем, але мають можливість надолужити знання, переглянувши відповідний відео-матеріал на платформі Moodle в електронному навчальному курсі.

Особливість, яку враховує викладач під час добору відео-контенту для студентів-початківців, є наразі мінімальне розуміння лексики та граматики студентами. Отже, викладач рекомендує студентам відео, в яких носії мови пояснюють матеріал, орієнтуючись на початковий рівень знань японської мови глядачів-іноземців. Іншим варіантом розуміння змісту япономовного відео-ролику є вмикання англомовних субтитрів. Останній варіант практикується під час перегляду контенту, що містить пояснення японською мовою, рівень якої ще недоступний для розуміння студентів.

Виконуючи завдання з самостійного перегляду відео-роликів та подальших обговорень змісту на занятті, студент засвоює, систематизує та закріплює новий лексичний або граматичний матеріал, який подається у відео як основна тема. Додатковою ціллю є тренування навички сприйняття японської мови на слух.

Для прикладу презентуємо кілька інтернет-джерел, які використовуються під час навчання. Канал <https://www.youtube.com/@sambonjuku> створено викладачем японської мови, який має досвід викладання іноземцям, зокрема поза межами Японії. Для студентів 1 курсу з цього каналу будуть доречними такі відео-ролики:

- 「が」と「は」の基本! /The Best Introduction to «が» and «は»!
- 「～人」【BASIC JAPANESE 33】
- 日本語の «YES»と «NO»/ «YES» & «NO» in Japanese
- 「言う」は「いう」? 「ゆう」? / The Pronunciation of «言う».

Інший канал <https://www.youtube.com/@japasuta> містить докладне пояснення граматики та лексики японської мови. Наприклад, поділ дієслів на групи, утворення て-форми дієслова, утворення словникової форми дієслова тощо: 【にほんご きほん】動詞のグループわけ / 【Basic】 Japanese verb groupings; 【にほんご きほん】動詞 テ形 の つくりかた / 【Basic】 Japanese verb te-form; にほんご きほん】動詞 辞書形 の つくりかた / 【Basic】 Japanese verb dictionary form.

Література (References):

1. Боришполець Ю. В., Шаповал О. В., Москальов Д. П. (2023). Методи викладання фразеологічних одиниць в японській мові. *Питання сходознавства в Україні. Тези доповідей VII Всеукраїнської дистанційної науково-методичної конференції з міжнародною участю 13 квітня 2023 р.*, 116 – 117.
2. Грикун Ю. (2023) Освітньо-розважальні аудіовізуальні засоби навчання японської мови: мнемонічна пісня з відеорядом як засіб едьютейнменту. *Іноземні мови.* № 4. 35 – 57. DOI: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2023.4>
3. Міцуморі Ю. (2017). CBI・CLIL を意識した上級日本語授業の取り組み —ブルガリア・ソフィア大学日本語専攻 4 年生対象授業実践— *Мовні і концептуальні картини світу.* Вип. 60. 158 – 164.

**APPLICATION OF EDUCATIONAL INTERNET RESOURCES
WHILE TEACHING BEGINNER LEVEL OF JAPANESE
LANGUAGE IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS**

Lidiia Anistratenko,

*PhD, lecturer of the Department of Japanese Language and Translation,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University*

Summary. The reader is offered a brief overview of Internet resources from YouTube channels for teaching first-year students in higher educational establishments. Youtube channels used for mastering, revision, improving knowledge in the field of grammar and vocabulary of the Japanese language are briefly analyzed in the article. The author considers possibilities of implementing similar resources in the Moodle system.

Keywords: Japanese language, teaching methodology, Internet resources, educational platforms, grammar of Japanese language.

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВЧИТЕЛІВ ПРИ НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ У КНР

Ма Лі аспірантка

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Науковий керівник: д.пед.н., професор Іонова О.М.

Анотація: У роботі встановлено, що професійний розвиток вчителів є невід'ємною часткою їх кар'єрного зростання шляхом відвідування семінарів, тренінгів курсів підвищення кваліфікації тощо. Разом з цим зазначено, що вчителі мають повну автономію у самореалізації в професійній кар'єрі.

Ключові слова: професійна освіта, вчителі, неформальна освіта, КНР

Постійний професійний розвиток є важливим для викладачів на всіх етапах їхньої кар'єрного зросту, і було добре задокументовано, що викладачі несуть відповідальність за вибір відповідних шляхів професійного розвитку (Lohman, M.C., 2005).

Традиційний професійний розвиток, який характеризується низхідними шляхами, такими як семінари, практикуми та тренінги, часто критикують через припущення, що лежить в основі, що вчителі та викладачі є «пасивними приймачами», «які мають недоліки та потребують виправлення» (Ying, I., 2012). Вважається, що ефективно навчання відбувається лише тоді, коли учні беруть активну участь протягом уроку.

Інші форми традиційного професійного розвитку, такі як спостереження за однолітками, спостереження керівників, офіційне оцінювання викладачів, часто стикаються з опором викладачів, оскільки вони мають задовольняти потреби викладачів, але насправді пов'язані зі шкільним планом, який потрібно виконувати та заповнювати, таким чином знижуючи їхній ентузіазм відвідувати ці проекти, в результаті чого академічний персонал переживає невдоволення (Engin, M. and Atkinson, F., 2015).

Дзіан та ін. китайські дослідники (Jiang, et al., 2009) стверджували, що природа професійного розвитку вчителів – це автономія вчителів, яка втілюється у відчутті автономії, вірі в автономію, плані автономії та дії автономії при виборі у всьому. Обізнаність і віра в автономію вчителів визначають, чи будуть вони розробляти практичний план вжиття трансформаційних дій у пошуках самореалізації в професійній кар'єрі.

Висновки. Вчителі, які мають автономію та право вибору, часто беруть активну участь у навчанні, співпрацюють з колегами, ініціюють самостійне навчання та спілкування чи дискусії на шляху до професійного

саморозвитку. Проте вони також підкреслили важливість сприятливого середовища, яке може сприяти навчанню та саморозвитку, а також сприятливі умови для затишного робочого місця, де вчителі можуть експериментувати зі своїми педагогічними ідеями, практикувати безперервне навчання та залучати їхній ентузіазм.

Література (References):

- 1.Lohman, M.C. (2005) A Survey of Personal and Environmental Factors Influencing the Engagement of Two Professional Groups in Informal Workplace Learning Activities.
- 2.Ying, I. (2012) Exploring Discursive Practices of Teacher Learning in a Cross Institutional Professional Community in China. In: Kooy, M. and van Veen, K., Eds., Teacher Learning That Matters: International Perspectives, Routledge, New York, 176-194.
- 3.Engin, M. and Atkinson, F. (2015) Faculty Learning Communities: A Model for Supporting Curriculum Changes in Higher Education. International Journal of Teaching and Learning in Higher Education, 27, 164-174
- 4.Jiang, et al. (2009) Teacher's Autonomy and Its Internal Mechanism. Beijing Normal University Press, Beijing, 224-228.

PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS IN INFORMAL EDUCATION IN THE PRC.

Ma Li, post-graduate student

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

Abstract. *The work established that the professional development of teachers is an integral part of their career growth by attending seminars, trainings, advanced training courses, etc. Along with this, it is stated that teachers have full autonomy in self-realization in their professional career.*

Key words: *professional education, teachers, non-formal education, China*

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Кедря О. В., Віротченко С. А.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Анотація. Досліджено поняття та основні положення мовлення, класифіковано його види, а також методи навчання процесу мовлення. Застосовуючи отриману інформацію, складено комплекс практичних вправ, що спрямований на розвиток мовлення учнів, що вивчають китайську мову.

Ключові слова: розвиток мовлення, китайська мова, методи розвитку, комунікативні навички, педагогічний метод, вправа.

З кожним роком КНР все більше зміцнює свої позиції на міжнародному ринку, що робить вивчення китайської мови все більш привабливим та перспективним, в чому і полягає актуальність даного дослідження.

Мовлення – це процес комунікації людей між собою, що може бути виражений як у зовнішній формі (письмове та усне мовлення), так і у внутрішній (процес мислення та подальше трансформування думок у одну з зовнішніх форм) (Ковальчук, 2020). Письмове мовлення складається з письма та читання, в той час як усне мовлення складається з говоріння та аудіювання.

Серед задач цього процесу можна виділити три основні: інформування, переконання та розвага. Інформування спрямоване на обмін знаннями, переконання ставить за мету насадження певної думки чи ідеї, а розвага націлена на викликання позитивних емоцій та відпочинок.

Оскільки мовлення є складним процесом, то існує безліч різноманітних методів, що спрямовані на його розвиток з різних аспектів. В даній роботі розглянуто такі: слуховий (сприйняття інформації шляхом слухання), візуальний (сприйняття інформації за допомогою зору), аудіовізуальний (сприйняття інформації за допомогою зору та слуху), практичний (відпрацювання вивченого матеріалу), соціальний (відпрацювання вивченого матеріалу, знаходячись у групі) та індивідуальний (самостійне навчання). Крім цього, є два методи, що відрізняються центральною фігурою, а саме: метод, орієнтований на вчителя, та метод, орієнтований на учня. Перший базується на повному контролі освітнього процесу вчителем, а другий допомагає учню приймати в ньому активну участь (Kampen, 2021).

При вивченні китайської мови, як і при вивченні будь-якої іншої іноземної мови, дуже важливим є комплексний підхід до практичних

вправ. В сформованому в даній роботі комплексі вправ виділено чотири найголовніших аспекти: постановка правильної вимови, збагачення словникового запасу, відпрацювання граматичних одиниць та розвиток мовлення. Перша група вправ включає: читання таблиці пін'їнь, написання складів на слух, читання слів з урахуванням тонів, обрання з двох варіантів та розпізнавання тону вимовлених слів. Друга група вправ включає: ознайомлення з новим текстом, поєднання слів з перекладом, пошук антонімів та підстановка слів в речення. Третя група вправ включає: складання своїх речень за правилами, складання речень із наведених слів, виправлення помилок та переклад з використанням граматичних одиниць. Четверта група вправ включає: відповіді на питання, складання питань та відповідей, складання діалогів, аудіювання з відповідями на питання та дискусія з наданої теми. Усі ці вправи спрямовані на рівномірний розвиток необхідних мовних навичок та логічно між собою пов'язані. Як теорія не має сенсу без практики, а практика не може існувати без теорії, так кожен з цих аспектів залежить від іншого, що робить комплексний підхід до розвитку мовлення тих, хто вивчає китайську мову, єдиним правильним рішенням.

Отже, детальне дослідження поняття мовлення допомогло зрозуміти його важливість та багатофункціональність, а також розглянути різноманітні методи навчання мовлення. Використовуючи отриману інформацію, було складено комплекс вправ, що спрямований на розвиток мовлення учнів, що вивчають китайську мову. Очікуваним результатом є підвищення ефективності освітнього процесу.

Література (References):

1. Ковальчук, О. (2020). Методики дослідження мовленнєвого розвитку молодшого школяра. <https://vseosvita.ua/library/metodiki-doslidzenna-movlennevogo-rozvitku-molodsogo-skolara-365659.html>
2. Kampen, M. (2021). The Ultimate Guide to Teaching Methods for Modern-Day Teachers. <https://www.prodigygame.com/main-en/blog/teaching-methods/>

PRACTICAL ASPECTS OF DEVELOPING STUDENTS' SPEECH IN THE PROCESS OF CHINESE LANGUAGE LEARNING

Kedria Olha, Svitlana Virotschenko
V. N. Karazin Kharkiv National University

Summary: *The article is devoted to the study of the concepts and main points of speech, classifying its types, as well as methods of teaching the process of speech. Using the received information, we have created a set of practical exercises intended to develop the speech of Chinese language learners.*

Keywords: *speech development, Chinese language, development methods, communication skills, teaching method, exercise.*

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ФОНЕТИКИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Кіріяченко І.А., Шевченко А.О.

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Анотація. У публікації висвітлені основні інноваційні методи та техніки, які є ефективними під час викладання фонетики китайської мови студентам, з огляду на її особливості. У роботі описані методи моделювання, перебільшення, взаємодії з папером та інші, а також можливості їх осучаснення в умовах розвитку технологій.

Ключові слова: вимова, засвоєння, метод, техніка, фонетика.

Фонетична складова китайської мови завжди представляє складність для студентів та широке коло питань для досліджень для дослідників. Для допомоги засвоєння особливостей фонетики та оволодіння навичками говоріння актуальними є дослідження навчання ініціалей, фіналей та тонів, методів викладання піньїну, аналіз підручників та ролі викладання фонетики серед інших методичних навичок. Дослідження підходів до викладання фонетики китайської мови залежить від цільової аудиторії, зокрема від вікової категорії студентів. Наприклад, Ф. Бідурі у своїй роботі доходить висновку про доцільне та ефективне використання пісень, віршів, розповідей та техніки питань-відповідей для оволодіння звуками китайської мови та закономірностями їх поєднання (Biduri, 2017). Зважаючи на важливість правильного засвоєння фонетики китайської мови та розвиток методики, у нашому дослідженні ми зосередили свою увагу на інноваційних підходах, ефективних стратегіях та техніках викладання фонетики китайської мови для студентів (не носіїв китайської мови).

Серед поширених методів викладання фонетики китайської мови виділяються метод моделювання або імітації, за якого вчитель демонструє правильну вимову, а учні повторюють. Під час імітування доцільно звертати увагу на вимову ініціалей та фіналей, тонів, інтонацію. Ефективним є як індивідуальне, так і групове наслідування. Метод зв'язування також є продуктивним при викладанні фонетики. Він полягає у використанні фонем, яка вже була вивчена або існує в рідній мові учня, щоб вивести нову фонему (наприклад, за умови правильної вимови «sh» можна розтягнути інтервал цього звуку, перейти на дзвінке звучання і природно дійти до «г»).

Часто вживаною додатковою технікою при демонстрації є перебільшення. Вона полягає у вмотивованій гіперболізації певних звуків для кращого засвоєння студентами, але є необхідною лише на початкових

етапах вивчення певного звуку. Наприклад, під час навчання еризації можна перебільшувати ретрофлексію після «ng».

Наразі поширеності набуває метод графічного представлення зображень мовленнєвого апарату замість використання органів мовлення вчителя для наочності. Наприклад, під час вимови викладач та учні можуть вказувати на положення або руку язика на малюнку. Розвиток технологій дозволяє використовувати не лише ілюстрації, а й залучати відео на заняттях.

Одним з інноваційних методів можна вважати техніку дмухання на папір. Як відомо, у китайській мові існує 6 придихальних звуків та 6 непридихальних. Різницю, яка полягає у аспірації та силі повітряного потоку при вимові, засвоїти не носіям китайської мови важко. Зрозуміти різницю та навчитися правильно вимовляти звуки різних груп може допомогти аркуш паперу. Достатньо використовувати шматочок аркушу, щоб навчити їх самостійно інтуїтивно відчувати силу повітряного потоку під час вимови.

Окрім того, для кращого відпрацювання та розуміння різниці між звуками китайської мови, Лі Шань (李珊, 2017) детально описує користь застосування порівняльного аудіювання на заняттях. Воно полягає у виконанні переліку вправ на розрізнення, порівняння та сприйняття відмінностей, наприклад, слухання парних одно складів або ж двоскладних одиниць.

Задля формування фонетичної компетентності у людей, які вивчають китайську мову як іноземну, необхідно приділяти увагу методам навчання та сучасним тенденціям розвитку у цій галузі. Традиційні методи навчання, які втрачають актуальність, можуть замінюватися інноваційними, якщо це сприяє кращому засвоєнню, підвищенню активності та інтересу до процесу навчання. Необхідним є застосування комплексу методів та технік викладання задля кращого результату та опанування усіх особливостей фонетики китайської мови.

Література (References):

1. Biduri, F.N. (2017). Teaching Chinese Language Pronunciation for Early Childhood Education in Jakarta. Open Access Library Journal, 4: e4215. <https://doi.org/10.4236/oalib.1104215>
2. 李珊 (2017). 对外汉语语音教学方法和技巧. 北方文学. 2017年2期.

INNOVATIVE APPROACHES TO TEACHING CHINESE PHONETICS

Kiriyachenko Iryna, Shevchenko Anastasiia

V. N. Karazin Kharkiv National University

Summary: *The publication highlights the main innovative methods and techniques that are effective when teaching phonetics of the Chinese language to students. The work describes the methods of modeling, exaggeration, interaction with paper, and others, as well as the possibilities of their modernization in the conditions of technological development.*

Keywords: *pronunciation, acquisition, method, technique, phonetics.*

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Маремора А. А., Віротченко С. А.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

***Анотація.** Дослідження поняття перекладознавчої компетенції, її складових, методів формування та взаємодії з лінгвістичною компетенцією. Створення двох комплексів вправ, спрямованих на формування навичок перекладознавчої та взаємодіючих з нею компетенцій, що є необхідними для письмового та усного перекладу.*

***Ключові слова:** перекладознавча компетенція, китайська мова, лінгвістична компетенція, вправа, метод, усний переклад, письмовий переклад.*

Наразі КНР займає одне з ключових місць в економіці світу, а мандаринська – мова для співробітництва на міжнародному рівні, що збільшує потребу у створенні навчальних програм, спрямованих на підготовку висококваліфікованих перекладачів, і, відповідно, зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Мета роботи полягає у розробці комплексів вправ, що допоможуть студентам другого курсу відпрацювати навички усного та письмового перекладу, а також можуть бути використані у подальшому вивченні методики формування перекладознавчої компетенції.

Загалом термін «перекладознавча компетенція» був введений ізраїльським перекладознавцем Г. Турі під час порівняння різних варіантів перекладу одного тексту. Тоді науковець дійшов думки, що основною метою при перекладі є відтворення сенсу з адаптацією до певного соціуму та культури, а не дотримання високого ступеню буквалізму. Відповідно, робота перекладача – створити текст, що буде відповідати перекладацькій нормі, тобто буде прийнятним для цільової аудиторії та виконуватиме комунікативну функцію (Toury, 1995).

В результаті, термін отримав два варіанти визначення. Перший – наявність здатності здійснити такий переклад на фаховому рівні. Другий – номенклатура знань, навичок та умінь для забезпечення цієї здатності (Черноватий, 2014).

Складовими компетенції є перелік субкомпетенцій, що допоможуть досягти цієї мети. Але він не є фіксованим, оскільки термін виник відносно недавно. До того ж виникають розбіжності через проблему перекладності терміну «competence», що може позначати як «компетентність», так і «компетенцію» (Черноватий, 2014).

Ми дотримуємося думки, що найбільш повний перелік включає у себе чотири складові, а саме: дослідницьку чи пошукову субкомпетенцію (вміння шукати додаткову інформацію за недостатньої екстралінгвістичної субкомпетенції), технічну чи інструментальну (використання необхідних програмних забезпечень, робота з машинним перекладом), базову та предметну (навички безпосереднього здійснення перекладу), а також наявність знань принципів перекладу.

До того ж у висококваліфікованого перекладача має бути сформована лінгвістична компетенція, оскільки за принципами Е. Доле, перекладачі мають вміти перекласти текст милозвучно для цільової аудиторії (Тащенко, 2021).

Тому ми створили два комплекси з трьома видами вправ, для покращення вищеперелічених субкомпетенцій для письмового та усного перекладів за бізнес-тематикою. Серед них підготовчі вправи на ознайомлення з термінологією, вправи для формування навичок (трансформації та адаптації на мову перекладу) та вправи для розвитку умінь (безпосередній фаховий переклад).

Таким чином, у результаті нашого дослідження був створений новий практичний матеріал, що може стати у нагоді під час розробки нової навчальної літератури, оскільки цей напрям ще є недостатньо вивченим і вимагає подальшого розвитку.

Література (References):

1. Toury, G. (1995). *Descriptive translation studies and beyond*. J. Benjamins Pub.
2. Черноватий, Л. М. (2014). Зміст поняття "фахова компетентність перекладача" як складової методики навчання. *Вісник Житомирського державного університету*, (2 (74)), 84–86. <https://core.ac.uk/download/pdf/20572114.pdf>
3. Тащенко, Г. В. (2021). Актуальні проблеми теорії та практики перекладу : конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. друкарня «Мадрид».

METHODS OF DEVELOPING STUDENTS' TRANSLATION COMPETENCE IN LEARNING CHINESE LANGUAGE

Marema Anastasiia, Svitlana Virotenko

V. N. Karazin Kharkiv National University

Summary: *The article is devoted to the study of the concept of translation competence, its components, methods of formation and interaction with linguistic competence. Creation of two sets of exercises aimed at developing the skills of translation competence and other competencies necessary for translation and interpreting.*

Keywords: *translation competence, Chinese language, linguistic competence, exercise, method, interpretation, translation.*

СТВОРЕННЯ HSK ТА СТАНДАРТІВ РІВНІВ ВОЛОДІННЯ КИТАЙСЬКОЮ МОВОЮ

Ситник І. В.

доцент кафедри китайської мови і перекладу

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9307-6180>

Анотація: *HSK – міжнародна система тестування рівня володіння китайською мовою. Дослідження має на меті розглянути етапи створення тестування HSK, а також стандартів, які покладені в основу написання завдань до тестування та рівнів володіння китайською мовою.*

Ключові слова: *HSK, китайська мова, тестування, стандарт, рівні володіння*

HSK (汉语水平考试) – це міжнародна система тестування рівня володіння китайською мовою, що має на меті оцінити здатність використовувати китайську мову аплікантами, котрі планують жити, вчитися або працювати в китайськомовному середовищі.

З 1980-х років процес започаткування і розвитку HSK пройшов три стадії:

1) Стадія започаткування – HSK 1.0 (1984 р. – 2008 р.)

HSK почали розробляти в 1984 р., офіційно запровадили в Китаї в 1990 р. та впровадили за кордоном у 1991 р.. В 1992 р. HSK отримує статус державної стандартизованої системи тестування рівня володіння китайською мовою. Згодом HSK поділено на відповідні три частини – базова (基础), початкова і середня (初, 中) і висока (高), в межах яких сформовано 11 рівнів складності.

2) Перехідна стадія – HSK 2.0 (2009 р. – 2020 р.)

За рішенням Штаб-квартири Інституту Конфуція з 2004 р. з метою популяризації китайської мови, культури і мистецтва за кордоном відкривається система навчально-наукових закладів – Інститут Конфуція. На основі отриманих результатів проведених досліджень фактичної ситуації з викладання китайської мови за кордоном в 2009 р. HSK 1.0 реформовано і запущено HSK 2.0, в якому відбулися чотири основні зміни: 1) встановлюється нова концепція, орієнтована на учня, і дотримується принцип «поєднання викладання і тестування, використання тестування для сприяння викладанню і вивченню»; 2) три частини та 11 рівнів складності змінюються на шість рівнів складності; 3) відкориговано кількість лексики для кожного рівня; 3) запроваджуються вдосконалені методи викладання і вивчення на основі актуальних тем і завдань; 4) покращується рівень надання екзаменаційних послуг.

3) Стадія систематизації – HSK 3.0 (2021 р. – дотепер)

З розвитком китайської освіти за кордоном і новими концепціями міжнародних мовних стандартів, представлених Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти і шкалою Американської ради з викладання іноземних мов, опублікована і впроваджена нова програма «Стандарт рівнів володіння китайською мовою в міжнародній китайській освіті» (2021). Водночас активно розробляється версія HSK 3.0 з метою відповідати міжнародним тенденціям.

Процес створення і вдосконалення стандартів рівня володіння китайською мовою поділяється на декілька етапів:

Перший етап: у 1988 р. Люй Бісун (吕必松), президент Китайського товариства викладання китайської мови як іноземної, разом із колективом викладачів розробили першу навчальну програму «Стандарти та опис рівнів знань китайської мови (пробна версія)» (《汉语水平等级标准和等级大纲(试行)》). Згодом комітетом Екзаменаційного центру HSK опубліковано оновлену навчальну програму «Рівні володіння лексикою та ієрогліфами китайської мови» (2001). Ця навчальна програма є нормативним документом, розроблена для викладання китайської мови як іноземної в Китаї і за кордоном (Ситник; Ісаєва, 2022).

Другий етап: опубліковано навчальну програму «Рівні володіння китайською мовою та опис граматичних рівнів» (《汉语水平等级标准和语法等级大纲》). У нову навчальну програму додано детальний зміст навчальних тем.

Третій етап: у 2007 р. сформовано експертну групу для розробки нових стандартів навчальних програм, як наслідок, у 2010 р. затверджено «Класифікація тонів, ієрогліфів і слів в системі міжнародної китайської освіти» (《汉语国际教育用音节汉字词汇等级划分》). У програмі вперше використано тони і об'єднано у єдиний словник ієрогліфи і слова.

Четвертий етап: з метою формування національних стандартів, які відповідають потребам глобалізації, починаючи з 2018 року, штаб-квартира Інституту Конфуція та дві спеціально створені експертні групи розробили навчальну програму «Стандарт рівнів володіння китайською мовою в міжнародній китайській освіті» (《国际中文教育中文水平等级标准》) (2021).

Література (References):

1. 国际中文教育中文水平等级标准 (2021). 北京: 中华人民共和国教育部国际语言文字工作委员会.
2. 汉语水平词汇与汉字等级大纲 (2001). 国家汉语水平考试委员会办公室考试中心. 北京: 经济科学出版社.
3. Ситник, І.В., Ісаєва, Н.С. (2022). Квантитативні характеристики лексичного складу підручників китайської мови початкового рівня. *Сходознавство*, 89, 207-226. <https://doi.org/10.15407/skhodoznavstvo2022.89.207>

КУРДИ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ: ЕТНІЧНА, КУЛЬТУРНА ТА РЕЛІГІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ

Новіков Іван Андрійович, аспірант I курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-4714-9300>

Науковий керівник: к. і. н., доц. Л. М. Ямпольська

Анотація: *Більшість проблем і конфліктів у сучасному світі базується на нерозумінні і невмінні вбачати культурні відмінності різних народів і націй. Дослідження має на меті показати спільне та відмінне в культурному світосприйнятті курдів у порівнянні з іншими народами, які мешкають на Близькому Сході.*

Ключові слова: *Близький Схід, курдська культура, езидизм, культурна ідентичність, національне свято.*

Тема є актуальною через активізацію збройних конфліктів на території Близького Сходу в ХХІ ст. Їхньою невід'ємною рисою є розбіжність у сприйнятті культурних цінностей різних народів і націй. Демонструючи свою культурну самобутність, курдська етнічна меншина постійно нагадує про необхідність вирішення своєї долі: від набуття національно-культурної автономії в межах тих держав, де вона компактно проживає (Туреччина, Іран, Ірак, Сирія), до створення власної держави, адже курди є найбільшою бездержавною нацією в сучасному світі.

Новизна дослідження полягає у погляді на національну культуру як основу самоідентифікації курдської етнічної меншини на Близькому Сході, аналізі її неоднорідності, зокрема релігійної. Особливу увагу приділено езидизму як специфічній синкретичній релігії курдського субетносу. Показано, як в умовах історичного розвитку без власної держави курдам вдалося зберегти свою ідентичність.

Мета доповіді – проаналізувати особливості курдської етнічної, культурної та релігійної ідентичності у порівнянні з іншими народами, які проживають на Близькому Сході. Автором використані методи аналізу та синтезу, дедукції та індукції, а також емпіричний метод наукового дослідження.

Курди мають багатовікову історію на території Близького Сходу. Свою історію формування курди пов'язують з хуритськими народами, які мешкали в цьому регіоні у ХVІ ст. до н.е. (Голуб, 2010, с. 154–155). На сьогодні вони є найбільшим народом на планеті, який не має власної держави. За приблизними статистичними даними 2016 р. (вони не є повними, з огляду на відсутність офіційних переписів населення

курдофонних регіонів), їхня чисельність налічує близько 46,6 млн осіб; населяють вони переважно гірські місцевості сучасних територій Туреччини, Ірану, Іраку та Сирії (Yampolska, 2013, р. 336). Курдська національна культура формувалася в період запеклої боротьби між Османською імперією та Сефевідським Іраном за оволодіння етнічним Курдистаном, Вірменією, Південним Азербайджаном (Бідочко, 2016, с. 3–8). Період пізнього Середньовіччя став важливим етапом в історії курдів. Етнічний Курдистан був розділений між султанською і шахською владою (битва під Чалдираном у 1514 р., перший поділ Курдистану), що вплинуло на формування відмінностей у курдських культурах Османської і Сефевідської імперій. Однак більшість культурних особливостей залишалися традиційними для курдського населення. Незважаючи на мусульманське віросповідання і потужні асиміляційні процеси з боку правлячих політичних еліт, розділена курдська спільнота не втратила власної культурної самобутності.

Зрештою тривале сусідство з арабським, турецьким, перським населенням вплинуло і на релігійне світосприйняття курдів. Ортодоксальний іслам витіснив більшість домусульманських вірувань курдів, на сьогодні близько 75% сповідують іслам сунітського зразка. Інші групи курдів або є шиїтами, або сповідують езидизм (Момрик, 2011, с. 86–101) – синкретичну релігію з елементами ісламу, юдаїзму, християнства та зороастризму. Єзидизм, разом з алевізмом та Ахл-є Хакк, є елементом такої групи релігійних течій, як язданізм (Omerkhalı, 2004). Крім етнодемографічних і релігійних особливостей, курдська культура має і соціально-побутові відмінності від культур інших народів Близького Сходу. Зокрема, жінки в курдському суспільстві відіграють більшу роль у порівнянні з арабським світом. Особливу увагу варто приділити національним святкам і таким важливим аспектам повсякденного життя, як весілля та похорон. Зокрема, на весіллі часто танцюють курдський танець гованд.

Таким чином, курдська культура має традиційні риси, які помітно відрізняють її від інших народів Близькосхідного регіону. Проте тривалий історичний розвиток курдського розділеного народу у складі інших держав привів і до запозичення культурних традицій сусідніх народів.

Література (References):

1. Голуб, В. (2010). Становище курдської меншини на території Туреччини, Ірану, Іраку та Сирії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер. : Міжнародні відносини, 2, 154–164.
2. Yampolska, L.M. (2023). The Kurdish National Movement in the Context of State-forming Processes in Iraq in the XXth – at the Beginning of the XXIst

Century. *Development Trends in Social Science in the Era of Digitalization: Scientific monograph*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 336–370. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-292-0-15>

3. Бідочко, Л. (2016). Культурний матеріалізм як стратегія дослідження культурних систем. *Матеріум*, 64 : Політичні студії, 3–8.

4. Момрик, А.П. (2011). Єзиди України (невідома діаспора). *Сходознавство*, 53–54, 86–101.

5. Omerkhali (Usoyan), Kh.R. (2004). On the Question of the Genesis of Yezidism in Connection with the Initiation Ceremony in Vedic Religion, Zoroastrianism and Yezidism. *International Conference on Kurdish Studies*, 2004, May 17-19. Cracow: Polish Academy of Sciences Press, vol. 1, 145–151.

KURDS IN THE MIDDLE EAST: ETHNIC, CULTURAL AND RELIGIOUS IDENTITY

Ivan Novikov, 1st year postgraduate student

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

Summary: *Most of the problems and conflicts in the modern world are based on misunderstanding and inability to see the cultural differences of different peoples and nations. The research aims to show the common and the different in the cultural worldview of the Kurds in comparison with other peoples living in the Middle East.*

Key words: *Middle East, Kurdish culture, Yezidism, cultural identity, national holiday.*

КИПАРИС ЯК ДЕНДРОЛОГІЧНИЙ СИМВОЛ У СУФІЙСЬКІЙ ПОЕЗІЇ ДОБИ КРИМСЬКОГО ХАНСТВА

Смольницька О. О.,
кандидат філософських наук
консультант з філології

Місія «Постуляційний Центр беатифікації й канонізації святих»
Української Греко-Католицької Церкви (Львів)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9864-1727>

Анотація: Дослідження пропонує аналіз символу кипариса у вибраній ліриці кримських ханів та інших. Простежено формування уявлень про основні значення цього дерева в найдавніших культурах. Звертається увага на суфійський дискурс. Застосовується компаративний, міфологічний та інший аналіз.

Ключові слова: поезія, суфії, символ, архетип, кипарис, переклад, Ерос, Танатос.

З культурою Сходу (від вербальної, часто – поетичної, до невербальної – візуальної, найчастіше – орнаментів) часто асоціюються троянда і кипарис.

Мета – дослідити кипарис як дендрологічний символ у вибраній суфійській поезії – зокрема, Кримського ханства. Опрацьовано джерела українською, тюркськими, англійською, французькою мовами. Завдання: 1) проаналізувати кипарис у стародавніх культурах; 2) дослідити цей символ у суфіїв і дервішів. Переклад цитат із різних мов належать авторці пропонованого дослідження.

Кипарис у вибраній суфійській поезії та фігурування цього символу в сучасному українському перекладі вже досліджувався (Смольницька, 2021), але варто простежити кипарис як архетиповий символ в архаїчних культурах. Як зазначається дослідниками, це дерево символізує безсмертя (Hall, 1994, p. 145). У фінікійській культурі він означав «родючість і воскресіння» (Shepherd, 2002, p. 240). Його так і називали – «дерево воскресіння» (Colin, 2000, p. 182). В Елладі він пов'язувався, зокрема, з богом Гадесом, означав підземний світ і тому висаджувався на цвинтарях (Shepherd, 2002, p. 240). Вірили, що саме це дерево «уберегає від пекла» (Colin, 2000, p. 182) (зрозуміло, що не тіло, а душу). Кипарису приписувалися дива (ibid.). Про нього в аналізованому східному контексті можна виокремити дві тенденції. Перша – поховальна, яка найбільш поширена в інших країнах. Чому саме це дерево саджали на могилах? Вірили, що його деревина «береже тіло від розкладання» (Hall, 1994, p. 145) (може, тут відіграють роль знезаражувальні чинники, у тому числі аромат), але водночас і темне гілля (глиця) кипариса означала смерть (ibid.). Але є й друга тенденція. Орієталісти, зокрема, зазначають про головний убір турецьких дервішів, де зображено кипарис: це дерево

порівнюється «з полум'ям і світлом пророка Мухаммеда» (Zarcone 2009, р. 46) – тобто зі знанням, просвітленням, вірою, досконалістю. Відтак, кипарис тут має оптимістичну конотацію: він спрямований угору, без відволікання (див. нижче про ідеал дервіша), а полум'я та світло як світять, так і гріють. Тобто кипарис може нагадувати меч і свічку. Як символ він тягнеться до світла, але й дає світло. Це і *Танатос* (на фунеральних пам'ятках), але й *Ерос*, а також це й меч воїна Аллаха.

Отже, кипарис у цих віршах цілком може мати обидві конотації – від суто суфійської (яка містить «підсимволи» сакральних полум'я і світла) до загальнофунеральної. Тобто це знання, але й Танатос – і водночас бойова символіка. Також урахуймо, що це дерево фактично перебуває у трьох світах (якщо згадати шаманську структуру трьох світів): низ (земля) – середина (земля на могилі, сам надгробок) – верх (вершина тягнеться вгору, у небеса).

Література (References):

1. Смольницька, О. О. (2021). Компаративний аналіз символу кипариса в китайській і суфійській поезії (на матеріалі здобутків Ярослави Шекери та Максима Стріхи). *Матеріали V всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю «Питання Сходознавства в Україні» (15 квітня 2021 р., Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, факультет іноземних мов, факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу). [Питання Сходознавства в Україні: Тези доповідей V Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю 15 квітня 2021 р., Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, факультет іноземних мов, факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу]* – Харків, 68–70.
2. Hall, J. (1994), *Illustrated Dictionary of Symbols in Eastern and Western Art*. Illustrated by Chris Puleston, John Murray.
3. Shepherd, R. & R. (2002), *1000 symbols. What shapes mean in art & myth, With 1,157 illustrations*, Thames & Hudson.
4. Colin, D. (2000), *Dictionnaire des symboles, des mythes et des légendes*. Hachette.
5. Zarcone, T. (2009), *Le soufisme. Voie mystique de l'islam*. Gallimard. (Découvertes Gallimard Religions).

CYPRESS AS A DENDROLOGICAL SYMBOL IN SUFI POETRY OF THE THE CRIMEAN KHANAT'S PERIOD

Olga Smolnytska,

*Candidate of Philosophical Sciences, Consultant in Philology,
the Mission „Postulation Center of Beatification and Canonization of Saints” of the
Ukrainian Greek Catholic Church (Lviv)*

ORCID iD [0000-0001-9864-1727](https://orcid.org/0000-0001-9864-1727)

Summary: *The research offers an analysis of the cypress symbol in selected lyrics of the Crimean Khans and others. The formation of ideas about the main meanings of this tree in the most ancient cultures is traced. Attention is drawn to Sufi discourse. Comparative, mythological and other analysis is used.*

Keywords: *poetry, Sufis, symbol, archetype, cypress, translation, Eros, Thanatos.*

**ТЕОРЕТИЧНИЙ КОНЦЕПТ «ІЗРАТИНА» М. КАДДАФІ В
КОНТЕКСТІ ВИРІШЕННЯ БЛИЗЬКОСХІДНОЇ ПРОБЛЕМИ
(ДРУГА ПОЛОВИНА 70-х рр. ХХ – ПОЧАТОК ХХІ ст.)**

Ямпольська Лариса Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7884-8050>

Анотація: доповідь присвячена аналізу теоретичного концепту «Ізратина» М. Каддафі в контексті вирішення палестино-ізраїльського конфлікту. Показана еволюція поглядів лівійського лідера (від підтримки міжнародного тероризму до ідеї створення інтегрованої демократичної демілітаризованої держави для євреїв і арабів). Зроблено висновки про переваги дипломатії та мирного співіснування різних народів і релігій на території Палестини.

Ключові слова: «третя світова теорія», Близький Схід, Ізратина, арабо-ізраїльський конфлікт, тероризм.

«Третя світова теорія» лідера Лівійської революції Муаммара аль-Каддафі, яка отримала розвиток у трьох частинах «Зеленої книги» (1976-1979 рр.) (Gaddafi, 2016), вплинула на формування зовнішньополітичної концепції Соціалістичної Народної Лівійської Арабської Джамахірії (СНЛАД) з кінця 70-х рр. ХХ ст. В її основу були покладені три принципи: антиколоніалізм, неприєднання та «арабська єдність». Як прихильниця ідеї панарабізму Лівія виступала ініціатором створення коаліції арабських держав у війнах з Ізраїлем, починаючи з 1948 р. У промові з приводу 15-ї річниці Лівійської революції М. Каддафі так визначив позицію СНЛАД: «звільнення Палестини і знищення сіоністського утворення» (Quenzer, 2013). Інтернаціональна армія М. Каддафі надавала фінансову та військову допомогу ісламістським і націоналістичним організаціям, зокрема палестинським (ФАТХ, ОВП, ХАМАС). Лівія витрачала на ці заходи 70-100 млн. доларів щорічно, створила на своїй території більше 20-ти таборів для підготовки «мусульманських воїнів» (Beyer, 2023). США, які в близькосхідному конфлікті підтримували Ізраїль, оголосили Лівію «розсадником міжнародного тероризму», ініціювавши введення проти неї торговельно-економічних і політичних санкцій, а в квітні 1986 р. застосували терористичні методи – масовані бомбардування Триполі та Бенгазі.

Поглиблення арабо-ізраїльського конфлікту, а також досвід М. Каддафі у боротьбі з американським та ісламським тероризмом (організацією «Брати- мусульмани») сприяли трансформації його політичних поглядів. Розмежувавши поняття міжнародного тероризму і національно-

визвольної боротьби палестинського народу за «збирання територій» задля створення автономії (Веймаус, 2003), М. Каддафі запропонував у 2003 р. оригінальний варіант вирішення близькосхідної проблеми – створення єдиної демократичної демілітаризованої держави для євреїв і арабів – Ізратини (Ізраїль + Палестина) (Каддафі, 2003). Проаналізувавши плани британських політиків – Верховного комісара Палестини Артура Гренфелла Уокопа, керівника прикордонної комісії британського підполковника С.Ф. Ньюкомба, лейбористського політика Герберта Стенлі Моррісона (30-ті рр. ХХ ст.), які розвивали ідею створення федеративної палестинської держави у складі єврейської, арабської областей та Єрусалиму; сіоністські пропозиції Раббі Беніаміна, Меіра Іміта, які закінчилися 14 травня 1948 р. одностороннім проголошенням Держави Ізраїль; арабські варіанти 40-х рр. ХХ ст. (пропозиції трансйорданського еміра, короля Йорданії Абдалли I ібн Хусейна та голови іракського уряду Нурі Саїда) про створення єдиної держави з єврейською автономією, М. Каддафі вказав на дві помилки – відмову від створення єдиної держави та одностороннє проголошення держави Ізраїль, які є осердям сучасної трагедії. «Ізраїльсько-палестинський конфлікт – це боротьба між двома сторонами, кожна з яких, за історичним правом, вважає одну й ту ж територію – Палестину частиною своєї країни» (Khair, & Gaddafi, 2003).

З огляду на культурно-історичні традиції, асиміляційні процеси, господарську інтеграцію арабського та єврейського народів, а також мізерність території для збереження безпеки двох існуючих держав, Каддафі вважав логічними наступні дії: повернення палестинських біженців на батьківщину; створення єдиної держави – Ізратини – за аналогією з Ліваном, її вступ до Ліги арабських держав; вільні вибори під контролем ООН; відмову від зброї масового знищення на Близькому Сході.

Теоретичний концепт «Ізратина» М. Каддафі, на відміну від ідеї «мир в обмін на територію», яка періодично спливає в політичних колах Ізраїлю і Палестинської автономії, заслуговує на увагу, оскільки змішана держава мусульман, іудеїв, християн, представників малих конфесій; арабів, євреїв та інших народів мала на меті унеможливити загрозу палестинського тероризму та відповідної жорсткої ізраїльської протидії, що ще раз показала остання війна ХАМАСу і Держави Ізраїль восени 2023 р. Більше ідейний теоретик, ніж прагматик і реаліст, М. Каддафі створив «уявний простір» інтегрованої Ізратини на Близькому Сході в контексті «миру і війни під олівами», зробивши акцент на перевагах дипломатії та мирному співіснуванні різних народів і релігій на Святій землі.

Література (References):

1. Gaddafi, Muammar. The Green Book (2016). Retrieved from: https://archive.org/stream/TheGreenBookMuammarGaddafi/gaddafi-green-book_djvu.txt
2. Quenzer, Katlyn (2023). Out of Place, out of Time: Gaddafi and the Palestinian Resistance in the 1970s. *Postcolonial Studies*. Vol. 26, Issue 1. Munich: Ludwig-Maximilians-University, 66–72. Retrieved from: <https://doi.org/10.1080/13688790.2023.2178702>
3. Beyer, Greg (2023). Muammar Gaddafi: The «Mad Dog of the Middle East». *The Collector*. Retrieved from: <https://www.thecollector.com/mummar-gaddafi-mad-dog-middle-east/>
4. Веймаус, Леллі (2003). Із інтерв'ю з лівійським лідером Муаммаром Каддафі. Вилучено з: <https://web.archive.org/web/20041130101902/http://www.inosmi.ru/text/translation/168861.html>
5. Каддафі, М. Ізратина (Біла книга) (2003). Вилучено з: <http://www.economics.kiev.ua/index.php?id=790&view=article>
6. Khair, Ahmed, & Gaddafi, Muammar (2003). White Book: Isratine (Politics of Libya under Muammar Gaddafi). 46 p.

THE THEORETICAL CONCEPT OF ISRATINE BY M. GADDAFI IN THE CONTEXT OF SOLVING THE MIDDLE EASTERN PROBLEM (THE SECOND HALF OF THE 70s OF THE XXth CENTURY – THE BEGINNING OF THE XXIst CENTURY)

Larysa Yampolska, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Department of World History

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

Summary: *The report is devoted to the analysis of M. Gaddafi's theoretical concept «Isratine» in the context of solving the Palestinian-Israeli conflict. The evolution of Libyan leader's views (from supporting international terrorism to the idea of creating an integrated democratic demilitarized state for Jews and Arabs) has been shown. Conclusions about the advantages of diplomacy and peaceful coexistence of different peoples and religions on the territory of Palestine have been made by the author.*

Key words: *the third world theory, the Middle East, Isratine, the Arab-Israeli conflict, terrorism.*

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

*Миросєді Ольга Володимирівна, здобувачка третього
(бакалаврського) рівня вищої освіти факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного бізнесу*

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Науковий керівник: к.е.н., доц. І.О. Панова

ORDIC: <https://orcid.org/0009-0006-3382-6062>

***Анотація:** Питання зовнішньої політики Китайської Народної Республіки на сучасному етапі є особливо актуальним, враховуючи зростання ролі держави у світовій політиці. Протягом останніх десятиліть роль Китаю на міжнародній арені зростає саме завдяки успішній зовнішній політиці у різних сферах. З огляду на це, дослідження присвячене аналізу сучасних особливостей зовнішньої політики держави та чинників, які зумовлюють її статус супердержави та політичного гіганта.*

***Ключові слова:** зовнішня політика, «м'яка сила», Китайська Народна Республіка, супердержави, світова політика.*

На сьогодні Китайська Народна Республіка є однією з супердержав світу. Китай посідає чільне місце у світовій геополітиці, є економічним та політичним гігантом, країною з найбільшою кількістю населення та з високим рівнем науково-технічного прогресу. Крім того, сьогодні Китай є справжнім феноменом світової геополітики – якщо на початку ХХ ст. Китай був малорозвиненою державою, яка була частково колонізована, а після – окупована Японією, то сьогодні Китай – одна з найбільш розвинених країн світу. Враховуючи це, зараз у наукових колах приділяють все більшу увагу феномену Китаю, зокрема тим, які стосуються сучасних особливостей зовнішньої політики країни, враховуючи те, що Китай посідає чільне місце на міжнародній арені у багатьох аспектах.

Історія Китайської Народної Республіки, як сучасного об'єкта геополітичних відносин, розпочалась у 1949 році – у час створення цієї держави. Протягом кількох десятиліть зовнішня політика КНР орієнтувалась на Радянський Союз (до 1960х рр.) та США (1960-1970-ті рр.). У 1980х роках відбувається активна трансформація концепції зовнішньої політики країни, оскільки у цей період Китай змінює концепцію «друг-ворог» на взаємодію з різними державами світу, як високорозвиненими, так і «третього світу». У чинній Конституції Китайської Народної Республіки 1982 року підкреслено, що основними

постулатами зовнішньої політики Китаю є: взаємна повага суверенітету та територіальної цілісності, взаємний ненапад, невтручання у внутрішні справи інших держав невтручання у внутрішні справи Китаю, рівність та взаємна вигода, мирне співіснування. Усе це сьогодні слугує основою зовнішньої політики країни (Голянич & Божок, 2023).

Крім того, сучасна зовнішня політика Китаю має низку унікальних рис. Насамперед, зовнішня політика країни, як і інших держав, спрямована на захист власної незалежності та територіальної цілісності. Разом з тим, Китай не проводить агресивну зовнішню політику, а навпаки – застосовує для цього лише «м'які методи». Також для Китаю сьогодні важливим є створення сприятливого міжнародного середовища для відкритості, захист світу та сприяння спільному розвитку усіх країн. Тобто, як свідчать дослідження, основна концепція зовнішньої політики Китаю сьогодні – це концепція «м'якої сили», яка полягає у збільшенні ваги держави на міжнародній арені за рахунок збільшення пізнаваності та привабливості держави на глобальному рівні. Важливими інструментами «м'якої сили» Китаю сьогодні є культура держави, політичні цінності та особлива зовнішня політика, яка передбачає активну та рівну співпрацю з різними державами світу (Корнійчук, 2017).

Разом з тим, сучасна зовнішня політика Китаю також характеризується використанням економічних інструментів. Китай тісно співпрацює з багатьма державами у сфері економіки, здійснюючи як зовнішню торгівлю, так і збільшуючи вагу держави на міжнародному ринку. Наразі Китай є лідером з виробництва електроніки, продукції легкої промисловості, сільськогосподарської продукції. Також у країні активно розвивається інтелектуальне виробництво. Окрім цього, Китай співпрацює з міжнародними транснаціональними корпораціями, чимала кількість з яких має власні виробництва у межах країни. Стрімкий розвиток економіки та зростання за рахунок цього привабливості держави були спричинені технологічною революцією, яка триває в країні протягом останніх десятиліть. Економічний чинник також відіграє вирішальну роль у зовнішній політиці країни та є одним із основних у забезпеченні її провідного місця на світовій арені (Сергієнко, 2022).

Важливим напрямом зовнішньої політики Китаю на сучасному етапі є участь держави у подоланні глобальних проблем людства. Сьогодні Китай не прагне забезпечити власну гегемонію завдяки участі у перегонах озброєння, навпаки, як було зазначено, основну роль у зовнішній політиці країни має саме «м'яка сила», тож Китай долучається до вирішення глобальних проблем, підтримує ініціативи ООН з протидії змінам клімату, проблемі світового тероризму, подолання наслідків світової економічної кризи тощо. Окрім цього, Китай активно розвиває власну науку, а наукові дослідження китайських вчених та новітні розробки у технологічних галузях спрямовані на задоволення потреб людства.

Отже, Китай сьогодні – супердержава, яка для збільшення власної геополітичної ролі застосовує інструменти «м'якої сили» та власне економічне зростання. Усе це забезпечує вдалу зовнішню політику держави та сприяє її позитивному іміджу на міжнародній арені. Серед країн Сходу саме Китай сьогодні є однією з найбільш важливих у світовій політиці.

Література (References):

- 1.Голянич, Б. В. & Божок, Р. Ю. (2023). Основні засади формування зовнішньої політики Китаю. *Політичне життя*, 2, 119-123.
- 2.Корнійчук, Ю. Ю. (2017). Культура як «м'яка сила» в концепціях зовнішніх відносин Джозефа Ная. *Культурологічний альманах*. Взято з: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/18080/Korniychuk.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- 3.Сергієнко, Т. (2022). Особливості сучасної політики Китайської Народної Республіки на міжнародній арені. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*, 3(63), 106-112.

PECULIARITIES OF THE MODERN FOREIGN POLICY OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

Myrosedi Olha Volodymyrivna,

first (bachelor's) degree student of the School of International Economic Relations and Travel Business

V. N. Karazin Kharkiv National University

Supervisor: Candidate of Economic Sciences, Associate Professor I. O. Panova

Summary: *The issue of the foreign policy of the People's Republic of China is particularly relevant at the present stage, given the growing role of the state in world politics. Over the past decades, China's role in the international arena has increased precisely due to its successful foreign policy in various spheres. With this in mind, the study is devoted to the analysis of the current features of the state's foreign policy and the factors that determine its status as a superpower and political giant.*

Keywords: *foreign policy, soft power, People's Republic of China, superpower, world politics.*

ПРОГОЛОШЕННЯ КОРЕЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (ТЕХАН ЧЕГУК) ТА ЇЇ ДОЛЯ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОЇ СИТУАЦІЇ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Тумаков О. І., кандидат історичних наук, доцент
ORCID: 0009-0003-9776-6028

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Анотація: *Сприятливі міжнародні обставини, що склалися наприкінці ХІХ ст., дозволили корейській владі спробувати зміцнити суверенітет і підвищити міжнародний статус своєї держави шляхом проголошення у 1897 р. Корейської Імперії. Проте зміни у міжнародній ситуації на Далекому Сході у наступні роки звели ці спроби нанівець, що призвело до перетворення Кореї на японську колонію.*

Ключові слова: *Корейська Імперія, Далекій Схід, Японія, «континентальна політика», Росія, анексія.*

Протягом століть становище Кореї у складі далекосхідної цивілізації характеризувалося її васальною залежністю від Китаю. Однак кардинальні зміни міжнародної ситуації у Східній Азії, що відбулися у 40–70-ті роки ХІХ ст., поставили під загрозу традиційні корейсько-китайські зв'язки. Відбивши перші спроби західних держав насильно «відкрити» Корею, країна опинилася в зоні інтересів сусідньої Японії, яка динамічно розвивалася за західними зразками і готувалася до побудови власної колоніальної імперії.

Мета, яку поставило перед собою японське керівництво в контексті своєї «континентальної політики», полягала в тому, щоб «відірвати» Корею від Китаю і згодом встановити над нею свій повний контроль. Саме на це були спрямовані усі наступні зовнішньополітичні дії Токіо.

Наприкінці ХІХ ст. на Корейському півострові з'являється ще один «гравець» – Росія, міжнародний престиж і амбіції якої на той час значно зросли (1860 р. отримала спільний кордон з Кореєю). Царська дипломатія вміло користувалася неприязню корейського народу до японців для зміцнення своїх власних позицій в Кореї.

До кінця 90-х років ХІХ ст. встановився деякий баланс між головними «зовнішніми гравцями» на Корейському півострові. Це могло б сприяти стабілізації політичної ситуації у Кореї і збереженню її суверенітету у подальшому. Корейська правляча верхівка спробувала цим скористатися. 12 жовтня 1897 року король Коджон прийняв титул імператора. Було обрано нову назву корейської держави – *Техан Чегук* («Велика Корея»). Цей акт мав продемонструвати усьому світу, що відтепер Корея є країною незалежною, рівною в правах з іншими державами. Проте реальний міжнародно-правовий статус Кореї не змінився.

Відносна стабільність в «корейському питанні» зберігалася до російсько-японської війни 1904–1905 рр., з початком якої Японія посилила свій тиск на Корею. У лютому 1904 р. було підписано «Союзний договір», який дозволив японцям надавати політичні рекомендації корейському уряду і тимчасово займати стратегічно важливі пункти. У травні 1904 р., під тиском японців, Корея денонсувала усі договори з Росією.

Занепокоєний все більшим зростанням японського впливу, імператор Коджон спробував знайти міжнародної підтримки. У листопаді 1904 року за його наказом відбулася таємна поїздка до США протестанта Лі Синмана, відомого своїми антияпонськими настроями (у майбутньому – президент Республіки Корея). Відбулася його зустріч з державним секретарем США Дж. Хеєм і президентом Т. Рузвельтом, під час якої він звернувся з проханням гарантувати «повну незалежність» Кореї щоб запобігти перетворення на колонію Японії. Але ніякої підтримки Лі Синман не знайшов.

Після поразки у війні з Японією Росія була змушена піти з Кореї. Японці цим поспішили скористатися: вже 17 листопада 1905 р. Корею було оголошено японським протекторатом. Формально інститут імператорської влади зберігався, але було засновано пост японського генерального резидента у Сеулі, який взяв під свій контроль всю внутрішню і зовнішню політику країни.

Таємні звернення імператора Коджона до іноземних держав з проханням про захист суверенітету Кореї результатів не принесли. Документи свідчать, що Коджон навіть мав намір виїхати до Росії для того, щоб створити уряд в екзилі.

У серпні 1907 р. була офіційно розпущена корейська армія, до рук японців перейшли корейські суди і поліція. Японці взяли під свій контроль видавничу справу та багато інших сфер економічного і політичного життя. У липні 1908 р. японський кабінет міністрів прийняв «Постанову про анексію Кореї». Але на той момент Японія ще не отримала від інших великих держав повної згоди щодо анексії Кореї (Росія надала свою згоду на визнання анексії в квітні 1910 р.). У червні 1910 р. за імператорським указом у Токіо було створено бюро для управління японськими колоніями, яке очолив прем'єр-міністр, причому до числа колоній крім Тайваню та Південного Сахаліну вже включили і Корею.

Японці розпустили усі корейські політичні партії та громадські організації. А 22 серпня 1910 р. було укладено новий договір, у якому мова йшла про «злиття» Японії та Кореї. Згідно з цим договором корейський імператор відрікався від влади на користь імператора Японії. Корея втрачала свій суверенітет і ставала частиною Японської імперії.

Ні одна з великих держав фактично не протестувала проти анексії Кореї Японією. Уряди західних країн піклувалися лише про захист своїх економічних інтересів на Корейському півострові.

ПЛАНОВІ ТА ФАКТИЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДЕМОГРАФІЧНОЇ ПОЛІТИКИ «ОДНІЄЇ ДИТИНИ» В КИТАЙСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ

*Хотченко Ірина Анатоліївна,
кандидат педагогічних наук, доцент закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна*

***Анотація:** Демографічна політика в КНР є предметом численних дискусій, як в середині країни, так і за її межами. Чимало китайський та зарубіжних дослідників вважають, що впроваджена політика «однієї дитини» порушила права людини, спричинила гендерну дискримінацію, сприяла корупції та зловживанням влади, а також створила демографічні проблеми, які ще довго будуть про себе нагадувати в майбутньому.*

***Ключові слова:** Китай, демографічна політика, планова народжуваність, політика «одна родина-одна дитина», негативні наслідки.*

Метою даної роботи є висвітлення очікувань від впровадження демографічної політики «однієї дитини» в КНР та отриманих наслідків.

Демографічна політика в КНР — це сукупність заходів, які держава здійснює для регулювання чисельності, складу та розподілу населення країни. Основними цілями демографічної політики в КНР є зменшення навантаження на природні ресурси, підвищення якості життя населення, збалансування вікової структури та співвідношення чоловічої і жіночої статей, а також забезпечення соціальної стабільності та економічного розвитку.

25 вересня 1980 року Центральний комітет Комуністичної партії Китаю направив відкритого листа членам партії, виклавши в ньому проект плану з контролю над народжуваністю. У документі повідомлялось про впровадження нової демографічної політики КНР, яка триватиме 30 років. Таким чином в країні розпочала своє існування «політика однієї дитини» («одна сім'я – одна дитина») (Книш, 2023; Чалюк & Довганик, 2022).

На думку науковців-дослідників політика «одна сім'я – одна дитина», що спиралася на *Теорію народонаселення*, передбачала:

- розв'язання протиріччя між споживанням і накопиченням, пошук шляхів підвищення продуктивності праці та життєвого рівня населення;
- у матеріальному виробництві – накопичення капіталу завдяки розвитку
- легкої промисловості (швидке відшкодування витрачених коштів) і сільського господарства (вирощування технічних культур);

- у соціальній сфері – обмеження чисельності та підвищення якості життя населення (Книш, 2023; Bongaarts, J., & Greenhalgh, S. (1985).

В результаті запровадженої політики рівень народжуваності та щільність населення дійсно зазнали відчутного зменшення, проте з'явилися й нові проблеми.

Так, за оцінками експертів, рівень народжуваності в КНР на сьогоднішній день значно нижчий, ніж необхідно для зміни покоління. Як наслідок, до 2050 року понад 25% населення країни будуть старшими за 65 років. Така значна перевага пенсіонерів над працюючими неминуче призведе до серйозних проблем в китайській економіці та соціальній сфері (Чалюк & Довганик, 2022).

Підбиваючи підсумок проведеного наукового пошуку, слід зазначити, що одним з найвідоміших і найбільш підданих критиці елементів демографічної політики в КНР була «політика однієї дитини», яка була запроваджена в 1979 році і обмежувала сімей у праві мати більше однієї дитини. Ця політика призвела до зниження народжуваності, але також мала негативні наслідки, такі як зростання абортів, стерилізацій, незбалансованість статевого складу населення, старіння нації та зменшення робочої сили

Література (References):

1. Книш, І. В. (2023). Демографічна криза в Китаї: трансформація габітуальних практик. Китаєзнавчі дослідження, (1), 40-54. DOI: <https://doi.org/10.51198/chinesest2023.01.040>.
2. Чалюк, Ю. О., & Довганик, Н. М. (2022). Вплив демографічного фактору на соціально-економічну стабільність Китаю. Інтернаука. Серія: «Економічні науки», 72-82. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2022_7_10.
3. Bongaarts, J., & Greenhalgh, S. (1985). An Alternative to the One-Child Policy in China. *Population and Development Review*, 11(4), 585–617. DOI: <https://doi.org/10.2307/1973456>.

PLANNED AND ACTUAL RESULTS OF THE ONE-CHILD POPULATION POLICY IN THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

Iryna Khotchenko

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V.N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: 0000-0001-8838-4261

Summary. Population policy in China is the subject of numerous discussions both inside and outside the country. Many Chinese and foreign researchers believe that the implemented one-child population policy has violated human rights, caused gender discrimination, promoted corruption and abuse of power, and created demographic problems that will remain as a long-lasting problem in the future.

Keywords: China, population policy, planned demographic, one-family-one-child policy, negative consequences.

ЗЕЛЕНЕ ВИРОБНИЦТВО ПО-КИТАЙСЬКИ: ВИКЛИК ТА ЕКОНОМІЧНА СПРОМОЖНІСТЬ ПІДНЕБЕСНОЇ

Шахова С.А., Нікіміна Ю.О.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Анотація: *Питання збереження довкілля, впровадження екологічно інноваційних технологій у виробництві є актуальною темою для соціально-економічного життя суспільства та уряду Китаю. За останні роки помітно простежуються сучасні тенденції переходу економіки на шлях сталого виробництва та раціонального споживання. Дослідження має на меті визначити засади впливу «зеленої економіки» на суспільні процеси та ефективність її впровадження на китайських підприємствах.*
Ключові слова: *«зелена економіка», стале виробництво, зелені продукти, добробут, збереження ресурсів.*

Китай, як і всі країни-лідери, демонструє значні економічні успіхи, зростання та має величезний вплив на сьогоденний світовий ринок. З розширенням вітчизняного індустріального сектору помітно зросла кількість викидів, забруднення природних ресурсів та погіршення стану довкілля. Китай активно рухається до світового лідерства у сфері альтернативної енергетики, хоча є найбільшим у світі джерелом викидів парникових газів та досі інвестує у вугілля (Нагієва, 2023). Прикметно, що нині на світовому ринку шириться тенденція майбутнього, така як «зелена економіка» 绿色经济 (Lǜsè jīngjì), яка має на меті підтримувати гармонійну взаємодію між природою та людьми: створення умов для збереження здоров'я, підвищення добробуту, ефективного використання природних ресурсів і зменшення екологічних ризиків, що стане підґрунтям подальшого прогресу (Ліпич & Хілуха & Кушнір & Кошовий, 2023). Чи стане цей новий економічний напрямок загрозою чи скоріше за все викликом для модернізаційних процесів виробничого гіганта?

«Зелені» ідеї потребують увагу всього китайського суспільства: просування цінностей та обізнаності людей щодо збереження ресурсів, довкілля; домінування еко-продуктів на ринку, що формує цілісну сталу атмосферу для розширення нових економічних тенденцій. Важливо, що вже реалізовується практика заохочення китайців до свідомих дій задля збереження довкілля, зокрема спеціальні тижні, заходи для дітей у школах, організовані для виявлення поваги та любові до природи. Ідея екологічно чистого життя набула широкого поширення в сім'ях, громадах, в промисловому секторі, у сільській та міській місцевостях. Охоче запускані ініціативи щодо сприяння будівництв державних установ, що оптимально

використовують ресурси, а також розвитку екологічних ідей, популяризуючи екологічні звички в усіх сферах, включаючи одяг, їжу, житло, транспорт і туризм. Сьогодні 70 % партійних та урядових установ зацікавлені тенденцією збереження ресурсів, близько 100 коледжів і університетів запровадили інтелектуальний моніторинг споживання води та електроенергії, 109 міст взяли участь в ініціативах з екологічного транспорту та маршрутних поїздок. Сортування побутових відходів має значне пропагування в містах серед населення. (Rosokhatska & Marchenko & Kraus, 2022)

Піднебесна прийняла виклик сучасним ідеям, тому прагне займати лідерську позицію в розширенні сталого виробництва. Керівництво Китаю використовує різні інструменти для просування зеленої трансформації промисловості. За останні роки відомо, що були задіяні практики зеленої, циклічної та низьковуглецевої економіки, яке використовує екологічні методи виготовлення, сприяє інтенсивному використанню ресурсів і популяризації чистої промисловості, що має на меті зменшення забруднення та викидів вуглецю. Слід зауважити, що тенденції сталості та «зеленості» на підприємствах поширювалися ще 2003 по 2011, а вже у 2017 році була заснована Асоціація зеленого виробництва Китаю (GMAC), що стало великим продовженням втілення сталого промислового розвитку. Попри значний прогрес китайського промислового сектору залучити якомога більше підприємств до «озеленення» та заохочувати до глобальної ініціативи «RE100», які прагнуть перейти на джерела відновлюваної енергетики, екологізація китайського виробництва ще потребує зусиль та визначення дієвих інструментів задля стимулювання ідей. Керівництво Китаю використовує різні інструменти для просування зеленої трансформації промисловості, зокрема до них належать місцеві кластери, стимулятивні заходи для кращої участі приватного сектору, екологічне фінансування, державні закупівлі та стандартизація, що шириться від відповідності екологічним стандартам до оцінки еко-дизайну. Задля залучення приватних підприємств, створені рекомендації щодо покращення ринкових умов для приватних компаній, які займаються енергозбереженням та захистом довкілля, вони стимулюватимуться податковими пільгами (Оганісян, 2023). На рис. 1 зображена динаміка розвитку зеленого підприємницького сектору в Китаї за останні роки. Згідно з графіком, можна стверджувати, що за 2020 рік ідея «озеленення» вдало вплинула на збільшення екологічно сталих підприємств, поширення «зелених ідей» в суспільстві порівняно з попередніми роками.

Протягом семи років, починаючи з 2015, Китай займає перше місце у світі з виробництва та продажу енергетично заощадливих автомобілів. Крім того, Китай постійно вдосконалює систему сертифікації та просування зелених продуктів і систему зелених державних закупівель, запроваджує систему ефективності використання води, енергії, щоб

стимулювати споживання екологічно чистих продуктів (Rosokhatska & Marchenko & Kraus, 2022).

У Китаї активно стимулюється будівництво зеленої інфраструктури, зокрема зелених торгових центрів, підтримуються нові бізнес-моделі як економіка спільного використання та операції над вживаними речами, що зміцнює економічну спроможність Піднебесної на національному та світовому ринках.

Рис. 1. Динаміка китайського зеленого індустріального сектору

Література (References):

1.Нагиєва А. І. (2023): «Бізнес-орієнтація на зелений маркетинг як інструмент забезпечення сталого розвитку», 160-163. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/184-28>

2.Ліпич Л. Г., Хілуха О. А., Кушнір М. А., Кошовий Б.-П. О.(2023): «Комплементарність концепції економіки сталого розвитку та «зеленої економіки», 5-8.

Узято з: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/363/317>

3. Rosokhatska, M., Marchenko, O., Kraus, K., & Kraus, N. (2022). Концепція “зеленого” бізнесу – данина моді чи виклик часу?. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*, 2(10), 65-76. Узято з: <https://doi.org/10.32750/2022-0206>
- 4.Оганісян А. (2023): «Розвиток вуглецевого фермерства – запорука прискорення переходу до «зеленої» економіки», 38-39.
- 5.Марчук, Л. П., & Марчук, Л. П. (2014). «Зелена» економіка: суперечності та перспективи розвитку, 34-41. Вип. 1.
- 6.Горбач, Л., Рубан, О., & Гуменюк, Я. (2024). Зелена економіка та сталє виробництво в умовах глобалізації. *Економіка та суспільство*, 4-10. Узято з: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3338/3265>
- 7.О. Шпикуляк, В. Іванченко, Ю. Хвесик. (2021): «Концепт організаційно-інституційного забезпечення розвитку зеленої економіки», *Економіка природокористування і сталий розвиток*. 20-24. Узято з: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/183409>

GREEN PRODUCTION IN CHINESE: CHALLENGE AND ECONOMIC CAPACITY OF CHINA

Sofia Shakhova, Julia Nikitina

V.N. Karazin Kharkiv National University

Summary: *The issues of environmental protection and the implementation of environmentally innovative technologies in the production are actual issues in the socio-economic life of society and the Chinese government. Currently, modern economic trends have been associated with sustainable production and rational consumption. The research aims to identify the principles of the green economy's impact on social processes and the effectiveness of its implementation in Chinese enterprises.*

Keywords: *«green economy», sustainable production, green product, welfare, preservation, industry.*

ІСТОРІЯ АРАБСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

تاريخ الأدب العربي

Ахмад Гарібо Гарібо, Кривоніс М. І.,

Крижановська Ю. М., Фараджов Е. А.

Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Анотація: Автори діахронічно описують історію дослідження арабської літератури як ісламської так і доісламської епох, називають основні періоди розвитку літератури, та основних літературних персоналіїв. Також окреслено вплив династії омейядів на становлення сучасної арабської літератури.

Ключові слова: арабська мова, історія літератури, доісламська епоха, персоналії, династія Омейядів.

تاريخ الأدب العربي هو التاريخ لنشأة وتطور والعصور التاريخية التي ألفت الأدب العربي. ويتضمن أهم أعلامه من الشعراء والكتاب. كما يتناول الأغراض الأدبية كالشعر والقصة، والمسرحية والمقامة والمقال والظواهر الأدبية، كالتقائض والموشحات وأسباب الهبوط والصعود والاندثار.

ويضم سيرة الشعراء وأخبار وطرائف الأدباء. ويمكن تقسيم تاريخ الأدب العربي تبعاً للعصور التي توالى عليه بدءاً بالعصر الجاهلي ثم العصر الإسلامي اللاحق وحتى الآن. فالشعر في الجاهلية من أقدم آدابها، لكن أكثره غنائي وحدائي. والأمثال كانت جزءاً مهماً من آدابها. والذين وضعوا الأدب الجاهلي هم من عرب شبه الجزيرة العربية لكنهم لم يكتبوا سوى المعلقات وكان يروي شفاهة مما كان يعرضه للاندثار والتحريف والتبديل والخلط.

تاريخ الأدب العربي هو العلم الذي يعرف منه حال الأدب في مختلف عصوره، ونشأته، وتطوره، وأعلامه من الشعراء والكتاب، وما لهم من كتب، ورسائل، وخطب، ودواوين. والنص الأدبي بمثابة المرآة التي تنعكس عليها صورة المجتمع الذي ولد فيه هذا النص، ومدى ما وصل إليه هذا المجتمع من رقي أو انحطاط.

مراحل تطور الأدب العربي
هو توثيق للمراحل التاريخية التي مر فيها الأدب العربي، منذ نشأته حتى العصر الحديث، حيث يوضح كافة التطورات، والتغيرات التي طرأت عليه، ومن أهم المراحل الأدبية التي أثرت بالأدب العربي:

الأدب الجاهلي
هو بداية الأدب العربي، وسمي بالجاهلي؛ لأنه سبق انتشار الدين الإسلامي في الجزيرة العربية، وأكثر أنواع الأدب العربي ازدهاراً هو الشعر، فقد كان للسان العربي فصاحة واضحة في جميع المحافل الشعرية كالغزل، والمديح، والدم، والرثاء. انتشر في ذلك العصر الشعر الغزلي، والذي كان يتغزل فيه الشاعر بمحبوبته، وسمي هذا الشعر (الغزل العذري)، وذلك بسبب عدم ذكر الشاعر لأية معلومة عن حبيبته، بسبب العادات، والتقاليد، والأخلاق السائدة عند العرب، ومن أشهر شعراء الجاهلية العرب: امرؤ القيس، ومهلهل بن ربيعة، وجميل بن معمر (جميل بثينة).

الأدب الإسلامي
عندما انتشر الدين الإسلامي بين العرب في شبه الجزيرة العربية، حافظ على اللغة العربية من الاندثار، وعمل على إلغاء أية أصناف أدبية غير أخلاقية، حرّمها الإسلام، لتتم صياغة الأدب العربي بأسلوب عربي، وإسلامي مميز، وساهم الإسلام بازدهار النثر العربي، والذي تضمن العديد من المواضيع، التي تدعو إلى الجهاد في سبيل الله، والمحافظة على الأخلاق.

أشهر شعراء العهد الإسلامي: حسان بن ثابت شاعر (الرسول صلى الله عليه وسلم، والخنساء، وقد شهد الأدب الإسلامي العديد من المراحل المؤثرة فيه، ومن أهمها:

الأدب الأموي

قيام الدولة الأموية، أثر على الأدب العربي، عن طريق الاهتمام بالحياة السياسية، فاعتمد الأمويون على الفكر العربي الذي أخذوه معهم من الجزيرة العربية، إلى دمشق عاصمة الدولة الأموية، فعاصر الأدب العربي في هذه المرحلة تطورات عديدة؛ بسبب دخول ثقافات جديدة إليه، من بلاد الشام، والعراق، ومصر. ظهرت طبقة تسمى الموالي، وهم من

الأشخاص الذين أتقنوا اللغة العربية، وعرفوا التراث العربي، وظهر منهم الشعراء، والكُتّاب، وقد عمل ولادة بني أمية على تكريم الأدباء العرب، وخصوصاً الشعراء الذين تخصصوا بمدحهم، للحصول على ثقتهم، وعلى المال الوفير.

الأدب العباسي
بعد سقوط الدولة الأموية، وقيام الدولة العباسية، حافظ الأدب العربي على انتشاره بين العرب، وغير العرب من الدول التي تمكن المسلمون من فتحها، وقد اهتم أدباء العرب آنذاك بالشعر، والخطب، واللغة، وتأليف الكتب، والمخطوطات. احتوت بغداد عاصمة الدولة العباسية، على العديد من المؤلفات العربية ذات القيمة الأدبية، والثقافية، وانتشر التدوين، وحفظ المخطوطات في المكتبات، حتى ظهر سوق خاص بالكتب، والكتابة عرف باسم (سوق الوراقين)، نسبة إلى الورق الذي استخدم في كتابة النصوص.

الأدب الحديث
مرت على الأدب العربي العديد من العصور المتلاحقة التي شهدت ازدهاره، وركوده، حتى ظهر الأدب الحديث في بدايات القرن التاسع عشر للميلاد، وانتشرت في هذا العهد الترجمة، من الأدب الأوروبي إلى اللغة العربية، بعد أن كان الأوروبيون هم من ينقلون، ويترجمون الأدب العربي. شهدت الدول العربية انتشار العديد من المجالات الأدبية، فظهر المسرح العربي، وظل للكلمة المكتوبة بريقها في الثقافة العربية، سواءً أكانت شعراً، أو قصةً، وشهدت نهايات القرن التاسع عشر، وبدايات القرن العشرين، ظهور العديد من الأدباء، والمفكرين، والشعراء، والكُتّاب، ومنهم: حافظ إبراهيم، وأحمد شوقي، وإبراهيم طوقان، وجبران خليل جبران، ونزار قباني، وميخائيل نعيمة، وغيرهم.

Література (References):

- 1-Ель Фадель, Закарія :Мовленнєва практика східної мови (арабська мова) : навчальна програма для спеціальності Е1 23 01 03 лінгвокраїнознавство. № 682/р. 2009
- 2- كارل بروكلمان، تاريخ الأدب العربي (ط. المعارف) 2155صفحة، 1996 برلين.
- 3-عزيزة مريدن، شكري محمد عياد، وائل بركات. شكري الماضي. أحمد يوسف داود. "الأدب العربي في العصر الحديث". الموسوعة العربية. 2013-02-11.
- 4- [Електронний ресурс]: <https://www.marefa.org/>
- 5-Arabsky_Yazyk_Dlya_Nachinayuschikh_5 الكتاب قطر فنار ، سلسلة الطريق الى العربية (إقرأ) مركز فنار ، الخامس 2010، 168صفحة

THE HISTORY OF ARABIC LITERATURE

Ahmad G.G., Kryvonis Maksym,
Kryzhanovska Yu. M., Faradzhev E. A.
V. N. Karazin Kharkiv National University

Abstract: The authors diachronically describe the history of the study of Arabic literature in both the Islamic and pre-Islamic eras, name the main periods of the development of literature, and the main literary figures, outline the impact of the Umayyad dynasty on the formation of modern Arabic literature.

Key words: Arabic language, history of literature, pre-Islamic era, personalities, Umayyad dynasty.

ІСТОРІЯ АРАБСЬКОЇ КАЛІГРАФІЇ: РОЗВИТОК ТА ВПЛИВ НА КУЛЬТУРУ ТА МОВУ

Алкуфафі М., Міз'як О. В.

Харківський національний університет ім В.Н. Каразіна

Анотація: *Стаття описує особливості кожного з цих стилів, їхнє походження та використання, як історичне, так і сучасне. Кожен стиль має свої унікальні риси та використовується в різних контекстах, включаючи архітектуру, рукописи, друковані матеріали та повсякденне письмо.*

В статті розглядаються різні матеріали та інструменти, які використовуються в каліграфії, і їхні особливості. Розглядається значення каліграфії як ключового елемента збереження та розвитку культурної спадщини ісламського світу, а також як засобу вираження та передачі цінностей та ідей.

У підсумку, в статті вказується на важливість арабської каліграфії як не лише мистецької форми, а й ключового аспекту ісламської культури та писемності. Її вплив відчутний у всіх сферах життя ісламського світу, а вона продовжує залишати свій слід як невід'ємна частина історії та культури.

Ключові слова: *стили каліграфії, писемність, каліграфія, історія розвитку.*

Арабська каліграфія є важливим компонентом не лише мистецтва, а й писемності в широкому ісламському контексті. Починаючи з ранніх етапів розвитку, де каліграфія виходила за межі засобу комунікації, вона поступово перетворювалася в вишукану мистецьку форму, розквітаючи на різних етапах історії. Виразна сила каліграфії є фундаментальним декоративним елементом у всіх формах ісламського мистецтва, від архітектури до орнаментального дизайну, і широко використовувалася впродовж історичних і сучасних часів (Massoudy, 1981).

Витоки арабської каліграфії сягають VII століття, коли на Аравійському півострові був заснований іслам. У цей час було розроблено перше арабське письмо, яке використовувалося для запису слів Корану. Це письмо було відоме як Хіджазі і використовувалося протягом короткого періоду часу, перш ніж перетворитися на куфічне письмо (Mohsen & Sicklinger, 2016).

Стиль письма куфі (назва міста в Іраку) вважається першим справжнім арабським письмом і було популяризовано під час раннього ісламського періоду. Він характеризується своєю кутастою геометричною

формою і часто використовувався для написів на будівлях і пам'ятниках. Куфі став важливим елементом культурної спадщини арабського світу. Його використання для написання рукописів, архітектурних оздоблень та інших мистецьких творів допомагало зберігати та передавати культурні цінності поколінням.

Стиль насх (листування) стало популярним завдяки відомому каліграфу Ібн Муклі, X ст. Пізніше, воно було перероблене Ібн Баввабом та іншими, завдяки чому стало широко використовуваним у Корані, відносно легким для читання та письма. Це більш округлий і плавний стиль арабської каліграфії, характеризується дрібними горизонтальними лініями та заповненими глибокими кривими. Його часто використовують у друкованих матеріалах, таких як книги та газети. Стиль насх робив текст більш читабельним та зрозумілим для читачів. Це сприяло поширенню інформації та текстів, включаючи літературні твори.

Сульс (одна третина) був вперше сформульований у сьомому столітті за часів правління династії Омейядів, а остаточного розвитку набув наприкінці дев'ятого століття. Він характеризується вигнутими лініями та невеликими позначками зверху літер, які з'єднані між собою, а іноді й переплітаються. Його використання при написанні текстів посилювало їхню візуальну привабливість, роблячи їх більш привабливими та захоплюючими. Ця естетична якість вплинула на різні культурні аспекти, зокрема на мистецтво, архітектуру та літературу.

Стиль письма рукаї (рика) виник на основі насх і сульс. Він заокруглений і структурований більш щільно, з дрібними лініями. Він був перероблений каліграфами і став одним із найпоширеніших видів письма, який використовується в повсякденному письмі. Інноваційність стилю рукаї дозволяла підсилити експресивність текстів через надання їм особливого вигляду та виразності.

Перський стиль, або ж фарсі, був розроблений персами на основі давнього і маловідомого арабського письма фірамуз. Він також називається талік, і зараз користується популярністю серед арабів, а також є каліграфічним стилем, що найчастіше використовується серед перських мусульман, індусів і турків.

Стиль дивані широко використовувався в канцеляріях Османської імперії, він характеризується красивими вигинами. Він поєднує в собі дивовижність, свободу творчості та строгість письма, дозволяючи витончено зобразити будь-яке зображення за допомогою арабських літер. Дивані використовувався у церемоніях та урочистостях, а також на декоративних платформах у мечетях та інших релігійних спорудах. Цей стиль відіграв важливу роль у формуванні культурної та мовної ідентичності арабського світу через свою естетичну красу, символіку, релігійне значення та вплив на увагу до мистецтва та культури.

Рис. 1

У каліграфії використовуються різні матеріали та інструменти, такі як перо, чорнило, папір, камінь, метал, дерево та інші. Кожен з цих матеріалів має свої особливості та використовується для різних цілей. Використовували різні види лепехи (металева пір'я, бамбукове, дерев'яне та очеретяне) (Prochwicz-Studnicka, 2019).

Таким чином, арабська каліграфія відіграє ключову роль у збереженні та розвитку культурної спадщини ісламського світу, а також у вираженні і передачі значущих ідей та цінностей. Її вплив відчутний у всіх сферах ісламського життя, від мистецтва та архітектури до повсякденного письма, і вона продовжує залишати свій слід як невід'ємна частина історії та культури.

Література (References):

1. Massoudy H., (1981) *Calligraphie Arabe Vivante*. Flammarion, Paris.
2. Mohsen, R., Sicklinger A. (2016). Arabic Calligraphy and New Technologies for a Different Approach to Craft and Mass Production. *International Journal of Innovation and Applied Studies*, 15(4), 952–961. URL: <http://www.ijias.issr-journals.org/> (дата звернення 07.02.2024)
3. Prochwicz-Studnicka, B. (2019). The formation and the development of the Arabic script from the earliest times until its standardization. *The Polish Journal of the Arts and Culture, New Series* 9, 53–91. URL: <https://doi.org/10.4467/24506249PJ.19.003.11135> (дата звернення 07.02.2024)

HISTORY OF ARABIC CALLIGRAPHY: DEVELOPMENT AND IMPACT ON CULTURE AND LANGUAGE

Alkufafi Maryam, Mizyak Olexandra

V. N. Karazin Kharkiv National University

Abstract: *The article describes the characteristics of each of these styles, their origins, and usage, both historically and in contemporary contexts. Each style possesses unique features and is employed in various contexts, including architecture, manuscripts, printed materials, and everyday writing. The article examines different materials and tools used in calligraphy, along with their specificities. It discusses the significance of calligraphy as a key element in preserving and developing the cultural heritage of the Islamic world, as well as a means of expressing and conveying values and ideas. In conclusion, the article underscores the importance of Arabic calligraphy not only as an art form but also as a key aspect of Islamic culture and literacy. Its influence is palpable in all spheres of Islamic life, and it continues to leave its mark as an integral part of history and culture.*

Keywords: *calligraphy styles, literacy, calligraphy, history of development.*

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПЕРЕКЛАДУ В АРАБІВ: ПІК, ПЛОДИ ТА СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

تاريخ تطور الترجمة عند العرب: أوجها وثمارها والواقع الحالي

ЛАМААШИ Мохамед (LAMAACHI Mohamed)

Ст. викладач закладу вищої освіти кафедри східних мов та
міжкультурної комунікації факультет іноземних мов
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

Анотація: Переклад розпочався в арабів з часів Омейядів і процвітав за часів Аббасидів. Багато наук було перекладено з перської, хінді, грецької та інших мов. Створення фонду «Будинок мудрості» під час правління аббасидського халіфа Аль-Мамуна багато в чому сприяло розвитку перекладу та писемності у різних сферах.

Ключові слова: переклад, розквіт перекладу, доба Аббасидів, авторство, великі перекладачі, наукові дослідження.

الترجمة هي إحدى الأنشطة البشرية القديمة، وهي علم يهدف إلى تفسير أو نقل نتائج لغوي أو محتوى من المعاني من لغة إلى أخرى (من لغة المصدر أو اللغة الأم) (اللغة المُستهدفة أو اللغة المُترجمة).

تعتبر الترجمة وسيلة مهمة من وسائل التواصل والتفاهم بين الثقافات والشعوب واللغات المختلفة. وبفضلها عرفت الإنسانية عبر مر العصور نهضات علمية وتقنية وثقافية أدت إلى تطورات وتحولات ونقالات في حياة الإنسان. وقد تزايدت أهميتها بشكل ملحوظ نظراً للتطورات والمتغيرات الطارئة على مر التاريخ. فقد أُمست الترجمة أداة لا غنى عنها، فيها تتجدد اللغات وتتطور وتعزز حيويتها وقدرتها وتساهم في صناعة وإنتاج المعرفة بكل أشكالها. وقد عني العرب بالترجمة حال اتصالهم بالثقافات المجاورة، حيث نقلوا العلوم والآداب عن الفرس واليونان والصين والهند. فكيف بدأت عملية الترجمة لدى العرب؟ وماهي الحقبة المهمة التي عرفت فيها الترجمة أوجها لدى العرب؟ وماهي تمار نتاجات الترجمة على العرب وعلى الإنسانية؟

ومن المؤكد أن ازدهار حركة الترجمة ازدهارا كبيرا في أواخر العصر الأموي وبدايات العصر العباسي -لاسيما حينما أخذت بعدا مؤسسيا في عهد الخليفة العباسي المأمون- كان عاملا مهماً من عوامل النهضة والتقدم في تلك الفترة. لكن بدايات الترجمة تعود إلى بداية العصر الإسلامي، فبعد الفتوحات والغزوات الإسلامية المبكرة شرقا وغربا شمالا وجنوبا وقد حصل جراء هذا التغيير الجغرافي في خارطة العالم الإسلامي تطورات جديدة في المنطقة تمثلت في توحيد مصر والهلل الخصيب و بلاد فارس والهند. وقد أفرزت هذه المتغيرات نتائج ملموسة في الميادين الثقافية والعلمية فازدادت الرفاهية وتطورت الخدمات والتقنيات والمهارات وتحسنت الأساليب والرؤى وطرق التفكير وهذا ما أثر إيجابا على الإنتاج الفكري والعلمي والترجمي، فصارت طبقة العلماء ذات خبرة طويلة في حقول اختصاصاتهم، فصار لا يمكن مقارنتهم في مجالاتهم، وقد كانوا بالموازاة مع ذلك على قدر كبير من الدراية والمعرفة باللغات المتعددة أي بمدخلها ومخارجها وسبر كنهها فاستسهلوا الصعب وبسطوا المُعقد، مما جعل النهل من مختلف المعارف الغربية -وخاصة اليونانية واليونانية- أمرا ممكنا وغير مستحيل وقد فتح هذا البعد الجديد افقا جديدة ومثريا نضبا للتعرف على ثقافات جديدة ومعارف مهمة.

اتفق المؤرخون العرب والأجانب على أن الترجمة في العصر العباسي نالت الحظوة العظمى، إذ يعتبر هذا العصر الفترة الذهبية لتطور الترجمة وازدهارها سواء من حيث التنظيم أو من حيث غزارة الإنتاج وجودته، ولا سيما عند خلافة ثلاثة عباسيين وهم على التوالي: 'الخليفة المنصور' وبعده 'هارون الرشيد' إلا أن أبرزهم يظل وبدون منازع 'الخليفة المأمون'.

يعد الخليفة 'أبو جعفر المنصور' أول خليفة وجه جهود الدولة إلى علم الترجمة، فقد عرف باهتمامه بميدان علوم الفلك والنجوم مما جعله يولي اهتماما بهذا الميدان ويكتب الأسلاف والأجداد وهذا ما يفسر إهتمامه المطرد بمعرفة ما كتبه السلف، فعمل على سبر غور عالم الفلك من خلال الترجمة فأمر على عهده بنقل كتاب 'أقليدس' المسمى 'كتاب أصول الأركان' وبعده كتاب 'الهند والسند' وهو مؤلف هندي يهتم بعلم النجوم ثم الكتاب البديع لصاحبه 'عبد الله ابن القفح' 'كليلة

РОЛЬ ДИГЛОСІЇ: АНАЛІЗ ВІДМІННОСТЕЙ МІЖ КЛАСИЧНОЮ АРАБСЬКОЮ МОВОЮ ТА РОЗМОВНИМИ ДІАЛЕКТАМИ

Бреусова А.О., Міз'як О. В.

Харківський національний університет ім В.Н. Каразіна

***Анотація:** Диглосія в арабському мовному середовищі є складним явищем, яке полягає в використанні класичної арабської мови та розмовних діалектів. Аналіз відмінностей між цими двома формами мовлення та роль, яку вони відіграють у мовному спілкуванні допоможе краще зрозуміти арабськомовний світ та його різноманіття. Глибокі знання цих відмінностей важливі для ефективного мовного спілкування в арабському середовищі.*

***Ключові слова:** класична арабська мова, диглосія, розмовний діалект, письмове та усне мовлення.*

Арабська мова – офіційна мова 22 країн світу (Shaalan, & Farghaly, 2009). Вивчення її складно уявити без розуміння загальних відмінностей її різновидів – розмовних діалектів та класичною арабською мовою (КАМ). Ключову роль у цьому процесі відіграє диглосія. Вона означає наявність декількох різновидів однієї мови. Відмінності КАМ та розмовними діалектами характеризується різними факторами, які визначає соціокультурний контекст.

Перш за все, класична арабська мова є мовою офіційного писемного спілкування, класичної літератури та засобом міжнародного спілкування для всіх арабомовних країн. Це мова «високого рівню», якою написано коран, та яка використовується у ЗМІ. Особливостями КАМ та розмовними діалектами є той факт, що вони належать до різних рівней. Поки КАМ займає високий рівень (H), розмовні діалекти мають низький рівень (L) (Alshamrani, 2012).

Наступна категорія - розмовні діалекти, які використовуються в повсякденному неформальному спілкуванні і належать до усних варіантів арабської мови. Ці діалекти різняться за словником, фонетикою, вимовою та граматиною. Хоча діалект та КАМ співіснують одночасно, перетинаються один з одним та мають багато спільного, відмінності між ними значні.

Чинники, які впливають на це: географічний аспект, де різні країни та регіони мають свою лексику, певний акцент та особливості вимови; чинник часу – мова завжди розвивається, отже кожен діалект має власний напрямок розвитку, здобуваючи більше відмінностей з часом, позичаючи деякі риси один одного.

В арабських країнах розмовні діалекти є домінуючими в мовленні та повсякденному спілкуванні, оскільки КАМ використовується переважно письмово та майже неможливо зустріти в усній мові чисту КАМ. Діалекти дозволяють використовувати виразний лексикон і говорити більш природньо та з використанням фразеології місцевого життя.

Завдяки диглосії, арабська мова має широкий спектр варіацій і відображає лінгво-культурну ідентичність різних регіонів та спільнот. Однак, це також призводить до складнощів у вивченні арабської мови, оскільки необхідно мати хоча б загальне уявлення не тільки про КАМ, але й розмовні діалекти, оскільки обидва різновиди арабської мови мають дуже великий вплив один на одного.

КАМ та розмовні діалекти визначають мовленнєву спільноту та культурну ідентичність арабомовних народів (Suleiman, 2003). Арабська мова стала багатогранною та міжкультурною мовою, що продовжує розвиватися та впливати на мови світу.

Отже, роль диглосії в арабській мові значна, і вивчення цієї мови вимагає розуміння відмінностей між класичною арабською мовою та розмовними діалектами. Вивчення цих варіантів дозволяє краще зрозуміти багатогранність арабської мови і культуру, яка з нею пов'язана.

Література (References):

1. Shaalan, K., & Farghaly, A. (2009). Arabic Natural Language Processing: Challenges and Solutions. *ACM Transactions on Asian Language Information Processing (TALIP)*. 1–22. Retrieved from: https://www.academia.edu/12499746/Arabic_Natural_Language_Processing_Challenges_and_Solutions?source=swp_share.
2. Alshamrani, Hassan (2012) Diglossia in Arabic TV stations, *Journal of King Saud University - Languages and Translation*, Volume 24, Issue 1, 57-69, <https://doi.org/10.1016/j.jksult.2011.04.002>.
3. Suleiman, Yasir. (2003). *The Arabic Language and National Identity: A Study in Ideology*. Edinburgh University Press Ltd, 289 p.

РОЛЬ ІСЛАМУ У ФОРМУВАННІ АРАБСЬКОЇ МОВИ ТА КУЛЬТУРИ: АНАЛІЗ ВІРВЧЕННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВУ НА МИСТЕЦТВО ТА ЛІТЕРАТУРУ

Попейко Д.А., Мізяк О. В.

Харківський національний університет ім В.Н. Каразіна

Анотація: *стаття розглядає вплив ісламу на арабську мову та мистецтво. Іслам, як монотеїстична релігія, сприяв формуванню єдиної арабської мови та сприяв її стандартизації, що відбулося після створення Корану. З цього часу арабська культура розквітала в літературі, науці, мистецтві, і філософії, особливо від VIII до XIV століття, який вважається "золотою добою" арабської цивілізації. Стаття також розглядає різні аспекти арабської літератури, включаючи теми, жанри, та їхні взаємозв'язки з релігійними та культурними цінностями. Нарешті, досліджується вплив ісламу на арабське мистецтво, зокрема на каліграфію, геометричні візерунки, арабески, архітектуру, кераміку, та плитку. Висвітлюється важливість цих мистецьких елементів як складових культурної ідентичності арабського світу.*

Ключові слова: *іслам, релігія, культурна ідентичність, ісламське мистецтво, арабська література.*

Іслам – це монотеїстична релігія заснована пророком Мохаммадом у 7 столітті на Аравійському півострові. Поява цієї релігії мала потужний вплив не тільки на арабські країни, а й на увесь світ. Оскільки, історія арабських країн до створення єдиної релігії була достатньо таки войовнича, можна сказати, що іслам став ниточкою, яка з'єднувала кочові племена арабів, не тільки в релігії, а і мові та культурі. Заснування спільної релігії надало можливість арабській цивілізації на свій стрімкий розвиток.

Всім відомо, що мова – це основа будь-якого суспільства, яка є гарантом кращого соціального життя та розвитку культури. Після появи ісламу почався стрімкий розвиток арабської мови,. Історично склалося так, що араби жили племенами і розмовляли діалектами, іноді, вони навіть не розуміли один-одного. Це була цілком звична практика в ті часи, бо арабський халіфат простягався на величезну територію. Зі створенням Корану, з'явилась необхідність в єдиній мові для всіх, не тільки для релігійних цілей, а й для ведення документації. Так, завдяки приходу ісламу, виникає літературна арабська мова اللغة العربية الفصحى. Різниця між мовою, якими говорили араби в той час, та між фусхою, кардинальна, але це був виважений крок, який вів тільки до позитивних результатів.

Арабська мова вважається семітською, бо має багато її ознак, а саме: відсутність голосних, або мала їх кількість, наявність трьох рядів приголосних, дієслово виражає рід, число, породу, час, спосіб. На початку, було тільки два джерела арабської мови: Коран та доісламська поезія. Ці два аспекти зробили можливою стандартизацію арабської мови (Beeston, 1981)

Вже з VIII по XIV століття, арабська культура розквітає в літературі, науці, математиці, медицині, філософії та дипломатії. Цей період прийнято вважати «золотою добою» арабської цивілізації.

Вплив ісламу на арабську культуру як і на мову був далекосяжним та глибоким. Саме після створення єдиної релігії почали формуватися різні аспекти життя такі як мова, мистецтво, архітектура, музика та повсякденні практики. Коран вважається вершиною арабської літератури, його мовні та літературні якості слугують зразком для арабських письменників. Основні теми, які постійно повторюються в творах арабських письменників (Shalem, 2012):

- монотеїзм (таухід): концепція одного Бога є центральною в арабському мистецтві;
- пророцтва: оскільки, іслам пішов від пророка Мохаммада, то посланці Бога є невід'ємною частиною арабської поезії, які транслюють моральні та духовні уроки;
- пошук знань: ісламська культура високо цінує знання та інтелектуальні пошуки. Є хадис, який стверджує «Знання є скарб, ключем до якого є допитливість.»
- справедливість та етика:
- громада та єдність: часто, літературні твори підкреслюють почуття єдності та солідарність між мусульманами;
- терпіння та витримка: часто, літературні твори підкреслюють важливість терпіння в часи лиха та стійкості перед обличчям викликів.

Також, основні жанри ісламської літератури: література Корану, література Хадисів, Суфійська література, історична та біографічна література (Сіра і Таріх), філософська та богословська література, юридична література (праці пов'язані з ісламським правом (Фікх)), літературна проза та поезія.

Ісламська релігія вплинула не тільки на літературу та мову, а й на все мистецтво в цілому. Основні елементи впливу ісламу на мистецтво:

- ісламська каліграфія (Shalem, 2012)
- геометричні візерунки: часто, такі малюнки засновані на математичних принципах;
- арабески – це художнє оформлення, які містять складні елементи прокручування та переплетення візерунків;

- Зазвичай, цей стиль використовують в архітектурі, текстилі та рукописах. Мотиви мають на меті донести естетичну єдність природи;
- Ісламська архітектура: характеризується куполами, арками, мінаретами і відображає поєднання різноманітних символів з різних регіонів;
- Кераміка та плитка: тут поєднується геометрія та каліграфія
- Кераміка Ізнік – це вид кераміки, який походить з Османської імперії, яка відома яскравими та складними візерунками.

Вплив ісламу на мову та мистецтво глибоко пов'язаний з релігійними та культурними цінностями. Арабська література сприяє формуванню культурної ідентичності, а стандартизація арабської мови, яка сталась після створення ісламу, грає в цьому провідну роль. Жанри та теми в арабській літературі, спрямовані на відображення духовних, моральних та правових сторін життя. Арабське мистецтво тісно пов'язане як з мовою так і з літературою, прикладом може слугувати каліграфія, яку можна бачити як на архітектурних об'єктах, так і на текстильних виробах, і на кераміці. Також, арабське мистецтво транслює ті ж самі цінності, які транслюються в літературі.

Література (References):

- 1.A. F. L. Beeston. Languages of Pre-Islamic Arabia. *Arabica*. 1981. P. 178-180
- 2.Avinoam Shalem. What do we mean when we say 'Islamic art'? A plea for a critical rewriting of the history of the arts of Islam. *Journal of Art Historiography*. 2012. №6 P. 6, 9-11
- 3.Jonathan M. Bloom, Sheila Blair. Islamic Art. Past, Present, Future. 2019. P. 21, 48-49
- 4.Roger Allen. An Introduction to Arabic Literature. 2000 P. 62-62, 114, 138

THE ROLE OF ISLAM IN THE FORMATION OF ARABIC LANGUAGE AND CULTURE: ANALYSIS OF BELIEFS AND ITS INFLUENCE ON ART AND LITERATURE

Popeiko Daria, Mizyak Olexandra

V. N. Karazin Kharkiv National University

Abstract: *the article explores the influence of Islam on the Arabic language and art. Islam, as a monotheistic religion, contributed to the formation of a unified Arabic language and facilitated its standardization, which occurred after the creation of the Quran. Since then, Arabic culture flourished in literature, science, art, and philosophy, especially from the 8th to the 14th centuries, considered the "golden age" of Arab civilization. The article also examines various aspects of Arabic literature, including themes, genres, and their connections to religious and cultural values. Furthermore, it investigates the impact of Islam on Arabic art, including calligraphy, geometric patterns, arabesques, architecture, ceramics, and tiles, highlighting the importance of these artistic elements as components of Arab cultural identity.*

Keywords: *Islam, religion, cultural identity, Islamic art, Arabic literature.*

ВАРІАЦІЯ АРАБСЬКИХ ДІАЛЕКТІВ У РІЗНИХ РЕГІОНАХ: ВПЛИВ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

Семчук А. Р., Мізяк О. В.

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

***Анотація:** Ця стаття досліджує варіацію арабських діалектів у різних регіонах, зосереджуючись на впливі історії та культури на формування та еволюцію мовної манери. Висвітлюючи різноманітність арабських діалектів, аналізуючи історичні події, які сприяли виникненню та розвитку різних мовних відмінностей у різних регіонах арабського світу. Звернення уваги на вплив культурних аспектів, таких як літературна традиція, мистецтво, релігія та щоденні звичаї, на формування та збереження арабських діалектів. Розглядаючи важливі культурні взаємозв'язки, демонструючи, як ці фактори сприяли розвитку унікальних мовних особливостей у різних географічних областях.*

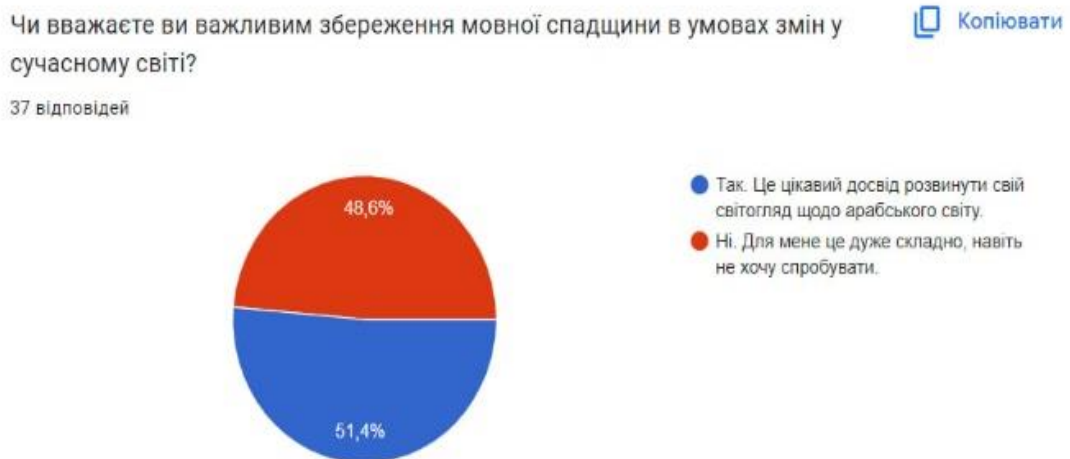
***Ключові слова:** арабська мова, традиції, релігія, мистецтво, діалекти, культура*

Арабський світ є дуже різноманітним за культурою та історією. Вивчення варіацій діалектів допомагає розкрити цю різноманітність, розуміти спільні та відмінні риси різних арабських груп (Ковальова, 2018). Взаємодія історичних подій з розвитком мовних форм важлива для розуміння, чому діалекти в певних регіонах можуть відрізнятися [2]. Наприклад, колоніальні впливи, торговельні маршрути та конкретні історичні події можуть впливати на мовний ландшафт. Мова є важливим елементом культурної ідентичності. Вивчення діалектів дозволяє розкрити, як культурні особливості відображаються в мовленні, як вони впливають на спосіб вираження і спілкування [1]. Дослідження варіацій діалектів враховує інновації та зміни, що відбуваються в сучасному світі. Це дозволяє визначити, як сучасні технології та комунікаційні зміни впливають на арабську мову **Arafat**, . Історія впливає на арабські діалекти через різні етапи державного устрою, війни, міграції та інші історичні події, які сформували і розвивали різноманітність мовних варіантів. Культурні аспекти, такі як література, мистецтво та релігійні традиції, грають ключову роль у визначенні лексичних відмінностей та виразності кожного діалекту. Варіація арабських діалектів у різних регіонах є складним явищем, яке визначається не лише географічним розташуванням, але й великою мірою історичними та культурними чинниками. Історія регіону, його колонізація, релігійні та культурні взаємодії, а також традиції сприяли формуванню унікальних лінгвістичних особливостей у мовленні груп населення.

Мета дослідження вивчити вплив глобалізації та технологічних змін на сучасні арабські діалекти (Murad, 2017). Вивчення варіацій арабських діалектів у різних регіонах з метою розкриття впливу історичних подій на формування та еволюцію мовних відмінностей. Дослідження взаємодії між арабською мовою та соціальними трансформаціями, зокрема розглядання впливу мови на соціальну структуру та ідентичність громад; вагомий внесок у розуміння інтерконтинентальних лінгвістичних та культурних динамік, а також додаткове збагачення знання про світові мовно-культурні відмінності. Арабська мова відзначається великою різноманітністю діалектів, яка є частиною культурної та історичної спадщини, дослідження дозволяє зберегти та розуміти цю різноманітність [3]. Аналіз арабських діалектів в контексті історії та культури надає можливість розкрити, як певні історичні, так і культурні події, які впливали на розвиток мовлення в конкретних регіонах. Дослідження сприяє розумінню взаємодії між різними культурами, використанню спільних та унікальних лінгвістичних рис, що сприяє поліпшенню міжкультурного спілкування.

Для досягнення цієї мети було проведено онлайн-опитування за допомогою Google-форми. Розмір вибірки – 37 респондентів різних рівнів освіти.

Таб. 1

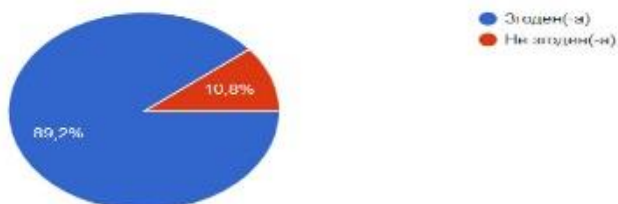

Таб. 2

Формування арабських діалектів у різних регіонах пов'язане з численними історичними подіями. Наприклад:

Ранній ісламський період: Під час розповсюдження ісламу в 7-8 століттях відбувалися значні зміни в арабській мові. Спілкування пророка Мухаммада та поширення ісламу сприяли стандартизації мови та формуванню загальних лінгвістичних норм.

37 відповідей

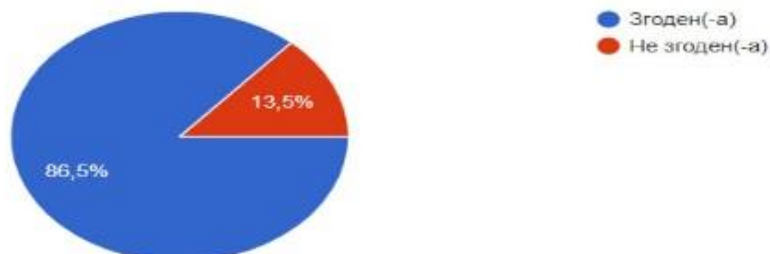

Таб. 3

Сучасні тенденції в розвитку арабських діалектів у зв'язку з глобалізацією та технологічними змінами включають:

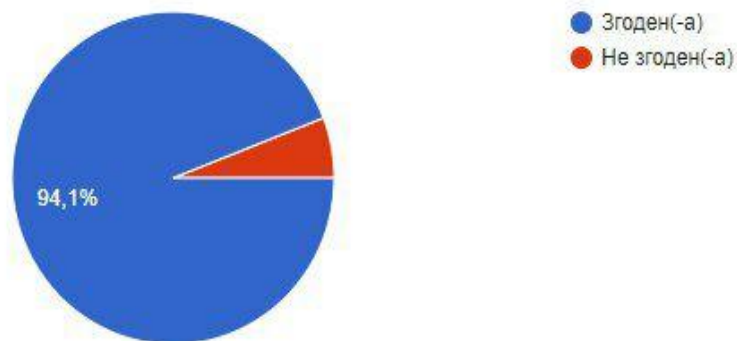
Глобальний вплив мас-медіа: З підвищенням доступу до сучасних засобів масової інформації, таких як телебачення, радіо, інтернет та соціальні мережі, спостерігається велика взаємодія між різними арабськими діалектами. Спілкування через ці канали може впливати на вживання слів, фраз та акценти.

37 відповідей

Навчання арабської мови може сприяти розвитку міжкультурної співпраці та допомогти збільшити рівень взаєморозуміння між Україною та арабськими країнами.

34 відповіді

51,4% респондентів вважає ви важливим збереження мовної спадщини в умовах змін у сучасному світі, як показано на таб. 1.

89,2% опитаних згодні з тим, що формування арабських діалектів у різних регіонах пов'язане з численними історичними подіями, такими як Ранній ісламський період, а 32 учасника – з тим, що сучасні тенденції в розвитку арабських діалектів у зв'язку з глобалізацією та технологічними змінами включають глобальний вплив мас-медіа таб. 2 і 3.

З твердженням, що вивчення арабської мови може сприяти розвитку міжкультурної співпраці згодні 35 учасників, як зображено на таб.4.

Література (References):

1. Арабська мова – який діалект вчити? Retrieved from: <https://myvic.com.ua/arabska-mova-yakiy-dialekt-vchiti/> (date of access 01.02.2024)
2. Арабсько-український словник : всеохоплюючий розгорнутий алф. слов. : близько 120 000 слів та виразів. за заг. ред. М.А. Субха, О.Г. Хоміцької. Київ : Талком, 2019. 788 с.
3. Murad, M. (2017) Arabic Language in Ukraine: Current Status and Future Prospects. Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies, Issue 4.
4. Arafat, A. (2018) Historical and Cultural Relations Between Arab World and Ukraine. International Journal of Middle East Studies.
5. Ковальова, М. (2018) Подібності та відмінності у мові України та країн Близького Сходу. Наукові записки Національного університету Львівська Політехніка.

VARIATION OF ARABIC DIALECTS IN DIFFERENT REGIONS: THE INFLUENCE OF HISTORY AND CULTURE

Semchuk Anna, Mizyak Olexandra

V. N. Karazin Kharkiv National University

Abstract: *This article examines the variation of Arabic dialects in different regions, focusing on the influence of history and culture on the formation and evolution of the spoken manner. Highlighting the diversity of Arabic dialects, analyzing the historical events that contributed to the emergence and development of various linguistic differences in different regions of the Arab world. Attention to the influence of cultural aspects such as literary tradition, art, religion and daily customs on the formation and preservation of Arabic dialects. Examining important cultural relationships, demonstrating how these factors contributed to the development of unique linguistic features in different geographic areas.*

Keywords: *Arabic language, traditions, religion, art, dialects, culture*

*Арабська мова та міжкультурна комунікація
Arabic language and intercultural communication*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ АРАБСЬКОЇ МОВИ І ФОРМУВАННЯ БІЛІНГВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Гриневський А., Мізьяк О.В.

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

Анотація: *У сучасних методиках викладання арабської мови і формування білінгвальної компетентності ключовими елементами є комунікативний підхід, технології в освіті, контекстне вивчення, активне залучення студентів та білінгвальні програми. Ці підходи спрямовані на розвиток навичок спілкування, використання сучасних технологій для ефективного навчання, вивчення мови в культурному контексті, активну участь учнів у процесі навчання та формування навичок в обох мовах для ефективного спілкування в різних культурних середовищах.*

Ключові слова: *арабська мова, викладання, білінгвізм, вивчення, освіта.*

У сучасному глобалізованому світі, володіння іноземними мовами відіграє надзвичайно важливу роль. Арабська мова особливо вирізняється серед різноманітності світових мов та є однією з перших у списку для вивчення. Зараз арабська входить до шести офіційних мов Організації Об'єднаних Націй (ООН), є офіційною мовою всіх арабських країн та має значну кількість носіїв. Вона також широко використовується як друга мова близько 270 мільйонами людей. Арабська мова є ключовою для спілкування з понад 310 мільйонами говорючих і для розуміння культури та історії арабських народів. Знання арабської мови може відкрити шлях до нових можливостей та допомогти реалізувати амбіції.

Історія арабської мови багатогранна та складна. Вона пройшла шлях переможця та мови високої вченості з міжнародним статусом, а потім зазнала тиску з боку мов колишніх західних метрополій. Проте вона знову здобула статус державної мови в арабських країнах та вступила на шлях посиленого розвитку у двадцятому столітті.

Україна також має свою історію вивчення арабської мови. Розглянемо детальніше кожен підхід до викладання арабської мови та формування білінгвальної компетентності.

Комунікативний підхід: Цей підхід зосереджений на розвитку навичок спілкування та розуміння мови в реальних ситуаціях. У рамках цього підходу учні використовують мову для вирішення завдань, обговорення тем та взаємодії з однолітками. Вони вправляються в усних та письмових виразних засобах, активно застосовуючи мову в аутентичних ситуаціях.

Технології в освіті: Сучасні технології, такі як мобільні додатки, онлайн-курси, відеоуроки та інтерактивні платформи, відкривають безліч можливостей для ефективного вивчення мови. Студентам доступні різноманітні матеріали та вправи, які дозволяють їм навчатися власним темпом та в будь-який зручний для них час.

Контекстне вивчення: Цей підхід передбачає вивчення мови в контексті культури та історії її носіїв. Студенти вивчають не лише мовні структури та вирази, але і розуміють їхнє культурне значення. Вони читають літературні твори, дивляться фільми та слухають музику на арабській мові, щоб поглибити своє розуміння мови та культури.

Активне залучення студентів: Цей підхід полягає в тому, щоб студенти були активно включені у процес вивчення мови. Вони беруть участь в різноманітних інтерактивних вправах, групових дискусіях та рольових іграх, що дозволяє їм практикувати мовні навички в аутентичних ситуаціях та отримувати зворотний зв'язок від викладачів та однолітків.

Білінгвальні програми: Це програми, спрямовані на формування білінгвальної компетентності. Студенти вивчають арабську мову паралельно з іншою мовою (наприклад, англійською) і отримують можливість ефективного спілкування в обох культурних середовищах. Такі програми розвивають навички в обох мовах і сприяють культурній різноманітності.

Література (References) :

- 1.Ахмад, Олена Рудольфівна (2016) The content of learning Arabic: problems, achievements and prospects of the development of civic competencies pupils Дидактика: теорія і практика, 1. pp. 80-89. Retrieved from: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712907>
- 2.Алкаді М. С. (2022) Арабістика в Україні (формування професійно компетентної особистості перекладачів-арабістів).*Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія "Філологія"*, 58, 8-11. DOI <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2022.58.2>

ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД РОЗВИТКУ АРАБІЗМІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА МОВИ СВІТУ

Чернушенко Д.С, Мізяк О.В.

Харківський національний університет ім В.Н. Каразіна

***Анотація.** Арабізми, які є запозиченими словами або фразами з арабської мови до інших мов, мають значний вплив на розвиток та різноманітність мовного спілкування у різних культурах. Аналізуються фактори, які сприяють поширенню арабізмів, а також їхнє використання та адаптація в інших мовних системах. Робота аналізує етапи формування арабізмів, включно з епохи Арабської імперії, культурним та політичним впливом Мусульманського Золотого віку. Також були досліджені вплив арабізмів на інші мови, зокрема на перську, турецьку, іспанську тощо. Результати цього дослідження показують значимість арабізмів у світовій культурі та мовознавстві.*

***Ключові слова:** вплив, спілкування, запозичені слова та фрази, формування арабізмів, адаптація арабізмів в інших мовних системах.*

Арабізми, як впливові елементи арабської мови, мають довгу та багатогранну історію. З появою Ісламу у VII столітті й розповсюдженням арабської культури та науки, арабізми стали поширюватися й впливати на мови світу.

У період арабського Великого халіфату (632-661 рр.) арабська мова стала не тільки релігійним засобом спілкування мусульман, але й мовою законодавства, артилерії, а також науковою та літературною мовою. Торгівля та культурний обмін, які активно відбувалися, внесли свою вагому внесок у поширення арабізмів у мовах Середиземномор'я, Південної Європи та Східної Європи.

У Середньовіччі арабізми закріпилися в широкому спектрі дисциплін, включаючи філософію, медицину, астрономію та математику. Арабська наука була передовою в цих галузях, тому її терміни, поняття та методи перейшли в латинську та грецьку мови. У свою чергу, арабізми з цих мов ввійшли в мови інших країн, починаючи зі Середньовіччя.

З розгортанням глобалізації у сучасному світі арабізми відіграють все більш важливу роль у комунікації та сприйнятті інформації. Арабізми активно використовуються у нових галузях, таких як технології, інформаційні системи, соціальні медіа тощо. Арабські терміни і вирази знаходяться в офіційній лексиці багатьох країн, а також використовуються у наукових розвідках, академічних дослідженнях та міжнародних документах.

Арабізми впливають на мови світу не тільки лексично, але й граматично та фонетично. Особливо це помітно у мовах світу, що мають інтенсивні контакти з арабською культурою. Наприклад, в іспанській мові велика кількість слів мають арабське походження, а у турецькій мові вплив арабізмів проявився у граматиці.

Приклади слів з іспанської мови:

1. Aceite - олива (oil) араб. زيتون
2. Almohada - подушка (pillow) араб. وسادة
3. Azúcar - цукор (sugar) араб. سكر
4. Bazar - базар (bazaar) араб. بازار
5. Cifra - цифра (number) араб. صفر
6. Guitarra - гітара (guitar) غيتار
7. Jazmín - жасмин (jasmine) الياسمين
8. Limón - лимон (lemon) ليمون

Приклад запозиченої граматики у турецькій мові:

Введення арабської падежної системи: Турецька мова має виражену систему падежів, яка в значній мірі була запозичена з арабської мови. Наприклад, турецька мова використовує падеж "меджор" (від арабського "major"), що відповідає давальному відмінку.

Приклад: Вона подарувала книгу друзям.

Турецька: O, arkadaşlarına kitabı hediye etti.

Арабська: هي اهدت الكتاب للاصدقاء.

A HISTORICAL OVERVIEW OF THE DEVELOPMENT OF ARABICISMS AND THEIR INFLUENCE ON THE LANGUAGES OF THE WORLD

*Chernushenko Daria, Mizyak Oleksnadra
V.N Karazin Kharkiv National University*

Summary: The article provides a historical overview of the development of arabisms as a special phenomenon in linguistics and examines their impact on the world's languages. Arabisms, which are borrowed words or phrases from Arabic to other languages, have a significant impact on the development and diversity of language communication in different cultures. The factors that contribute to the spread of arabisms, as well as their use and adaptation in other language systems are analysed. The work analyses the stages of formation of Arabisms, including the Arab Empire era, the cultural and political influence of the Muslim Golden Age. It also examines the influence of Arabisms on other languages, including Persian, Turkish, Spanish, etc. The results of this study show the importance of Arabisms in world culture and linguistics.

Keywords: impact, communication, borrowed words or phrases, formation of Arabisms, adaptation in other language systems.

РОЛЬ КОНТЕКСТУ У ВИЗНАЧЕННІ ТИПУ ЗНАЧЕННЯ
АРАБСЬКОГО СЛОВА

دور السياق في تحديد نوع معنى اللفظ العربي

Mohamed AZHARI (MOHAMED AZHARI)

доктор філологічних наук, професор, декан філологічного факультету
Султан Мулай Сліман Університет Бені-Меллал, Королівство Марокко)

بسم الله الرحمن الرحيم

دور السياق في تحديد نوع معنى اللفظ العربي

الأستاذ الدكتور محمد أزهرى

جامعة السلطان مولاي سليمان

بني ملال

المغرب

ملخص البحث:

نحاول في هذا البحث إبراز دور السياق في تحديد نوع معنى اللفظ العربي. وسننطلق في البداية من تحديد المصطلحات الأساسية الواردة في العنوان، وهي: السياق، والمعنى، واللفظ. ثم نبين أنواع المعاني التي تكون للفظ الواحد في اللغة العربية، وهي ثلاثة أنواع أصلاً:

1- المعنى اللغوي الحقيقي الأصلي: وهو الأول في الاستخدام. ويكون مادياً ملموساً، يُدرَك بإحدى الحواس الخمس أول الأمر، ثم يتطور ليصبح معنوياً بعد ذلك. ونستعين هنا بالمعجم اللغوية في تحديد هذا النوع الأول من المعاني، انطلاقاً من "معجم العين" للخليل بن أحمد الفراهيدي (ت. 175هـ)، إلى آخر معجم معاصر في زماننا هذا.

2- المعنى المجازي: وهو النوع الثاني من المعنى الذي يصبح للفظ. يتم فيه تجاوز المعنى اللغوي الحقيقي الأصلي، إلى معنى ثانٍ. ونستعين في تحديد هذا النوع الثاني من

المعنى ببعض المعاجم المتخصصة في المعاني المجازية، مثل معجم: "أساس البلاغة"
لجار الله محمود بن عمر الزمخشري (ت. 538هـ).

3- المعنى الاصطلاحي: وهو الذي يسمي مفهوما معينا في مجال علمي محدّد. وبما أن لكل علم اصطلاحاته الخاصة به، فينبغي تلمسها من خلال كتب التخصص في كل علم على حدة. كما يمكن الاستعانة بتحديد تلك المفاهيم الاصطلاحية بما جاء في المعاجم الاصطلاحية العامة والخاصة.

وسنحاول من خلال أمثلة عدة بيان دور السياق في تحديد أي نوع من أنواع المعاني هو المقصود. ثم تحديد نوع العلاقات الموجودة بين تلك الأصناف من المعاني. فإذا أخذنا على سبيل المثال لفظ: "العَيْن"، فإنه يعطينا الأنواع الثلاثة من المعاني المذكورة. والسياس هو الذي يحدد لنا هل المقصود به المعنى اللغوي الحقيقي الأصلي؟ أم المعنى المجازي؟ أم المعنى الاصطلاحي؟:

- فالمعنى اللغوي الحقيقي للعين، هو: أولا: حاسة البصر التي تكون لدى الإنسان والحيوان، وهو ثانيا: عين الماء.

- بينما المعنى المجازي للعين هو: الجاسوس. وهو الشخص الذي يقوم بالتجسس على شخص آخر، أو على دولة من الدول. وسُمي عينا على سبيل المجاز، لأن الحاسة التي يستعملها أكثر في عمله التجسسي هي حاسة النظر: العين. فيها يراقب ويرصد تحركات من يتجسس عليه.

- أما المعنى الثالث الاصطلاحي، فهو خاص بعلم من العلوم. وهو ما سنبينه من خلال استعمال لفظ "العين" في علوم عدة، منها: علو اللغة، وعلم النحو والصرف، وعلم الفقه، وما إلى ذلك... وسنرى أن لمصطلح "العين" في كل علم من تلك العلوم مفهوما خاصا يختلف عما هو عليه في العلم الآخر.

АРАБСЬКА МОВА І ФОРМУВАННЯ ІСЛАМСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: РОЛЬ БІЛІНГВАЛЬНОГО КОНТЕКСТУ

Талхадов Іслам, Міз'як О. В.

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

Анотація: Арабська мова має великий вплив на формування ісламської культурної ідентичності. Особливу увагу слід приділити білінгвальному контексту, в якому існує арабська мова. Знання цих явищ розкриває роль арабської мови та білінгвізму при визначенні ісламської ідентичності, їх вплив на суспільство, культуру та людину як її невід'ємну частину.

Ключові слова: культурна ідентичність, арабська мова, білінгвізм, релігійний символ.

Мова – не лише засіб спілкування, це, перш за все, - інструмент, який має багато символічних цінностей та значень, та познача культурної ідентичності (Suleiman, 2003).

Арабська мова – священна мова, якою написано Коран, відомі літературні твори. Мова дозволяє людині бути ближче до своїх віри та культури. Це головний інструмент для розуміння ісламського вірування та значуще джерело духовного спадку.

Однак, арабська мова, маючи великий вплив на культурну ідентичність, також піддається впливу зі сторони останньої. Араби, об'єднанні навколо віри – ісламу – здобувають з часом території, збільшуючи коло прихильників свого вірування. Утворюється ідентичність, яка впливає і на арабську мову, так і навпаки, арабська мова впливає на неї (Biletsky, 2019).

Однак існує також білінгвальний контекст. Це особливо важливо для тих регіонів, де арабська мова не є рідною або офіційною мовою. Тоді ситуація виглядає наступним чином: будь-яка інша мова (наприклад, французька або англійська) стає невід'ємною частиною повсякденного життя та комунікації. Це, насамперед, свідчить про неможливість уникнути обміну культурними, релігійними, соціальними факторами.

Білінгвальний контекст у цьому випадку відкриває шляхи для обміну ідеями, висування та відстоювання ісламської ідентичності на більш високому – світовому – рівні. Він стимулює прийняття та розуміння ісламських цінностей, традицій та соціальних норм.

Тож, з'являються нові можливості для розширення впливу ісламської культури та міжнародного спілкування. Використання другої мови дозволяє мусульманам спілкуватися з різними культурами, висувати ісламську ідентичність та адаптуватися до сучасного світу. Білінгвізм в ісламській культурі сприяє розумінню інших культур і взаємовідносинам з ними, тим самим поглиблюючи ісламську культурну ідентичність.

Культурна ідентичність та панування мови взаємопов'язані (Джуда,

2020, с.2). Це означає, що мова відіграє важливу роль у формуванні й збереженні культурної ідентичності. Арабська мова є головним носієм цінностей, традицій, способу мислення та світогляду, які характерні для арабської культури.

Тож, арабська мова – релігійний символ, розповсюджуючий спільну ісламську ідентичність, який також на тлі білінгвального контексту сприяє порозумінню та об'єднанню цілісних груп.

Арабська мова дозволяє краще розуміти інтерпретацію Корану та глибше зануритися в релігійну традицію й духовність ісламу. Вивчення арабської мови сприяє збереженню й передачі ісламських цінностей, культурних традицій і соціальних норм.

Основою формування ісламської культурної ідентичності в арабомовних країнах звичайно є арабська мова. Але, незалежно від цього, існує багато людей, чиє повсякденне життя пов'язано з іншими мовами. Це свідчить про те, що мова має пряме значення щодо формування ідентичності.

Отже, арабська мова, яка розглядається на тлі білінгвального контексту, є ключовим фактором у формуванні та розвитку культурної ідентичності. Арабська мова не лише допомагає зберегти та передати релігійні традиції, але й сприяє розумінню інших культур та взаємодії між мусульманами у більш широкому світовому контексті. Білінгвальний контекст вносить нові перспективи й можливості для розвитку ісламської ідентичності, дозволяючи мусульманам спілкуватися з різними культурами, не втрачаючи своєї особистої та віровідомої спадщини.

Література (References):

1. Yasir Suleiman. The Arabic Language and National Identity. Edinburgh. 2003, 196 p.
2. Biletsky I. P. (2019). Myth, language, identity of the arabs and south slavs: comparativistic analysis. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series "Theory of Culture and Philosophy of Science*, (60), 1-11. <https://doi.org/10.26565/2306-6687-2019-60-01>
3. Джуда А. (2020) Мова, культура й етнічна ідентичність. *Мовна особистість у полікультурному світі* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. студентської конф., 14 квітня 2020 р. Харків : ХНАДУ, 13–16. <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/19022>

ARABIC LANGUAGE AND THE FORMATION OF ISLAMIC CULTURAL IDENTITY: THE ROLE OF THE BILINGUAL CONTEXT

Talkhadov Islam, Mizyak Olexandra

V. N. Karazin Kharkiv National University

Abstract: *The Arabic language has a significant influence on shaping Islamic cultural identity. Special attention should be paid to the bilingual context in which the Arabic language exists. Understanding these phenomena reveals the role of the Arabic language and bilingualism in defining Islamic identity, their impact on society, culture, and the individual as an integral part thereof.*

Keywords: *cultural identity, Arabic language, bilingualism, religious symbol.*

ОСОБЛИВОСТІ ДІАЛЕКТІВ АРАБСЬКОЇ МОВИ ТА ВИДИ КАЛІГРАФІЇ

Ель Гуессаб К*, Білокопитова Н.І.**
К.філос.н., доцент кафедри філософії,
публічного управління та соціальної роботи
Запорізький національний університет
К.філос.н., фріланс дослідниця, м. Стамбул
ORCID*: <https://orcid.org/0000-0003-3555-1235>
ORCID**: <http://orcid.org/0000-0002-7260-0705>

***Анотація.** Інтерес до Арабського світу останнім часом поширюється і цей факт продиктований не лише запитом наукового знання, а й дедалі активнішої практичної взаємодії, що має відбиток у різних сферах суспільного життя. Дослідження має на меті узагальнити розуміння щодо арабських діалектів та мистецтва арабської каліграфії.*

***Ключові слова:** левантійський, магрибінський, «фусха», «Халіджі», Єгипетський діалект, почерк «куфі», «наسخ», «дівані», «сульс».*

Кількість розмовляючих арабською мовою та її різновидах становить близько 310 мільйонів (рідна мова), і ще близько 270 мільйонів людина використовує арабську як другу мову. Класична арабська - це мова Корану - обмежено використовується в релігійних цілях прихильниками ісламу по всьому світу. 18 грудня - День арабської мови в ООН.

Арабською пишуть з права наліво. Причому в арабській, на відміну від мов з латинською або кириличною графікою, немає великих літер, тому власні імена пишуться як будь-яке інше слово, так само як і перше слово в реченні. Розділові знаки пишуться в перевернутому вигляді, тобто зліва направо. Однак арабська мова, яку можна почути на вулицях міст Близького Сходу та Північної Африки, може сильно відрізнятися у різних країнах. Існують п'ять основних діалектів арабської мови.

Усі арабські діалекти, якими розмовляють сьогодні представники Північної Африки чи країн Перської затоки, мають загальне походження від форм арабської мови, які були поширені на Аравійському півострові в період формування ісламу на початку VII століття. Ці діалекти поширювалися з просуванням мусульманських армій на нові землі на Близькому Сході та в Північній Африці, а пізніше набули тих форм, які ми знаємо сьогодні. Коли носії арабської мови переїжджали на нові території, їхня мова часто набувала рис тих прислівників, якими вже говорили в цих областях. Так, наприклад, на колишніх перських землях був вплив перської мови, у Північній Африці – вплив Бербер і так далі. Пізніші вторгнення тюркських та іранських воїнів також залишили слід у мові, як і

колонізаторські зусилля європейців – французів в Алжирі та англійців у Єгипті. Торгівля була ще одним способом запровадження нових слів у регіон Перської затоки, зокрема, за рахунок лексики торговців, які прибувають із Південної Азії.

Проте одна конкретна форма залишилася стандартним діалектом, загальним всім освічених арабів. Сучасна літературна арабська мова, також відома як «фусха», є близьким родичем класичної арабської мови, що використовується в Корані, і сьогодні застосовується у всіх формальних галузях, таких як освіта, випуски новин, офіційні політичні заяви, релігійні обряди та проповіді. Саме цей діалект поєднує носіїв арабської мови, незалежно від того, в якій країні вони перебувають і звідки приїхали. Коли два розмовляючих з географічно далеких країн зустрічаються один з одним, за допомогою фусхи їх мова набуває більш формального характеру для повнішого взаєморозуміння.

Єгипетський діалект є найпоширенішим в арабському світі: близько 100 мільйонів людей використовують його у повсякденному житті, а ще десятки мільйонів знайомі з ним за межами країни завдяки популярності єгипетських фільмів та телешоу. Його найбільш характерною рисою є використання звуку "г" замість звуку "дж", що існує в літературній арабській мові. На діалект значно вплинули французька та англійська, а також турецька мова через багатовікове панування Османської імперії. Єгипетський діалект тісно пов'язаний із суданським варіантом арабської мови, але останній, крім інших відмінностей, зберіг формальну вимову звуку «дж». Наприклад, у класичному варіанті говорять «джаміля», тобто гарна, а у Єгипті «гаміля», тощо (Shou, shinou, ey).

Месопотамською арабською мовою говорять в Іраку та арабомовних районах Ірану, а також у деяких частинах Сирії, Кувейту та південно-східної Туреччини. Діалект містить у собі риси впливу мов, якими говорили в Месопотамії в давні часи або говорять сьогодні, у тому числі шумерської, аккадської, перської, курдської та грецької. Залежно від регіону звук «к» можна замінити на «г» – особливість, властива до діалектів Перської затоки. Наприклад, класичною арабською говорять «кальбі», тобто моє серденько, а на діалекті – «гальбі».

Левантійським діалектом, відомим в арабській мові як «Шамі», говорять 38 мільйонів людей у всьому світі. Різні варіації діалекту поширені в регіоні Левант, який включає Сирію, Ліван, Йорданію та Палестину, а також серед невеликих арабомовних громад на Кіпрі та Туреччині. Кожен різновид майже цілком зрозумілий для іншого, хоча й існують невеликі лінгвістичні відмінності. Багато вивчаючих арабську мову вважають за краще вчити саме левантійський діалект через його близькість до літературної арабської мови. Як і в інших варіаціях арабської мови, у левантійській є вплив турецької мови, а також пізніші англійські та французькі доповнення. Деякі лінгвісти вважають, що

діалекту притаманні багато лексичних особливостей арамейської мови, оскільки цією мовою говорили в Леванті ще у доісламські часи (Nidal ALSHORBAJ, 2020).

Магрибінський (західний) діалект, яким говорять у державах Північної Африки на захід від Єгипту, має репутацію складного для розуміння носіями східно-арабської мови. Серед місцевих магрибський варіант арабської мови відомий як «Даріджа», що перекладається як «повсякденна мова». Він використовується в регіоні Магриба, який включає Марокко, Алжир, Туніс, Лівію, Мавританію. Жителі країн Магрибу можуть без особливих проблем зрозуміти своїх сусідів у регіоні. Відмінною рисою діалектної сім'ї є елізія голосних звуків. Наприклад, фраза з літературної арабської мови «мін айна анта» (звідки ти?) на марокканському діалекті звучить як «мнін анта».

На діалекті Перської затоки, відомому арабською як «Халіджі», говорять майже сім мільйонів людей у Саудівській Аравії та на узбережжі Перської затоки – у Кувейті, Бахреїні, Катарі, ОАЕ, а також Південному Іраку та Північному Омані. Діалект Перської затоки також особливо відрізняється в кожній країні і легко взаємно зрозумілий носіям арабської мови в регіоні.

Поряд з мовою окремим видом мистецтва вважають каліграфію. Стили арабської каліграфії розвивалися з ранніх часів ісламу, тож кожна історична епоха мала свій «хат», тобто вид написання, який притаманний певній географічній території. За канонам класичне арабське письмо включає 6 стилів (почерків):

Куфі (куфічний) - الكوفي - за назвою іракського міста Куфи. Цей стиль вважається найдавнішим, йому властиві пропорційні розміри, геометричність і квадратність. Найбільш ранні відомі написи куфійським шрифтом датуються VI-VII століттям. Саме цим стилем переписано перші рукописні копії Корану. Куфічні стилі використовувалися в архітектурних прикрасах і під час карбування монет, де курсивні стилі не могли бути застосовані. Цей стиль став основою кількох варіацій, таким як «східний куфі», «листяний куфі», квадратний «куфі». Переважав арабської каліграфії до XII століття. В даний час куфічні шрифти застосовуються як декоративні в заголовках та вивісках.

Куфічні написи можна бачити на архітектурних фризах, облицьованих глазурованими кахлями, в різьбленні по ганчі таких будівель як мрій та медресе. Поступово декоративні написи втрачали інформаційний зміст, і з XIX ст. їх почали називати епіграфічним орнаментом. Куфічний стиль письма має дуже *чіткі, специфічні геометричні* пропорції. Кутастість і ширина букв суворо витримана, вертикальні лінії слабо виражені, букви витягнуті по горизонталі. Існує безліч відгалужень куфічного почерку, кожен з яких має свою специфіку

оформлення та прикраси. Нижче ми наведемо деякі з них (ARABIC CALLIGRAPHY STYLES).

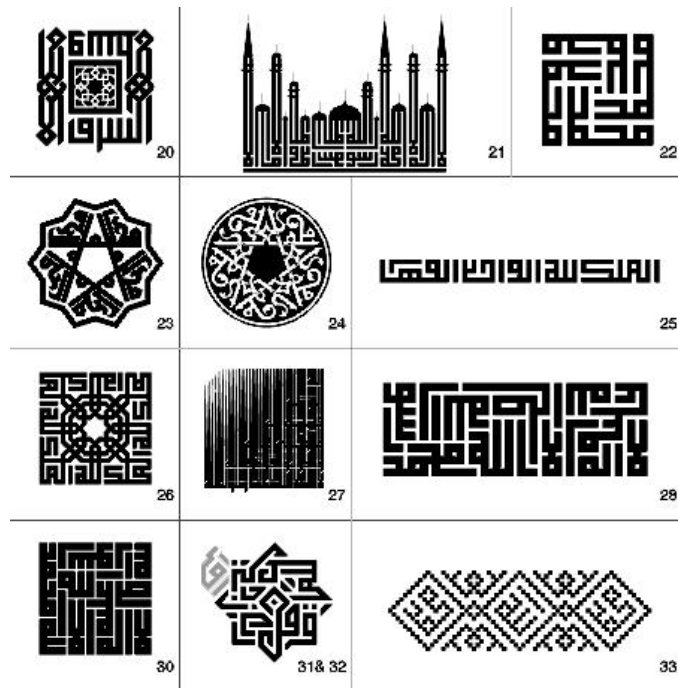
Куфічний простий «аль-басіт». Цей вид почерку вважається найпростішим, тому що не потребує особливої прикраси.

كتابات كوفية منقوشة على أميال (علامات طريق) من عصر الخليفة
عبد الملك بن مروان، مؤرخة سنة ٦٨ هجرية

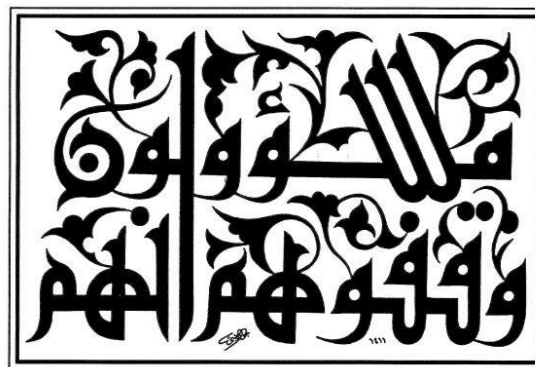
Рис. 1. Куфічний почерк «аль-басіт».

Куфічний геометричний «аль-хандасій». Цей вид почерку потребує точного розрахунку при листі, оскільки стиль його вимагає заповнення всього порожнього простору. Пишеться у різних геометричних формах, де слова можуть мати напрямки у різні сторони.

Рис.2. Куфічний почерк геометричний «аль-хандасій».

Куфічний листяний «аль-муурак». Цей вид почерку відрізняється надзвичайною красою змісту та образу. Літери переходять у листя імітуючи рослину, тим самим надаючи письму його багатство вигляду та естетичну різноманітність. Має широке поширення у всьому ісламському світі.

وقدمهم اللهم مسؤلون، بخط كوفي مورق كتابة الخطاط جواد سبتي سنة ١١١٦ هـ.

Рис.3. Куфічний почерк листяний «аль-муурак».

Куфічний квітучий «аль-музхір». Квітучий куфічний почерк містить у собі гілки дерев, що «виростають» з кінчиків букв, що передає безперечну красу і майстерність того, хто пише. Безсумнівно це нововведення в каліграфічне мистецтво виникло пізніше, і дало величезний поштовх поширення арабської цивілізації.

«اعملوا فكل ميسر لما خلق له، اسلوب مبسط من الكوفي الحديث المزهر،
كتبها الخطاط حسن حبش عام ١٣٩٢ هـ»

Рис.4. Куфічний квітучий «аль-музхір».

Куфічний плетений «аль-мадфур». Плетений вигляд куфічного почерку має щільне переплетення ліній поверх один одного. З першого погляду важко розпізнати слова, адже початок та кінець слова фактично не зрозуміло де знаходяться.

«يا كافي يا شافي يا معني، اسلوب الكوفي الموزق الدائري المتكرر المضمون،
كتبها الخطاط حسن حبش عام ١٣٩٥ هـ»

Рис.5. Куфічний плетений «аль-мадфур».

Куфічний архітектурний «аль-мігмарій». Архітектурний куфічний почерк характеризується переплетенням у верхніх паль і сходів будівель, а також арок. Він чітко підкреслює, що доповнює всі можливі простори і порожнечі будівельних декоративних конструкцій.

Рис.6. Куфічний архітектурний «аль-мігмарій».

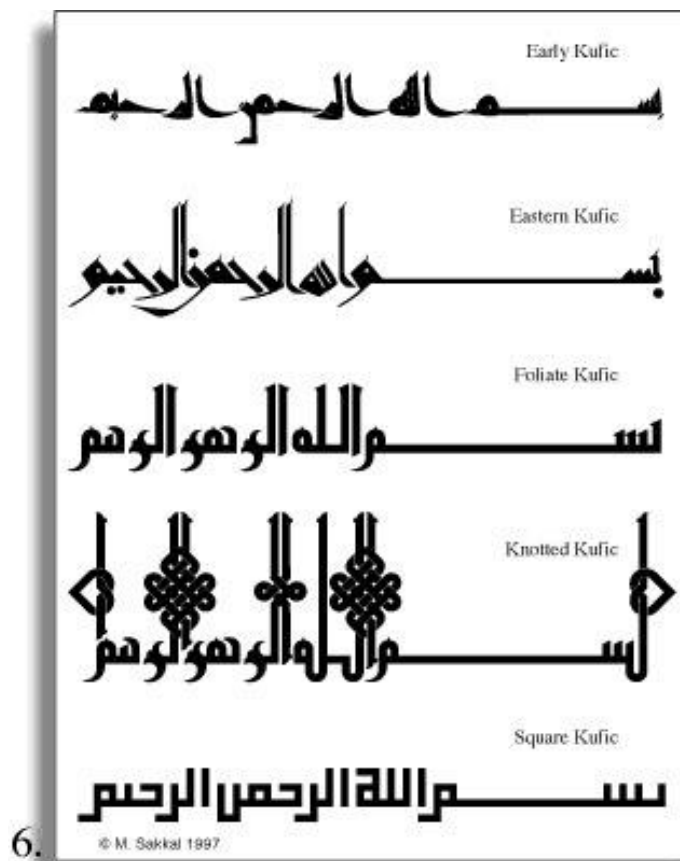

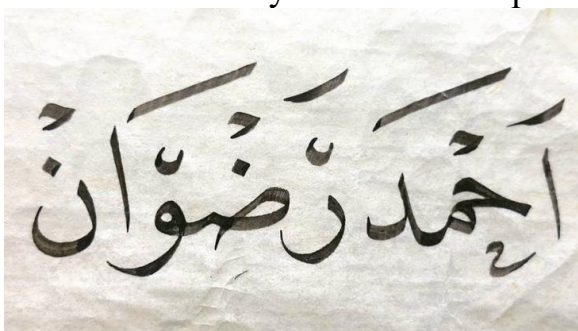
Рис.7. Різновиди стилю куфі: 1) ранній 2) східний 3) листяний (рослинний) 4) переплетений 5) квадратний

Сульс – التث – від арабської «саляса»- три. Сульс -«одна третина». Більш енергійний та монументальний стиль з довгими вертикальними лініями. Сульс рідко використовується для написання коранічних аятів, це скоріше орнаментальний стиль, який до цього часу використовується в декоративних цілях. З'явився у 7 столітті н.е., але популярність набув значно пізніше.

Рис.8. Сульс почерк.

Насх - النسخ - "копіювальний". Цей стиль славиться своєю чистотою форм та читабельністю, саме тому нині він використовується майже у всіх друкованих виданнях. Він пишеться короткими горизонтальними «стібками», вигини повні та глибокі, інтервали між словами завжди витримані. Був створений приблизно 10 столітті н.е. Тому всі початківці вивчаючі арабську починають писати саме почерком насх. Доречі, на комп'ютері та на гаджетах ми застосовуємо саме почерк «насх».

نص مكتوب بخط اليد باللغة العربية

Рис.9. Насх.

Таалік — التعليق — його ще називають «фарсі» (перський) — «коментаторський». Його особливістю є те, що букви при написанні поступово «з'їжджають» зверху вниз, і виходить, що слова начебто написані по діагоналі. Цей почерк також характерний плавністю контурів букв, малим розміром 3 вертикальних ліній. Таалік використовується в Ірані, Індії, Пакистані та Афганістані. Також існує під різновид цього почерку – Настаалік.

Рис.10. Таалік

Рик'а - الرقعة - "клаптевий", "маленький листок". Для економії місця на папері каліграфи створили стиль, що дозволяє писати стисло, але зберігаючи швидкість листа. Рик'а був розроблений на основі стилів насх та сульс. Він вважається найлегшим з почерків і простим у вживанні, тому широко використовується в побуті, особливо для швидкого письма. Учні сташих клаів після оволодіння Насхом, вчаться писати за допомогою Рик'а.

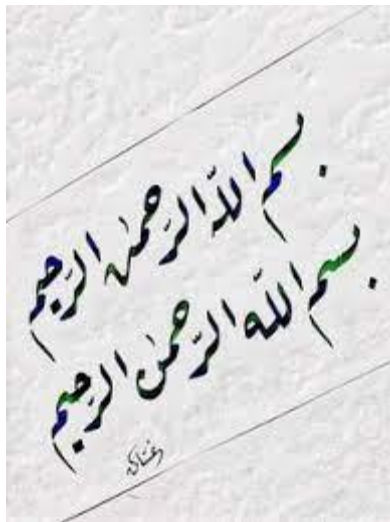

Рис.11. Рик'а

Дівані – الديواني – «канцелярський». Для написання наказів імператора, державного листування, офіційних листів розробили стиль, який відрізняється особливою помпезністю. У ньому букви витончено згинаються, з'явилися відростки і візерунки, що звисають, округло-ламані форми. Був популярний за часів Османської імперії (Günümüz Hattatları Koleksiyonu).

Рис.12. Дівані

Світ арабської каліграфії цікавий та безмежний. Протягом останніх століть арабська в'язь не тільки зберегла своє традиційне втілення, але й трансформувалася в напрямок, що все більше входить у моду, що відображається у творчості сучасних художників-каліграфів.

Література (References):

1. Nidal ALSHORBAJ, (2020) PREFIXES IN VARIOUS ARABIC DIALECTS IN COMPARISON OF STANDARD ARABIC: PROGRESSIVE AND FUTURE TENSES, *Review of the Faculty of Divinity, University of Süleyman Demirel* Year:2020/1, Number:44, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1170379>
2. Shou, shinou, ey: Five major Arabic dialects and what makes them unique, <https://www.middleeasteye.net/discover/five-major-spoken-arabic-dialects-unique>
3. ARABIC CALLIGRAPHY STYLES, <https://www.arabic-calligraphy.com/arabic-calligraphy-styles/>
4. Günümüz Hattatları Koleksiyonu, <https://albarakakultur.com/sanat/koleksiyonlar/hat-koleksiyonlari/gunumuz-hattatlari/celi-divani>

FEATURES OF ARABIC LANGUAGE DIALECTS AND TYPES OF CALLIGRAPHY

EL Guessab K. Bilokopytova N.I.

*PhD, Associate Professor in the Department of philosophy,
public administration and social work*

*Head of the Study abroad resource centre for foreigners and stateless persons
Zaporizhzhia National University*

ORCID*: <https://orcid.org/0000-0003-3555-1235>

ORCID**: <http://orcid.org/0000-0002-7260-0705>

Summary: *Recently, interest in the Arab world has been spreading, and this fact is dictated not only by requests for scientific knowledge, but also by increasingly active practical interaction, which has an impact in various spheres of social life. The study aims to generalize the understanding about Arabic dialects and the art of Arabic calligraphy.*

Keywords: *Levantine, Maghreb, "Fuska", "Khalij", Egyptian dialect, "Kufi", "Nash", "Diwani", "Suls" handwriting.*

(女) 皇帝: ШЛЯХ ІМПЕРАТОРКИ КИТАЮ

Коваль К. Г., Кривоніс М.І.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Анотація. На прикладі імператриці Ву Цзетянь коротко проаналізовано поняття «фемінізму» у стародавньому Китаї.

Ключові слова: Китай, імператорка, положення жінок, рівність, соціальна структура.

武则天(Ву Дзе Тянь) вважається єдиною жінкою-імператором за всю історію Китаю, яка виявила виняткові розумові здібності, якості лідерства та політичної майстерності. Вона заснувала свою імперію Чжоу, якою вона керувала 15 років. У 690 році, на чолі з імператрицею 武则天, імперія Китаю перебувала у процвітанні. Імператриця Ву вважається однією з найжорстокіших правителів стародавнього Китаю. Але група археологів з документального ютуб каналу Absolute History у ході свого дослідження, ставлять це твердження під сумнів.

Актуальність нашого дослідження полягає в тому, щоб розкрити У Дзе Тянь не лише з боку жорсткої правительки-спокусниці, а і як особистість, що пройшла тернистий шлях до трону та принесла багато користі для свого народу.

Основна проблематика дослідження - вивчення поняття «фемінізму» у стародавньому світі.

Ву Дзе Тянь, Ву Хоу або Ву Джао (624 - 705) почала свій шлях як звичайна наложниця імператора Лі Шеміня 5 рангу. За час правління Лі, Ву отримала гарні знання в області ведення політичних знань і була секретаркою свого імператора протягом 10 років. Через велику різницю у віці, імператор Лі та його наложниця Ву так і не мали дітей, тож, коли Лі Шимінь помер, Ву та інших наложниць що так і не народили дітей покійному імператору, були скликані до буддиського храму Ган'є. Здавалося б, життя молодої жінки сходить нанівець. Але, у першу річницю смерті батька, наймолодший син та молодий імператор Лі Джи зустрівся з майбутньою імператрицею та забрав її до свого палацу.

У віці 65 років, 690 році, Ву оголосила себе імператором Китаю (Charles Patrick FitzGerald, 2024) . За часи свого правління, Ву змінила соціальну структуру Піднебесної з військової та політичної аристократії на бюрократію з чиновниками, відібраними шляхом іспиту. Це означало що тепер до уваги бралися розум, таланти та успішне проходження кандидатів а не їхнє положення в суспільстві.

Ву Цзетянь посилила вплив буддизму, і ослабила вплив конфуціанству що дозволяло жінкам займати положення на рівні з чоловіками. Згідно із професором Чжан Дзянь Лінем, один із археологів в області династії Тан, стверджує що за часів правління Ву, статус жінки Китаю був набагато вищий за попередні часи. Жінка могла робити все на рівні з чоловіком, наприклад: їздити верхи, подорожувати, навчатися.

Ву також не оминула економіку і запровадила іригаційні системи, безподатковий режим, книги по веденню агрокультури, і також, налагодила торгівлі як в Китаї, так і з іншими країнами що стимулювало покращення життя для людей Піднебесної (Yuen Ting Lee, 2015).

У політичній сфері, Ву Цзетянь розширила території Китаю та посилила вплив на Корею та Японію.

У 705 році імператриця Ву померла у віці 80 років. Свої останні дні вона провела в гробниці Чун Лін.

Отже, Ву Цзетянь зробила неабиякий вклад у розвиток положення жінок, релігії, економіки та розширення територій своєї країни. Більш того, Ву довела людям своєї епохи, що жінка може мати не лише роль домогосподарки, няні, матері чи дружини. Жінка може бути вправним політиком, лідером. Попри те, що існування Ву скінчилося 1319 років тому, її історія відома кожному китайцю. У грудні 2014 вийшов серіал “武媚娘传奇” The Legend of the Charming Lady Wu or The Empress of China, що розповідає історію прекрасної та розумної дівчини Ву Цзетянь (Yuen Ting Lee, 2015).

Література (References):

1. Yuen Ting Lee (2015). Wu Zhao: Ruler of Tang Dynasty China Volume 20:2 (Fall 2015): Asia: Biographies and Personal Stories, Part II [Електронний ресурс]: <https://www.asianstudies.org/publications/ea/archives/wu-zhao-ruler-of-tang-dynasty-china/>
2. Charles Patrick FitzGerald (2024). Wuhou empress of Tang dynasty [Електронний ресурс]: <https://www.britannica.com/biography/Wuhou>
3. The Astonishing Life Of China's Tyrant Empress | Wu Zetian | Absolute History [Електронний ресурс]: <https://youtu.be/Yq-vW7xlGq8?si=gc3CDgHLE-Ub7VLO>
4. The incredible life of Wu Zetian: China's only female emperor [Електронний ресурс]: <https://www.historyskills.com/classroom/year-7/wu-zetian/>

THE WAY OF THE EMPRESS OF CHINA

Kateryna Koval, Kryvonis Maksym

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>

Summary. The authors analyzed the concept of «feminism» particularly in ancient China on the example of Empress Wu Zetian.

Key words: China, empress, position of women, equality, social structure.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КИТАЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Клюєв Олег Дмитрович,

*здобувач першого(бакалаврського) рівня вищої освіти факультету
іноземної філології*

Запорізький національний університет

Науковий керівник: викл. Д.А. Усенко

Фразеологізми, виступаючи в якості незмінних мовних зворотів, виступають зв'язуючою ланкою між сьогоденням та стародавнім. Історичним джерелом походження численних фразеологізмів китайської мови є література, зокрема народна і класична.

Багатогранність китайських фразеологізмів у своїх дослідженнях засвідчує видатний китайський лінгвіст Ма Гофаня, який розділяє фразеологізми китайської мови на п'ять основних розрядів: «ченьюй» (ідіоми, стійкі фразеологічні сполучення), «цзінцзююй» (крилаті фрази, афоризми), «сехоуюй» (народні вислови-недомовки), «яньюй» (прислів'я і приказки), «суюй» (приказки) (Leong, 2012)

В якості предмету нашого дослідження було обрано ідіоми із яскравою історією походження та репрезентацією в минулому (переклад О. Николишин, інтерпретація О. Клюєв) наприклад: 黃袍加身 (huángpáojiāshēn) «Вдягнути жовтий халат» та 酒池肉林 (jiǔchíròulín) «Озера вина і ліси м'яса» (Николишин, 2021).

Перша історія описує полководця Чжао Куан'іня, який міцно спав у своєму шатрі поряд із Бянцином (Кайфен) під час облоги чергового міста. Солдати ж заснути не могли, і юрбилися біля шатра полководця. Чжао Куан'інь не встиг прийти до тями як хтось накинув йому на плечі жовтий халат – символ влади імператора. Так солдати виказували своє бажання бачити імператором саме його, а не безпорадну восьмирічну дитину (Гунді). Врешті-решт Чжао Куан'інь погодився отримати владу, але за умови збереження міста та ненанесення шкоди молодому імператору. Тоді Гунді добровільно зрікся влади, а Чжао Куан'інь став імператором нової династії Сун. Дотепер, про людину котра приходиться до влади або здобуває перемогу в Китаї кажуть, що на нього «вдягли жовтий халат».

Друга історія «Озера вина і ліси м'яса» описує нам історію про пихатого і самовпевненого імператора Чжоу Сіня, який правив царством Шан. Через небажання робити жертвоприношення предкам династії Шан, імператор піддавав питанню легітимність своєї династії. Тим часом «Освічений» чжоуський правитель царства Чжоу Вень-ван, і його син, «войовничий» правитель У-ван пішли війною на царство Шан. Чжоу Сін на чолі свого семисоттисячного війська програв війну, оскільки солдати

просто не хотіли гинути за імператора. Тоді імператор не витримав горя і кинувся у вогонь. Тепер фразеологізм 酒池肉林 використовується для позначення зловживань, корумпованих дій.

Розуміння фразеологічних одиниць китайської мови може допомогти у покращенні перекладу та інтерпретації текстів з китайської мови на інші мови. Китайська мова є мовою з ієрогліфічною системою письма, що відрізняється від латинського алфавіту, який використовується в більшості європейських мов. В сучасному світі культурна та економічна співпраця з Китаєм набуває все більшого значення, що ставить вимоги до знання китайської мови та культури. Вивчення фразеології китайської мови може сприяти вільному та ефективному спілкуванню з партнерами з Китаю, а також розумінню їхніх цінностей та традицій.

Література (References):

1. Leong, C. K., Tsung, L. T. H., Tse, S. K., Shum, M. S. K., & Ki, W. W. (2012). Grammaticality judgment of Chinese and English sentences by native speakers of alphasyllabary: A reaction time study. *International Journal of Bilingualism*, 16(4), 428-445. <https://doi.org/10.1177/1367006911425822>
2. Николишин О. (2021) «Домалювати дракону зіниці – історія Китаю у 50 фразеологізмах»: [Електронний ресурс] <https://chytomo.com/u-zhovtomu-khalati-ta-z-bambukom-u-dushi-frazeolohizmy-iaki-dopomozhut-zrozumity-kytaj/>

*Лінгвістика країн Сходу
Linguistics of the Orient*

ВАЖЛИВІСТЬ СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ У СУЧАСНОМУ КИТАЙСЬКОМУ ДИСКУРСІ

Усенко Д.А.

Викладач закладу вищої освіти

Факультет іноземної філології

Запорізький національний університет

Анотація. Автором було встановлено та проаналізовано стилістичні засоби у китайській мові; порівняно використання стилістичних прийомів у різних жанрах та творах; сформульовано висновки щодо тенденцій вживання стилістичних засобів у сучасному китайському дискурсі.

Ключові слова: стилістичні засоби, контекст комунікації, метафора, гіпербола, порівняння, метонімія, іронія, перифраз, компонент структури мови.

Вербальні ресурси китайської мови неймовірно багаті за своїм наповненням, а китайський дискурс – це величезний простір із вивчення різних стилістичних засобів.

Під стилістичним засобом науковці розуміють нарочите та свідоме зміцнення певної структурної або семантичної риси лексичної одиниці, яка стає продукуючою моделлю. До стилістичних засобів також належать стилістичні фігури та тропи, граматичні та стилістичні фігури, які підсилюють виразність тверджень через незвичні синтаксичні конструкції. Стилiстичні фігури поділяються на виражальні та зображальні. Перші зображуються в прямому значенні до них відносяться: антитеза, інверсія, паралелізм, повторення, градація, риторичне питання; а до зображальних, які вживаються в образному значенні належать метафора, гіпербола, порівняння, метонімія, іронія, перифраз тощо.

Пропонуємо проаналізувати деякі приклади вживання лексичних засобів китайської мови вибраних із Великого словника ченьюй.

Метафора 隱喻 (yǐnyù) – це фігура, утворена на основі подібності певних предметів, явищ, дій, характеристик. Основною будь-якої метафори є приховане порівняння одних предметів зі схожими, об'єднаними спільною ознакою. В китайській мові метафори вживаються в різних сферах життя, це політика, мистецтво, література і допомагають висловлювати емоції та почуття з різних перспектив утворюючи багатогранне уявлення про світ.

Метафора 荊棘之路(jīngjí zhī lù) – «дорога з тернями» (тут і далі переклад та інтерпретація Д. Усенко, джерело – Великий словник ченьюй) вживається для опису складного або тернистого шляху, який може містити перешкоди. Цей вислів може вживатися для зображення складних періодів в історії КНР, таких як Культурна революція, ти самим допомагаючи китайцям зберегти спогади про ті часи та їх наслідки.

«Золотий ключ до успіху», або як говорять китайці 成功的金钥匙 (chénggōng de jīnyàoshi) показує, що успіх можна отримати шляхом відкриття правильних дверей, або маючи правильні знання та навички.

Можна навести ще безліч різних метафоричних висловлювань, які допомагають зробити мову яскравою, кольоровою та емоційно збагаченою (Галинська, 2006). 馬到成功(mǎ dào chéng gōng) «кінь приходить та досягає успіху», має значення швидкого та успішного досягнення мети. Вираз 鐵飯碗(tiě fàn wǎn), «залізна миска з їжею», має значення стабільної та надійної роботи або заняття. Ще однією

не менш яскравою метафорою є 狗仗人勢 (*gǒu zhàng rén shì*), що означає використання інших людей для отримання своєї вигоди.

Перебільшення або гіпербола 夸张发 (*kuāzhāngfā*) – це стилістичний прийом, що допускає і часом передбачає свідоме, навмисне відхилення від фактів, відображає факти у перебільшеному сенсі. У китайській мові зазвичай використовується перебільшення, демонструючи багату фантазію китайської нації та багатство китайської мови. У гіперболі значніше, ніж в інших прийомах, виражається різниця між емоційним ефектом та емоційним забарвленням, оскільки в ній слова мають своє предметно-логічне значення, в той час як алогічність надає всьому реченню емоційного відтінку. Прикладом гіперболи може стати наступне речення: 他的圆脸已瘦得只剩下窄窄碎的一条了 (*tā de yuán liǎn yǐ shòu dé zhǐ shèng xià zhǎi sū de yī tiáo le*), яке має значення «Його кругле обличчя так змінилося, що залишилася лише одна тоненька смужечка». Або навіть такий звичний вислів, як 我笑死了 (*wǒ xiào sǐ le*) – «я майже помер від сміху» теж відображає підсилення ступеня явища з метою підвищення ефекту.

Порівнянням 比喻 (*bǐyù*) прийнято називати засіб, який побудований на уподібненні певного предмета задля посилення художнього значення, встановлення важливих особливостей предмета за допомогою іншого. Слова тотожності виражені прийменниками чи дієсловами порівняння та виступають його маркерами, серед яких зазвичай вживаються 若 (*ruò*), 犹 (*yóu*), 如 (*rú*), 于 (*yú*), 似 (*sì*), 宛如 (*wǎnrú*), 譬如 (*pìrú*). 他站得如同中国长城 (*tā zhàn dé rú tóng zhōng guó zhǎng chéng*), що має значення «Він стоїть, мов китайська стіна». 望之似木鸡 (*wàng zhī sì mù jī yǐ*) «Подивися здалеку – немов з дерева вирізаний».

Риторичне питання 反问 (*fǎnwèn*) – це один з найуживаніших та разом з тим цікавих стилістичних засобів китайської мови, що зазвичай застосовується в публіцистичному стилі: 难道我是你的敌人? (*nán dào wǒ yě shì nǐ de dí rén*) – «Невже я теж твій ворог?» цей засіб ніби підштовхує нас відповісти те, що від нас очікують.

Антитеза 对照 (*duìzhào*) – це протиставлення двох тотожних синтаксичних одиниць. У семантичному плані антитеза є контрастним співвідношенням певних явищ або фактів дійсності: 明日的希望, 忘我们忘了今天的痛苦 (*míng rì de xīwàng, wàng wǒmen wàngle jīntiān de tòngkǔ*) – «Надія на завтра дає можливість забути біль сьогодні». У наведеному прикладі антитеза використовується для протиставлення позитивної і негативної ідей. 热爱朋友, 痛恨敌

人 (*rè ài péng yǒu , tòng hèn dí rén*), що перекладається як «палко любити друзів, люто ненавидіти ворогів». З цих прикладів можна встановити, що призначення антитези – протиставити два поняття, які стосуються певного предмета, але протилежні за змістом.

Градація – стилістична побудова, у якому кожен певний компонент структури перевершує минулий за значністю, вагомістю свого смислового навантаження, або ступенем емоційної сили. Такий художній прийом наростання поглиблює та посилює художню дію. 等了一天有一天, 等了一周有一周, 等了一月又一月, 可总不见有信来 «Очікував день за днем, очікував тиждень за тижнем, очікував місяць за місяцем, але листи так і не приходили». На цьому прикладі градація використовується для створення настрою тривалого очікування, передачі плинності часу. Градація додає реченню додаткового забарвлення, роблячи його більш емоційним.

В китайській мові присутня величезна кількість стилістичних фігур, які, в залежності від контексту використання, збагачують мову та привносять в неї ще більше виразності та емоційності.

Література (References):

1. Ван, Тао. (2002) Великий словник ченьюй. Шанхай. 612 с.
2. Галинська О.М. (2006) Фразеологічні одиниці з зоонімічним компонентом, що характеризують людей в українській, англійській і китайській мовах. Київ, 114-118 с.

PECULIARITIES OF USE AND FUNCTIONING OF STYLISTIC MEANS OF DESCRIBING A PERSON'S APPEARANCE (ON THE MATERIAL OF THE CHINESE LANGUAGE)

Danylo Usenko

*Lecturer of the Faculty of Foreign Philology
Zaporizhzhia National University*

Summary. *The author aimed to establish and analyze the stylistic means in the Chinese language; to compare the use of stylistic techniques in different genres and works; to formulate conclusions regarding the trends in the use of stylistic means in modern Chinese discourse.*

Key words: *stylistic mean, contexts of communication, metaphor, hyperbole, comparison, metonymy, irony, paraphrase, componen of language structure.*

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ
КОМБІНОВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ
МОЖНА ВИКОРИСТОВУВАТИ В ЛОКАЛЬНОМУ ТА МЕРЕЖНОМУ РЕЖИМАХ

ПИТАННЯ СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ

Тези доповідей
VIII Всеукраїнської дистанційної науково-методичної конференції
з міжнародною участю

(18 квітня 2024 року, м. Харків, Україна)

Англійською, арабською, китайською, українською мовами

Відповідальний за випуск – М. І. Кривоніс
Комп'ютерна верстка – М. І. Кривоніс

Підписано до видання 22.05.2024. Гарнітура Times New Roman.
Обсяг 3,6 Мб. Зам. №115/24

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №3367 від 13.01.19

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна